

**ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

นางพรพิชญ์ วิริยากุลภัทร์

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2553

**The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Public
Mindedness of Prathom Suksa II Students at Thida Mae Phra School in
Surat Thani Province**

Mrs. Pornpich Viriyakullapat

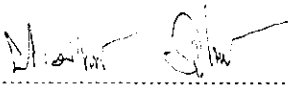
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

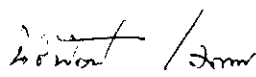
2010

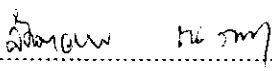
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ชื่อและนามสกุล นางพรพิชญ์ วิริยากุลภัทร์
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฅ ระนอง

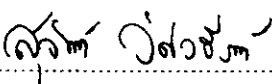
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2553

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประคินันท์ อุปรมย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ฅ ระนอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย นางพรพิชญ์ วิริยากุลภัทร์ รหัสนักศึกษา 2512400058 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ถัดดาวรรณ ณ ระนอง
ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (2) เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับกลุ่มที่ได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการแนะแนว และ (3) เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของ กลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลองกับในช่วงระยะเวลาติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 100คน มีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเข้ากลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 50 คน กลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ กลุ่มควบคุมได้รับ โปรแกรมชุดข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิต สำนึกสาธารณะมีค่าความเที่ยง 0.98 (2) แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน มีค่าความเที่ยง 0.90 (3) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะมีค่าความเที่ยง 0.93 (4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนมีความเที่ยง 0.98 (5) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และ (6) ชุดข้อเสนอแนะเพื่อการแนะแนว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อเสนอแนะเพื่อการแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) ในระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีจิตสำนึกสาธารณะคงทน โดยระดับของจิตสำนึกสาธารณะเมื่อสิ้นสุดการทดลองกับในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว จิตสำนึกสาธารณะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Public Mindedness of Prathom Suksa II Students at Thida Mae Phra School in Surat Thani Province

Researcher: Mrs. Pornpich Viriyakullapat; **ID:** 2512400058; **Degree:** Master of Education (Guidance); **Thesis advisors:** (1) Dr.Nitipat Mekkhachorn, Assistant Professor; (2) Dr.Laddawan Na Ranong, Associate Professor; **Academic year:** 2010

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) compare the levels of public mindedness of students in the experimental group before and after using a guidance activities package; (2) compare the level of public mindedness of students in the group that used the guidance activities package with that of the students in the group that use a guidance information program; and (3) compare the level of public mindedness of the experimental group at the end of the experiment with their counterpart level during the post-experiment follow-up period.

The employed research sample consisted of 100 Prathom Suksa II students obtained by cluster sampling to be good representatives of Prathom Suksa II students studying in the first semester of the 2010 academic year at Thida Mae Phra School in Surat Thani Province. They were then randomly selected into two classrooms each of which consisted of 50 students. After that, one classroom was randomly assigned as the experimental group receiving a guidance activities package to develop public mindedness; while the other classroom was randomly assigned as the control group receiving a guidance information program. The research instruments comprised (1) a test to assess knowledge and understanding of public mindedness, with reliability value of 0.98; (2) an evaluation form to assess public mindedness behaviors of students, with reliability coefficient of 0.90; (3) a public mindedness behavior observation and record form, with reliability coefficient of 0.93; (4) a questionnaire on student's satisfaction with guidance activities to develop public mindedness of students, with reliability coefficient of 0.98; (5) a guidance activities package to develop public mindedness; and (6) a guidance information program. Statistics for data analysis were the basic descriptive statistics and t-test.

The research findings showed that (1) after using the guidance activities package to develop public mindedness, the experimental group students' level of public mindedness increased significantly at the .01 level; (2) after using the guidance activities package to develop public mindedness, the experimental group students' level of public mindedness was significantly higher than that of the control group students who used the guidance information program at the .01 level; and (3) the experimental group students could retain the level of their public mindedness as shown by no significant difference between their level of public mindedness at the completion of the experiment and the counterpart level during the subsequent follow-up period.

Keywords: Guidance activities package, Public mindedness, Prathom Suksa II student

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิริพัฒน์ เมฆขจร และ รองศาสตราจารย์ ดร.ถัดดาวรรณ ณ ระนอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาแนะนำ เสนอแนวคิดและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอดในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ สมบูรณ์และมีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประคินันท์ อุปรมัย ที่ได้กรุณาเป็นประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ ได้ให้คำแนะนำที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอกราบระลึกพระคุณคณาจารย์ประจำแขนงการแนะแนวทุกท่านที่ได้เมตตาให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ด้วยดีตลอดมา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ เอกเพชร ผู้ช่วยศาสตราจารย์นฤจรี เจริญสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราตรี นันทสุคนธ์ อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ สกุลพงศ์ และอาจารย์ดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณในความมีเมตตาของทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูประจำชั้นและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้และร่วมเป็นกำลังใจมาโดยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ แนะนำรุ่นที่ 6 ทุกคนสำหรับน้ำใจที่มีให้ด้วยดีเสมอมา ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษาและขอกราบขอบพระคุณครอบครัว พี่น้องทุกคนที่ให้กำลังใจมาโดยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกและบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และให้การอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยตลอดมา

พรพิชญ์ วิริยากุลภัทร์

พฤษภาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	9
สมมติฐานการวิจัย	9
ขอบเขตการวิจัย	10
กรอบแนวคิดการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ	16
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	66
นิยามปฏิบัติการ	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
รูปแบบการวิจัย	94
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	94
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	107
สรุปการวิจัย	107
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	114
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	114
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	127
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	128
ข ผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	130
ค โปรแกรมการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ	141
ง โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ	204
จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	260
ฉ รูปภาพระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ	271
ประวัติผู้วิจัย	277

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	89
รายละเอียดชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของ นักเรียนกลุ่มทดลอง	89
ตารางที่ 3.2	94
รูปแบบการทดลอง	94
ตารางที่ 3.3	96
ตารางเวลาการฝึกอบรม	96
ตารางที่ 4.1	103
แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ	103
ตารางที่ 4.2	104
แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึก สาธารณะ และกลุ่มควบคุมภายหลังการให้ข้อเสนอแนะ	104
ตารางที่ 4.3	104
การแสดงผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึก สาธารณะ และระยะติดตามผล	104
ตารางที่ 4.4	105
แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ	105
ตารางที่ 4.5	106
แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และกลุ่มควบคุมภายหลัง การให้ข้อเสนอแนะ	106
ตารางที่ 4.6	106
แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ ของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และระยะติดตามผล	106

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม (B) ความรู้สึก (F) และความรู้คิด	30
ภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction พัฒนามาจาก Kalish	32
ภาพที่ 2.3 การแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ	33
ภาพที่ 3.1 ประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	65
ภาพที่ 3.2 การสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ	71
ภาพที่ 3.3 การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ	77
ภาพที่ 3.4 การสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ	80
ภาพที่ 3.5 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ	87
ภาพที่ 3.6 การสร้างชุดข้อสนทนาเพื่อใช้กับกลุ่มควบคุม	93

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนา และสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัดได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม คนไทยส่วนใหญ่หันไปสนใจในเรื่องปากเรื่องท้องของตนเองมากยิ่งขึ้น ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ความคิดที่เกี่ยวข้องกับสังคมส่วนรวมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ลดน้อยลง อิทธิพลของคลื่นสารสนเทศเทคโนโลยีจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ผสมผสานกับคลื่นการพัฒนาสู่ความเป็นอุตสาหกรรมที่กำลังดำเนินอย่างเข้มข้นอยู่ในปัจจุบัน สภาพของสังคมที่มีความสับสนและความขัดแย้งกันระหว่างสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุหรือด้านความรู้สึกรู้จักคิด ทักษะหรือค่านิยม (วิโรจน์ สารรัตนะ .2548) การเร่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจทำให้คนในสังคมส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในกระแสวัตถุนิยม และบริโภคนิยม เน้นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้คนขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และขาดจิตสำนึกสาธารณะจึงนำไปสู่การเกิดปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในทุกๆ ระดับ (ชาวิวัฒน์ ศรีแก้ว .2545 : 21 – 42) วิกฤตการขาดจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในชาติเกิดจากความยากจนและด้อยการศึกษาบุคคลแกนนำในสังคมถูกรอบงำทางความคิด การดำเนินนโยบายตามเสรีตะวันตกอย่างไร้ขอบเขต สร้างให้เกิดความเห็นแก่ตัวของแต่ละคนเกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา เช่นปัญหายาเสพติด ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนไทย การย่อหย่อนในศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย มีการเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีการเบียดเบียนทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติของส่วนรวมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น สภาพของสังคมที่มีความสภาพการเป็นสังคมที่มีคุณภาพลดน้อยลง คือ สังคมที่ยึดหลักความสมดุลพอดีและพึ่งตนเองได้ ทุกคนควรมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นคนดีคนเก่งแต่

ขาดความพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ ดังนั้น ความสำนึกต่อส่วนรวม จึงลดน้อยลงไปทุกวัน

จิตสำนึกสาธารณะถือเป็นทุนทางสังคมที่มีการสืบทอดปฏิบัติมาด้วยเป็นลักษณะที่สำคัญของคนไทย คือ ความโอบอ้อมอารี และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่กระนั้นก็ตามหลังจากวัฒนธรรมตะวันตกได้แพร่หลายอย่างกว้างขวางไปทั่วทุกมุมโลก วัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยได้เปลี่ยนแปลงไป เช่นเดียวกับการเจริญเติบโตของค่านิยมใหม่ที่แตกต่างจากเอกลักษณ์ไทยอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตาม กิติ คนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยหนุ่มสาว ได้แสดงพลังที่แสดงถึง จิตสำนึกสาธารณะครั้งสำคัญคือในช่วงเหตุการณ์ของการเรียกร้องประชาธิปไตยเมื่อปี 2516 เป็นเวลา 34 ปีมาแล้วจากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการรวมพลังที่สำคัญ ทว่าบรรยากาศการรวมพลังของคนหนุ่มสาว ของเยาวชนได้ค่อย ๆ เลือนหายไป ด้วยกระแสแห่งทุนนิยมในยุคโลกาภิวัตน์ แม้จิตสำนึกสาธารณะของคนหนุ่มสาวในปัจจุบันยังคงพอมืออยู่บ้าง จากเหตุการณ์สีนามีที่มีนักศึกษาสนใจที่จะทำงานเป็นอาสาสมัครเป็นจำนวนมาก มีการออกค่ายเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย อย่างไรก็ตามก็ถือว่าเป็นเรื่องที่น่าวิตกว่ากลุ่มคนหนุ่มสาวที่เป็นเยาวชนของชาติให้ความสนใจในเรื่องของสังคม รู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมน้อยลงไปทุกที ๆ (เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ : 2551 : 60)

เป็นที่น่าสังเกตว่าสังคมไทยได้เปลี่ยนวิธีการพัฒนาประเทศจากการเน้นการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจเป็นการพัฒนาคนควบคู่ไปภายหลังจากเหตุการณ์ทางการเมืองต่างๆ ผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ที่มีการกล่าวถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยผ่านกระบวนการที่เน้นเป้าหมายการพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม โดยเน้นการพัฒนาจิตใจคนให้เป็นคนดี มีวินัยและคุณธรรม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้เน้นการพัฒนาประชาธิปไตยประชาชนและรัฐให้มีความเข้าใจที่ดี มีความรับผิดชอบและมีความเอื้ออาทรต่อกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) เป็นการสานต่อแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นการอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศ และได้กล่าวถึง จิตสำนึกสาธารณะในการสร้างสังคมให้เป็นสังคมคุณภาพเป็นสังคมที่ก่อให้เกิดระบบคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม หรือที่เรียกว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” จนมาถึงปัจจุบันได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่ยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และน้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารและพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 9

ความสำคัญต่อส่วนรวมเป็นลักษณะหนึ่งของจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่งเพราะจิตสำนึกสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี จิตสำนึกสาธารณะ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม ด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจมนุษย์ ให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้มีความสงบสุข และความพยายามในการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และเพื่อความมั่นใจ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสำนึกสาธารณะ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่อง มีน้อยหรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และมีผลต่อระดับโลกตามมา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม 2543 : 21 - 29) แต่พบว่าในปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะอยู่มาก

ในปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ทรงพระราชทานพระราชดำรัส ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2549 มีใจความว่า

“จิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี
และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของทุกคน ทุกฝ่าย

ทำให้ข้าพเจ้าเห็นแล้วมีกำลังใจมากขึ้น

นึกถึงคุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรัก ความสามัคคี

ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมือง

ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้ตลอดรอดฝั่ง”

ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงานกัน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และกับประเทศชาติ

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกา และในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคน ต่างพยายามทำความดี ความเห็นของตนให้ถูกต้องเที่ยงตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล หากความคิด จิตใจ และการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอยเดียวกัน ในทางที่ดีที่เจริญนี้ยังมีพร้อมมูลในกาย ในใจของคนไทย ก็มั่นใจได้ว่า ประเทศชาติไทยจะดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้”

จากพระราชดำรัส เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการให้ การมีจิตใจที่ให้กับคนอื่น เพราะจะทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง และจิตสำนึกสาธารณะ จะเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมบุคคล ในสังคมประชาธิปไตยที่จะแสดงออกหรือสะท้อนให้บุคคลเหล่านั้นแสดงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบ้านเมือง ซึ่งเป็นของคนทุกคนและจะเคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นที่ร่วมเจ้าของสาธารณะประโยชน์เหล่านั้นร่วมกัน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการดำเนินนโยบายกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลสภาพสังคมในปัจจุบันได้เกิดเหตุการณ์ที่น่าวิตกเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะอยู่หลายประการดังที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ สุริยเดว ทรีปาตี กล่าวถึงการวิจัยเรื่อง คุณภาพวัยรุ่น : กรณีศึกษา นักเรียนสายสามัญและสายอาชีพ พบว่า เยาวชนไทยประเมินตนเองว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนน้อยที่สุด ซึ่งหมายถึงการขาดจิตสำนึกสาธารณะ ชุมชนอ่อนแอไม่สนใจกัน และขาดกิจกรรมส่วนร่วม สิ่งเหล่านี้เป็นตัวกีดกร่อนเศรษฐกิจพอเพียงและสมานฉันท์ (คมชัดลึก : 2549)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) มีเจตนารมณ์ที่ มุ่งพัฒนาคนและสังคมไทย สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของสังคมไทย และกำหนดแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 3 ประการ คือ การปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม โดยกระบวนการเรียนรู้และการจัดการศึกษา ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนและคนไทยทุกคนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 50)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 ได้กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติการทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประชากรของประเทศให้สามารถเตรียมรับกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาจะต้องสร้างสรรค์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนให้มากขึ้น (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2548) ซึ่งในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ การจัด การ ศึกษาของไทยเตรียมคนให้มุ่งก้าวมัน รู้ทันโลกจำเป็นต้องพิจารณาจากบริบทของสังคมโลกและสังคมไทยในอนาคต มิฉะนั้นแล้ว การศึกษาไทยจะไม่สอดคล้องและพัฒนาคนได้ทันกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน มีกำหนดในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรมจิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (เกษม วัฒนชัย .2548) ควรมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียนรวมถึงการรู้จักรักษผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2552) และได้กำหนดไว้ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คือให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม เพื่อความมั่นใจว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ว่าผู้เรียนปฏิบัติต่อสาธารณะสมบัติและคุณลักษณะเสมือนสมบัติของตน (กรมวิชาการ 2544 : 4 - 6)

นอกจากนั้นยังกำหนดไว้ในการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประเมินจากภายนอก มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ตั้งชี้วัดที่ 3 กำหนดว่าผู้เรียนประหยัดใช้สิ่งของทั้งทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดคุ้มค่า และในมาตรฐานที่ 3 คือผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (สุวิมล ว่องวานิช.2544 : 7) จิตสำนึกสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้คนต่างมุ่งหวังในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เพิกเฉยต่อส่วน รวมความคิดอยากมีสังคมที่ดี รัฐที่ดีไม่ใช่ความคิดใหม่สำหรับคนไทย (จิตสำนึกเส้นทางสู่ประชาคม 2542 : 9) แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) มีเจตนารมณ์ของแผนเพื่อมุ่ง (1) พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ(2)พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน วัตถุประสงค์ของแผน ฯ ที่สำคัญมี 3 พัฒนาคน เพื่อสร้างสังคมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม ในองค์ประกอบที่ 1 พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาแนวนโยบาย เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม (การประชุมคณะรัฐมนตรี 5 มกราคม 2553)

การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน "จิตสาธารณะ" เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และโรงเรียนธิดาแม่พระ ได้จัดมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตรงตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี ไม่เห็นแก่ตัวและเสียสละเพื่อส่วนรวม และตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนมีความประหยัด รู้จักใช้ทรัพยากร ทรัพย์สินสิ่งของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน การที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะนั้น จะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา เช่น สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง

และให้กับคนอื่น ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง ในระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพยากรกลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น เป็นต้น จากความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกสาธารณะ ด้วยวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปัน โอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่าง ๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น

จากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนนักเรียน จากความคิดเห็นของเพื่อนครูด้วยกัน จากการจัดเขตพฤติกรรมของนักเรียน ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่การอื่นในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน และจากการคลุกคลีอยู่กับนักเรียนทั้งวัน หรือจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่านักเรียนของโรงเรียนธิดาแม่พระขาดจิตสำนึกสาธารณะหลายด้าน เช่น ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน ทำลายสาธารณะสมบัติ นำสิ่งของที่เป็นสาธารณะสมบัติไปเป็นของตัวเอง ขาดระเบียบวินัยในตนเอง ขาดความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีความเสียดสีประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมน้อย ขาดจิตอาสาในการจะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มใจ เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคล โดยเฉพาะกับเยาวชน เพราะเยาวชนเป็นวัยที่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามให้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่ ดังคำพังเพยที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่ายไม้แก่ดัดยาก” เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่มีนิสัยต่าง ๆ เกิดได้ง่ายและเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะฝังแน่นติดตัวไปจนโตเป็นผู้ใหญ่ หากแก่การลบเลือนหายไปได้ โดยเฉพาะเด็กในวัย 8 – 9 ปี เป็นวัยที่มีพื้นฐานทางภาษา คิดหาเหตุผล และรู้จักตัดสินใจ โดยลักษณะแห่งวัยสามารถที่จะขยายประสบการณ์ของเด็กได้ดี และเป็นโอกาสที่เหมาะสมที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้เป็นอย่างดี จะพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของเด็กได้มากที่สุด จากความสำคัญของการมีจิตสำนึกสาธารณะดังกล่าว เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สังคมไทยต้องปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ที่ได้ผลนั้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 77) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 6 – 8 ปี เป็นวัยที่เหมาะสมในการปลูกฝังและพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะเป็นอย่างยิ่ง จากการประมวลเอกสารทางด้านพัฒนาการของ

วัยเด็กตอนต้น พบว่า เด็กวัยนี้จะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะ วัตถุออกเป็นหมวดหมู่ขั้นต้น รู้สึกคิดโดยใช้การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจ สิ่งแวดล้อมรอบตัว แทนการสนใจตนเอง ต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยและเพศเดียวกัน (ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม 2544 : 34 – 46)

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี (กรมวิชาการ 2545 : 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจในการนำมาพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวจะช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้ กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับทุกกลุ่มคนทั้ง เด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ในขอบข่ายด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมโดยมีรูปแบบและเทคนิคหลากหลาย อาจเป็นกิจกรรมแนะแนวโดยตรงหรือผสมผสานในการเรียน การสอน การฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ทั้งรายบุคคลและกลุ่มดั่งที่ สมร ทองดี และ ปราณีย์ รามสูต (2545: 8-10) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมแนะแนวหากกระทำ ได้เหมาะสม จะส่งผลดีต่อผู้รับบริการในการแก้ปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหายาเสพติด การขาดความมีระเบียบวินัย ขาดคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการทางการแนะแนวก็น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่แก้ปัญหาได้ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน สังคม และนอกจากช่วยให้ผู้รับบริการได้พัฒนาตนเองแล้วยังสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมได้ช่วยให้อยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สังคมปัจจุบันปรารถนาให้เกิดขึ้น ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงมีความสำคัญทั้งต่อผู้ให้และผู้รับบริการ นุชบากร ตัณฑวรรณ (2545 :70) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธและพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในโรงเรียนเขตนคร จังหวัดลำปาง. พบว่า จากผลการทดลองหลังจากที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้ร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมทางการเรียนที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้กล่าวได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นสามารถเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ได้ อัมพร ชนะทอง (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึก
 สาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้น มี
 การปลูกฝังอบรม ฝึกปฏิบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มนำ
 ใจของเด็กให้เกิดจิตสำนึกที่ดี ที่ถูกต้อง และเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม ทั้งนี้จึงต้องอาศัย
 สถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทาง
 ศาสนา โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาในการวางรากฐานในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเด็กนักเรียน
 เป็นสถาบันที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกใหม่ของสังคม จึงเป็นสถาบันที่
 จะช่วยพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้ เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะในแต่ละวันเด็กจะ
 ใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้านและที่อื่น ๆ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 โรงเรียนธิดาแม่พระ ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 โรงเรียนธิดาแม่พระ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับกลุ่มที่ได้รับข้อเสนอเทศ
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 โรงเรียนธิดาแม่พระ กลุ่มทดลองภายหลังการทดลองกับช่วงระยะเวลาติดตามผล

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรม
 แนะนำ
- 3.2 ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีจิตสำนึก
 สาธารณะสูงขึ้นกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อเสนอเทศ
- 3.3 ระยะเวลาติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะไม่แตกต่างจากช่วงเสร็จ
 สิ้นการทดลอง

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ประเภทและแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 540 คน

4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยการจับฉลากมา 2 ห้องจากจำนวน 10 ห้อง ได้ห้อง ป.2/4 จำนวน 49 คน ห้อง ป. 2/8 จำนวน 51 คน รวมจำนวน 100 คน มีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 50 คน

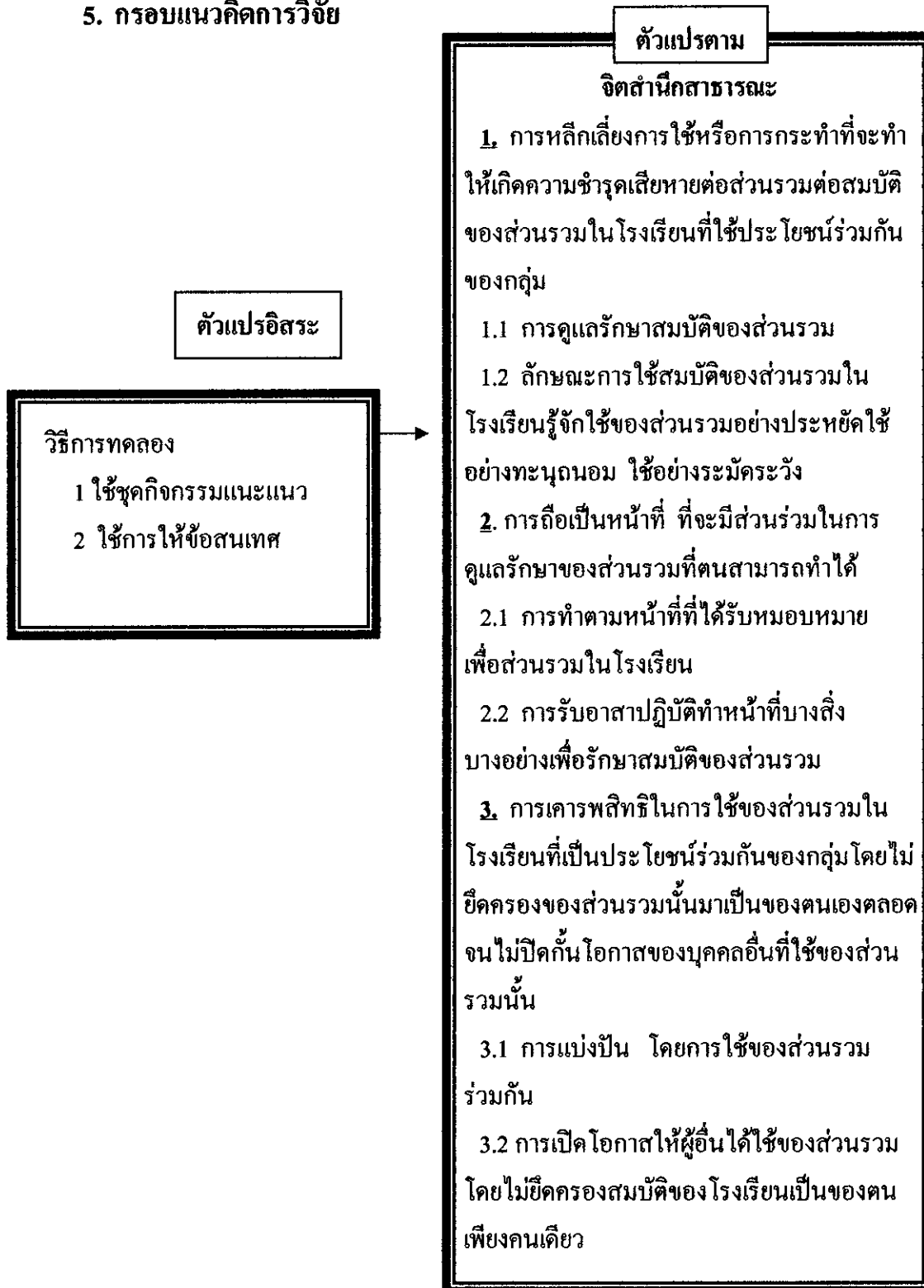
4.3 ตัวแปรในการวิจัย

4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ดังนี้

- 1) การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2) การให้ข้อเสนอแนะ

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ จิตสำนึกสาธารณะ

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระจังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ห้อง ป.2/4 และ ป.2/8 ที่คือนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

6.2 จิตสำนึกสาธารณะ (Public mind) หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ หรือ หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เพราะคำว่า "สาธารณะ" คือสิ่งที่มีได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใด จิตสาธารณะจึงเป็นความรู้สึกนึกเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาส่วนรวมกัน เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การดูแลรักษา สาธารณสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ หลอดไฟฟ้าที่ให้ความสว่างตามถนนหนทาง แม้แต่การประหยัดน้ำประปา หรือ ไฟฟ้า ที่เป็นของส่วนรวม โดยใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ตลอดจนช่วยกันดูแลรักษา ให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนร่วมมือกันกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา หรือช่วยกันแก้ปัญหา แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

6.2.1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้กวาด เป็นต้น และสมบัตินอกห้องเรียน เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องสมุด สวนหย่อม ในบริเวณโรงเรียน สนามเด็กเล่น เครื่องเล่น เป็นต้นโดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1) การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือเมื่อมีการใช้แล้วก็รู้จักเก็บรักษา หลังจากใช้ของส่วนรวมเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งเศษขยะในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การไม่ขีดเขียนหรือทำลายวัสดุและอุปกรณ์ในห้องเรียนและในโรงเรียน เพื่อให้ส่วนรวมอยู่ในสภาพดี เช่น การใช้ไม้กวาดแล้วเก็บเข้าที่เดิม การใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บที่

2) ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพดีมีความคงทนใช้ได้ยาวนาน เช่น เปิดอ่านหนังสือเบา ๆ การปิดไฟ น้ำประปา และพัดลมก่อนออกจากห้อง

6.2.2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิทยาลัยที่ตนสามารถทำได้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของ

ส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ตนสามารถทำได้ โดยวัดจาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1) การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน คือ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการให้ดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน

2) การรับอาสาปฏิบัติทำหน้าที่บางสิ่งบางอย่างเพื่อรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น การอาสาขนย้ายไปทิ้ง การอาสาช่วยเก็บสิ่งของ การอาสากวาดห้องเรียน

6.2.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่ใช้ของส่วนรวมนั้นหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1) การแบ่งปัน โดยการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ไม่แสดงอาการหึงหวงสมบัติของส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลาย ๆ เล่ม ในขณะที่อ่านได้ที่ละเล่ม

2) การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม โดยไม่ยึดครองสมบัติของโรงเรียนเป็นของตนเองเพียงคนเดียว เช่น การไม่นำสีของโรงเรียนไประบายค่อที่บ้านตนเอง การไม่นำอุปกรณ์กีฬากลับไปเล่นที่บ้าน

จิตสาธารณะ ทั้ง 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด วัดได้จากการทำกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ และแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

6.3 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรม แนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย

6.3.1 คู่มือผู้ให้บริการซึ่งมีคำชี้แจงและการเตรียมตัวของผู้ให้บริการ

6.3.2 คู่มือผู้รับบริการซึ่งมี ใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลัง

6.3.3 สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย

- 7.1 ได้ความรู้ในการพัฒนานักเรียนให้มีระดับจิตสำนึกสาธารณะที่สูงขึ้น
- 7.2 ได้นวัตกรรมซึ่งเป็นต้นแบบของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีคุณภาพ
- 7.3 ได้แนวทางในการสร้างหรือพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะและเป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจศึกษาและพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และได้นำเสนอตามหัวข้อดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.1 ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.2 ความสำคัญของจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.5 การวัดจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 1.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 2.1.2 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.2 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.4 แนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ

1.1 ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ

ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ ในการศึกษาความหมายจิตสำนึกสาธารณะ จากเอกสารต่าง ๆ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้นั้น พบว่า มีคำที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การเห็นประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม หรือจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติค่าเหล่านี้มีความหมายใกล้เคียงกัน

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกทางสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ ว่า การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

กรมวิชาการ (2542) ได้ระบุลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยไว้สามประการ ประการแรกคือ พฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วย ช่วยเหลือแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม โดยอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ประการที่สองคือ พฤติกรรมเสียสละต่อสังคม จะเป็นผู้ที่สามารถสละ กำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม มีการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว และรู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เป็นผู้เสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ในประการสุดท้ายคือ พฤติกรรมมุ่งมั่นพัฒนาสังคมนั้น บุคคลจะต้องสนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นที่จะพัฒนาสังคม มีความตั้งใจทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ (2539 : 1-2) ได้ศึกษาการปลูกฝังให้เยาวชนให้ทำตนให้เป็นประโยชน์เพื่อสังคมจากบุคคลในอาชีพต่างๆ ได้ให้ความหมายของการทำประโยชน์เพื่อสังคมซึ่งสอดคล้องกับจิตสำนึกสาธารณะไว้ว่า คือการทำสิ่งที่ดีงามจนเป็นนิสัย เพื่อความสุข ความสงบของตนเองและสังคมส่วนรวม ตลอดจนการกระทำเพื่อป้องกันปัญหาหรือการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของสังคม จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 7 ด้าน ได้แก่

1. มีความรับผิดชอบ หมายถึง การเอาใจใส่ปฏิบัติการกิจตามบทบาทหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งของตนเอง และของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงอย่างได้ผลดี รวมทั้งยอมรับผลของการกระทำนั้น
2. มีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือบรรทัดฐานของสังคม ทั้งนี้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบหรือเพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติการกิจ
3. รักษาสุขภาพอนามัย หมายถึง การกระทำที่ทำให้ตนเองและผู้อื่นมีร่างกายและจิตใจแข็งแรง ปราศจากโรคภัย
4. เคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง ไม่ก้าวร้าวในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นสูญเสียประโยชน์อันพึงมีพึงได้ ไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายทางด้านร่างกายและจิตใจ
5. มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูล หมายถึง การช่วยกระทำสิ่งใดๆ เท่าที่ตนเองสามารถทำได้ด้วยความเต็มใจ โดยไม่ต้องรอให้ผู้อื่นขอร้อง
6. มีความสามัคคีร่วมมือ หมายถึง การร่วมมือด้วยความเต็มใจเพื่อความพร้อมเพรียง และประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรมที่ค้างคามของหมู่คณะ
7. รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำนุบำรุง รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณะสมบัติ และปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม จะเห็นได้ว่าในองค์ระดับประเทศนั้น ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังให้เยาวชนมีคุณลักษณะที่พาคอนให้เป็นประโยชน์เพื่อสังคมเพราะการพัฒนาคุณภาพของบุคคลเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ

จากงานวิจัยของ ชาย โพรสิตา (2540) ศึกษาจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร พอจะสรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดจากภายใน คือ ความรู้สึกรู้จักคิด จิตได้สำนึก ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งอยู่ในจิตใจ และส่งผลสู่การกระทำภายนอก

จิตสำนึกเพื่อส่วนรวมนั้นสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะดังนี้ คือ

1. โดยการกระทำของตนเอง ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบและ เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม
2. มีบทบาทช่วยสังคมในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อแก้ปัญหาสร้างสรรค์สังคม ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกทางสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะว่า คือ การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ค้ำจุน ละเอียดต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะ คือ จิตสำนึก (Conscious) เป็นการตระหนักรู้ตัว หรือเป็นจิตส่วนที่รู้ตัว รู้ว่าทำอะไร อยู่ที่ไหน เป็นอย่างไรขณะที่ตื่นอยู่นั้นเอง ส่วนคำว่า สาธารณะ (Public) เป็นการแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม ทำประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็นสิ่งที่ของก็ ต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อนำสองคำมารวม หมายถึง การตระหนักรู้คน ที่จะทำอะไรเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

จิตสำนึกสาธารณะ เป็นก้าวแรกของเส้นทางสู่ “ความเป็นพลเมือง” ในความหมายที่ แท้จริง คือ พลเมืองผู้ตื่นรู้ และตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รู้จักเรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนเองและชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของแนวคิดสังคมเข้มแข็ง หรือประชาสังคม

ชาย โพรสิตา และคณะ (2540 : 14) ใช้คำว่า จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติและให้ความหมายในเชิงพฤติกรรมไว้ว่า คือ การใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบหรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่

1. รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้น ๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น การแจ้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องเมื่อได้พบความเสียหายเกิดขึ้น เป็นต้น

2. การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธารณสมบัติคือของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ดังนั้นการใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบในแง่หนึ่งจึงหมายถึงการคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของตัวเองและไม่ปิดกั้น โอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

ในงานวิจัยของ ชาย โพรสิตา และคณะ (2540 : 112) ที่ทำการศึกษาจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร ได้สรุปความเข้าใจของจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติหรือจิตสำนึกสาธารณะไว้เป็นสองระดับ คือ

ระดับที่ 1 เป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่า ควร หรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสมบัติ

ระดับที่ 2 เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณสมบัติไม่ว่าจะได้ใช้หรือไม่ใช้สาธารณสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542 : 14) ได้ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะว่า เป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ

นวรินทร์ ก้อน (จิตสาธารณะ : คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์) ให้ความหมายของจิตสาธารณะ ว่าคือ คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมรวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของหรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 17) ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึงความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

หฤทัย อาจปรุ (2544 : 3) ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤติการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม

พระไพศาล วิสาโล (2544 : 15) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ความสำนึกใส่ใจและพร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยในสมบัติส่วนรวม ทั้งนี้โดยตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งตนเองและส่วนรวม ในจิตสำนึกดังกล่าว มิใช่ครอบครวั ญาติมิตร คนรอบข้าง หรือชุมชนละแวกบ้านคนเท่านั้น หากคลุมไปถึงคนอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป แม้จะคนไม่รู้จักและไม่เคยเห็น แต่ก็รู้ดีอยู่ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544 : 6) ให้ความหมายว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง กระบวนการคิดและลักษณะของบุคคล ที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่ สาธารณะ มีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจาก สาธารณะ

นันทวัฒน์ ชุนจิ (2546 : 4) ให้ความหมายว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การรู้จัก เอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2547 : 8) ให้ความหมายว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

มูทิตา หวังคิด (2547 : 7) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ถลลธริมา เกื้อสกุล (2547 : 15) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สภาพที่จิตสามารถรู้ตัวและสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยกายที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยผ่านทางความคิดและ พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งหมายถึง ผลเมืองผู้รู้ตื่น และตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะ สร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ เป็นผลเมืองที่รู้จัก เรียกร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะ จัดการดูแล กำหนดชะตากรรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของคนและชุมชนร่วมกัน โดยเริ่ม จากศรัทธาในการอุทิศตนและเสียสละแก่ผู้อื่นในสังคม

ถัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2549 : 84) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

ไชยา ยิมวิไล (2550 : 15) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ความเป็น สาธารณะที่สื่อนัยถึง ความรู้ความนึกคิด สติปัญญา และความรับผิดชอบต่อประชาชนที่มีต่อ สังคม การเคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสังคมโดยรวมและหน่วยงาน องค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิกสังกัดอยู่ โดยพยายามยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างเคร่งครัด พยายามหลีกเลี่ยงการละเมิดให้น้อยที่สุดด้วยการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2550) บอกไว้ในข้อเขียนเรื่องจิตสาธารณะบนความเลื่อมล้ำ (สุดสัปดาห์ มติชน) ตอนหนึ่งว่า "ถึงไม่เท่าเทียมกันก็มีความเสมอภาคพอที่จะทำให้ทุกคนรู้สึกเป็น เจ้าของ "สาธารณะ" เหมือนๆ กัน" แล้วตั้งคำถามว่าสังคมไทยทุกวันนี้ "มีความเสมอภาคพอที่จะทำ ให้ทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของ "สาธารณะ" ต่างๆ ร่วมกันหรือไม่ทั้งความเสมอภาคและจิตสำนึก สาธารณะยังเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นในพฤติกรรมทางสังคมอีกมาก เช่น คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัย ฯลฯ แต่แล้วก็ต้องตกใจเมื่อ "สภาพัฒน์" แผลงผลการสำรวจภาวะสังคมไทย

ในไตรมาสแรก พ.ศ.2550 ว่ากลุ่มนักศึกษามีคุณธรรมต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ และกลุ่ม นักศึกษามีระดับคุณธรรมด้านความมีสติสัมปชัญญะ ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีวินัย ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยภาพรวมของคุณธรรมแต่ละด้าน (ไทยโพสต์ หน้า 1 วันอังคารที่ 12 มิถุนายน 2550) เครื่องแบบนักศึกษาเป็นสัญลักษณ์ของอภิสิทธิ์ อิทธิพล ผลประโยชน์ แสดงความไม่เสมอภาค เลยส่งผลให้ระดับคุณธรรมต่ำ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมขาดจิตอาสาและจิตสำนึกสาธารณะ ขาดทานและอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยทั่วประเทศต้องทบทวนเครื่องแบบและคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังเอา จัง หากได้สังเกตสื่อที่คนดูกันทั่วประเทศ คือ สื่อโทรทัศน์ ของรายการละครแสดงภาพที่ดิ่งงามเพิ่มขึ้น เป็นเวลาที่เด็กและเยาวชนยังไม่นอน นักแสดงควรแต่งตัวสุภาพ พูดและแสดงกิริยาที่สุภาพ มีบรรยากาศบ้านเรือนและสถานที่สะอาด สื่อโฆษณาแสดงค่อสิ่งที่ดิ่งงามและไม่น่าอนุญาตให้มีการโฆษณาสิ่งที่เป็นพิษ เหล้า เบียร์ ไวน์หรือคิมที่มีแอลกอฮอล์หรือสิ่งเสพติดที่มีอันตราย ไม่ควรโฆษณาในช่วงเวลาที่เยาวชนดู ละครช่วงเวลากลางวันและตอนค่ำไม่น่ามีการคิมเหล้า จะเกิดอุบัติเหตุง่าย อันตรายบนท้องถนนเกิดจากคนคิมเหล้าแล้วขับรถ ตนเองบาดเจ็บหรือตายยังไม่พอ ยังต้องเสียทรัพย์สิน เสียเวลา ทำให้เกิดความทุกข์แก่คนใกล้ชิดตัวอีกด้วย เยาวชนไทยยังขาดความรู้ที่รับผิดชอบต่อสังคม การสร้างนิสัยและต้องเริ่มต้นจากในบ้านและในโรงเรียน เมื่อเห็นสิ่งไม่ถูกต้อง ผู้ใหญ่จะต้องบอกเด็กทันที โดยต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ต้องไม่อายุที่จะทำความดี และช่วยกันชมเชยคนทำความดี มาช่วยสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นเป็นนิสัย

รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ. 2550 : 78) การเปรียบเทียบจิตสำนึก 3 ด้านคือ จิตคุณธรรม ซึ่งหมายถึง ความสำนึกที่มั่นคงต่อหลักศีลธรรมทางศาสนา และหลักธรรมของการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพศักดิ์ศรีของมนุษยชาติ จิตสังคม หมายถึง สำนึกของการปฏิบัติหน้าที่การปฏิบัติตนในมิติที่ต้องสัมพันธ์กับบุคคลทั้งใกล้ตัวและไกลตัว การเคารพในกฎเกณฑ์ของสังคมและจิตสาธารณะ หมายถึง สำนึกในประโยชน์ สำนึกในผลกระทบที่พึงมีต่อชุมชน และสังคมโดยรวม โดยผู้ที่ต้องรับผลนั้นอาจไม่เห็นตัวคนชัดเจนว่าเป็นบุคคลใด ทราบแต่เพียงว่าสังคมโดยรวมต้องได้รับผลแน่นอน เช่น การปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ วันนีพรุ่งนี้อาจไม่เห็นว่ามีใครได้รับผล จนกว่าผลเสียสะสมถึงระดับหนึ่งแล้วจึงปรากฏผลเสียขึ้น หรือการ โกงกินเงินเปอร์เซ็นต์จากค่ารับเหมาก่อสร้างของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ การตัดไม้ทำลายป่า ผลที่เกิดอาจไม่เห็นภายในระยะเวลาอันสั้น แต่ส่งผลกระทบยาว จากการศึกษาเปรียบเทียบสามารถสรุปว่า โรงเรียนควรเน้นการพัฒนาเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ ให้มากขึ้น

จากที่กล่าวมาจึงพอจะสรุปว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึงความถึง การกระทำด้วยจิตวิญญาณ มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมรอบ ๆ ตัวรวมไปถึงประเทศชาติ

บ้านเมือง รวมความแล้วเป็นการรวมความหมายของคุณธรรมจริยธรรม และการไม่กระทำที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติ ทำเมื่ออยู่โรงเรียน จะต้องมีการเปรียบเทียบเรื่องความสะอาด เด็กนักเรียนมีเวรทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน เมื่อกลับบ้านก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน เล่นของเล่นแล้วเก็บให้เป็นที่เป็นที่ ไม่ทิ้งเศษอาหารในท่อระบายน้ำ และแยกขยะในบ้านก่อนนำมาทิ้งถึงขยะสาธารณะ จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้ต่างๆ กันนั้นมีส่วนที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การมีจิตสำนึกร่วมกันในสาธารณสมบัติ ความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น สำหรับการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ซึ่งจะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต จึงให้ความหมายว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สำนึกในประโยชน์สำนึกในผลกระทบที่พึงมีต่อชุมชน และสังคมโดยรวม โดยผู้ที่ต้องรับผลนั้นอาจไม่เห็นตัวคนชัดเจน ว่าเป็นบุคคลใด ทราบแต่เพียงว่าสังคมโดยรวมต้องได้รับผลแน่นอน การวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนโดยพิจารณาองค์ประกอบจิตสำนึกสาธารณะที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม รู้ผลที่เกิดจากการกระทำหรือความเป็นไปและการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและโลก
2. ด้านความคิดเชิงจิตสำนึกสาธารณะเป็นกระบวนการหรือลักษณะการคิดที่บุคคลใช้เป็นหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบิร์ก (Kolhberg)
3. ด้านการปฏิบัติตนของบุคคลเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น

ด้วยวิธีการเรียนรู้และพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และการสอนแนะแนวแบบปกติ ในด้านความรู้ความเข้าใจเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม รู้ผลที่เกิดจากการกระทำหรือความเป็นไป และการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและโลก ด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเป็นกระบวนการหรือลักษณะการคิดที่บุคคลใช้เป็นหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบิร์ก แบ่งเป็น 6 ชั้น จากต่ำไปหาสูง ระดับต่ำสุดคือ หลักการหลบหลีกการโดนลงโทษทางกาย ระดับสองคือหลักการแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ ระดับสามคือ การทำตามที่ผู้อื่น

เห็นชอบ ระดับสี่คือ การทำตามกฎเกณฑ์ กฎหมาย และข้อบังคับทางศาสนา ระดับห้าคือ การเคารพตนเอง และภาคภูมิใจในการกระทำที่ถูกต้องของตน ขั้นที่หกคือ การยึดหลักอุดมคติสากล เช่นความเสมอภาค ยุติธรรม และมนุษยธรรม และการเกลียดกลัวความชั่ว (โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ. 2545 : 47) ส่วนด้านการปฏิบัติตนเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกลักษณะดังนี้ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิธีที่ตนสามารถทำได้และ 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิด กั้น โอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยผู้วิจัยความเชื่อว่า จิตสำนึกสาธารณะนั้นควรปลูกฝังจนติดเป็นนิสัย การที่จะฝึกให้นักเรียนแต่ละคนมีจิตสำนึกสาธารณะเพิ่มขึ้นควรชี้ให้นักเรียนเห็นว่าพฤติกรรมอันขาดจิตสำนึกสาธารณะหรือพฤติกรรมเฉาต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติส่วนรมนั้นก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งตนเองและส่วนรวมอย่างไร นักเรียนจะศึกษาสาเหตุและแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร เพื่อให้การแก้ปัญหาสำเร็จลุล่วงลงได้ ซึ่งการจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรม ด้วยวิธีสอน 2 วิธี ดังกล่าวที่แตกต่างกัน จะสามารถพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะให้กับนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด ในการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะแก่เด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตและเป็นแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะต่อไป

1.2 ความสำคัญของจิตสำนึกสาธารณะ

การที่คนเรามาอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน คนในสังคมซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะ ก็จะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร และการขาดจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชน

ไซยา ยัมวิไล (2550 : 15) กล่าวถึง ผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้นจะมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสังคมโดยรวมและหน่วยงานองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิกสังกัดอยู่ โดยพยายามยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างเคร่งครัด พยายามหลีกเลี่ยงการละเมิดให้น้อยที่สุดด้วยการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะสูงนั้น แม้แต่การทิ้งเศษขยะหรือขับรดฝักฝักจากรถยังไม่กล้าที่จะกระทำเพราะรู้สึกอายแก่ใจ นอกเหนือจากนั้นเมื่อประสบพบเจออะไรที่ ผิดปกติ ผิดระเบียบ ผิดกฎหมายก็จะแจ้งความทันที ส่วนบุคคลที่ไร้จิตสำนึกสาธารณะจะมีวิถีชีวิตดำรงชีพไปวันๆ มักง่าย สะเพวว่า เอาตัวรอด โดยไม่ได้คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้คน

เดวิด ไรส์แมน (ณรงค์ อุ้ยนอง, 2546 : 13 ; อ้างอิงมาจาก David Riseman, 1983) ได้จำแนกจิตสำนึกสาธารณะของบุคคลไว้เป็น 3 แบบ คือ

1. จิตสำนึกแบบประเพณีนำ หมายถึง จิตสำนึกที่ยึดถือเอาขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเป็นเครือญาติ ความอาวุโส เป็นเครื่องชี้นำวิถีปฏิบัติ จิตสำนึกแบบนี้มีอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในสังคมชนบทของไทย

2. จิตสำนึกแบบหลักการนำ เป็นจิตสำนึกที่ยึดถือหลักปฏิบัติงานให้บรรลุ จุดหมายปลายทาง โดยละทิ้งความอาวุโสและขนบประเพณีที่เห็นว่าเป็นเครื่องกีดขวางการบรรลุ เป้าหมายของชีวิต

3. จิตสำนึกแบบผู้อื่นนำ เป็นจิตสำนึกแบบพึ่งพิงโดยบุคคลจะต้องประพฤติ ปฏิบัติตามกลุ่มหรือตามผู้นำของกลุ่มด้วยมุ่งหวังจะให้ตนเองได้รับการยอมรับจากกลุ่ม จิตสำนึก สาธารณะของบุคคลมีพื้นฐานมาจากอัตมโนทัศน์ (Self-concept) ซึ่งหมายถึง การมองเห็นคุณค่า ในตนเองประกอบกับความเชื่อ (Belief) ค่านิยม (Values) และเจตคติ (Attitude) ซึ่งมีความหมายรวมกันว่า คือ ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เกิดเป็น ปรัชญาการณที่บุคคลแสดงออกในลักษณะของอารมณ์ความรู้สึก (Affective) สติปัญญา (Cognitive) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งมีทั้งผลดี และผลเสียต่อตนเองและสังคมที่ตนเองเป็น สมาชิกอยู่

การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ เป็นความรับผิดชอบในตนเอง แม้ว่าจะได้รับการ อบรมสั่งสอนถ้าใจตนเองไม่ยอมรับ จิตสำนึกสาธารณะก็ไม่เกิด ฉะนั้นคำว่า "คนเป็นที่พึ่งแห่งตน" จึงมีความสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ถ้าตนเองไม่เห็นความสำคัญแล้วก็จะไม่มีใครบังคับได้ นอกจากใจของตนเองแล้ว แนวทางที่สำคัญในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะยังมีอีก หลายประการถ้าปฏิบัติได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังนี้

1. สร้างวินัยในตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย รู้ถึง ขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและต่อสังคม

2. ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักเสมอว่าตนเองคือส่วนหนึ่งของสังคม ต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องของส่วนรวม ทั้งต่อประเทศชาติ และ โลกใบนี้

3. ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ให้ถือว่าเป็นปัญหาของ ตนเองเช่นกัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องช่วยกันแก้ไข เช่น ช่วยกันดำเนินการ โรงงานอุตสาหกรรม สร้างบ่อพักน้ำทิ้งก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

4. ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะหลักธรรมหรือคำสั่งสอนในทุกศาสนาที่คนนับถือ สอนให้คนทำความดีทั้งสิ้น ถ้าปฏิบัติได้จะทำให้ตนเองมีความสุข นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วย ทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เช่น หลักพุทธศาสนา มีหลักคำสอนในการช่วยเหลือ หรือพึ่งพาตนเอง ที่พุทธศาสนิกชน ได้ยินจากพุทธภษาอยู่เสมอ คือ อุตตahi อุตตโน นาโถ หรือคนเป็นที่พึ่งแห่งตน หรือหลักคำสอนในคริสต์ศาสนา คือ ต้องรู้จักช่วยเหลือตนเองก่อน แล้วพระเจ้าจะช่วยท่าน ของศาสนาอิสลามหลักคำสอนจะคล้ายกับคริสต์ศาสนา ก็คือ ให้รู้จักช่วยตนเอง และรู้จักเปลี่ยนแปลงตน ไปในทางที่ดีเสียก่อน แล้วพระเจ้าจึงจะช่วยท่าน

จากลักษณะของผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะในข้างต้นตามความคิดของบุคคลต่างๆ ทำให้เราเห็นความสำคัญของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ว่ามีความสำคัญมากต่อการที่คนมาอยู่รวมกัน เป็นสังคม เพราะการที่คนมาอยู่รวมกัน ย่อมต้องมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบการพึ่งพากัน การที่คนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะนั้นจะมีผลกระทบต่อตนเอง บุคคลรอบข้าง ครอบครัว องค์กร รวมถึงประเทศชาติและสังคมโลก ทำให้เกิดความเดือดร้อนในรูปแบบต่างๆ เช่น ขาดความสามัคคี เกิดการแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว แบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดการเบียดเบียนสมบัติของส่วนรวมเป็นสมบัติของตนเอง องค์กรไม่ก้าวหน้า คุณภาพงานลดลง รวมไปถึงสามารถทำให้ความเข้มแข็งในชุมชนลดน้อยลง ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ และทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ง่ายและรวดเร็ว จากความสำคัญของการจะต้องมีจิตสำนึกสาธารณะ ถ้าเราสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกสาธารณะ ด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดจากการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องก็จะลดน้อยลง สังคมก็จะพัฒนาขึ้นได้

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ

การมีจิตสำนึกสาธารณะเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังตามวิสัยทัศน์ของสังคมคุณภาพ นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549) และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการศึกษาวิจัยถึงอิทธิพลและปัจจัยที่จะทำให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะ อย่างไรก็ตามแม้จะมีผู้กล่าวว่าจิตสำนึกสาธารณะเป็นคำใหม่ในสังคมไทย หากประเด็นของการเสียดสีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็เป็นสิ่งที่ได้มีการปลูกฝังมาเป็นเวลาช้านานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระเบียบของสังคม

การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมต่างๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล ซึ่งไพบลีย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543 : 13) สรุปว่า จิตสำนึกสาธารณะ หรือจิตสำนึกทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคมเป็นภาวะที่ลึกซึ้งซึ่งมีผลต่อจิตสำนึกด้านต่างๆของมนุษย์ เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดละออน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้องญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปโรงเรียน ไปทำงาน ดูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมือง ขับรถฝ่าการจราจรที่แออัด

ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น

สำหรับปัจจัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดจิตสำนึกสาธารณะ เมื่อมองจากทฤษฎีทางสังคมวิทยา จะเห็นได้ว่ามีส่วนที่จะก่อให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งนั่น คือ องค์กรที่สำคัญที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม (เกียรติกศักดิ์ แสงอรุณ .2551 : 38 -40) ได้แก่

1. ครอบครัว ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการขัดเกลาขั้นต้น (Primary Socialization) คือ ครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานที่ขัดเกลามนุษย์ให้รู้ว่าสิ่งใดควรทำ หรืออะไรถูกอะไรผิด เป็นต้น เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการบุคลิกภาพอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และความประพฤติของเด็กเป็นอย่างมาก

2. กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีอายุระดับใกล้เคียงกัน โดยอาจจะรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อนธรรมดาจนถึงชมรม สมาคมที่ตนสนใจ เช่น เพื่อนร่วมชั้น ชมรมฟุตบอล เนตบอล สมาคม

ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการขัดเกลาของโรงเรียนอาจจะ ไม่ตรงกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กเลยสับสนไม่ทราบว่าจะใครจะถูกกว่ากัน เช่น แม่ว่าอย่าง ครูว่าอีกอย่าง ครูว่าไม่ดี พ่อแม่ว่าดี เป็นต้น อีกปัญหาหนึ่งที่พบได้บ่อย ก็คือ สอนในลักษณะที่เป็นทฤษฎีหรืออุดมคติจนมากเกินไป อาจจะ ไม่ตรงกับสิ่งที่ปฏิบัติในชีวิตจริง เช่น ทำดีได้ดี แต่เด็กเห็นคนชั่วได้ดี ส่วนคนที่ทำความดีได้ความชั่ว เด็กอาจจะเสื่อมศรัทธาได้

4. สำนักงานหรือองค์กรที่บุคคลสังกัดอยู่ เป็นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีคุณค่าหรือระเบียบกฎเกณฑ์ไปตามอาชีพของตน เช่น ครูต้องสอนลูกศิษย์ด้วยความเมตตา นักสังคมสงเคราะห์ไม่เปิดเผยความลับของผู้มารับการสงเคราะห์ แต่ละอาชีพจึงมีบุคลิกภาพแตกต่างกันไป เช่น ตำรวจก็แตกต่างจากแพทย์ ครูแตกต่างจากวิศวกร

5. สถาบันศาสนา เป็นตัวแทนที่ขัดเกลาคนหรือแนะนำทางให้คนเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อเป็นเป้าหมายในการกระทำ โดยเฉพาะศาสนาพุทธได้สอนให้คนเราไม่ตั้งอยู่ในความประมาทเพราะหลายสิ่งในโลกไม่มีความแน่นอน จึงต้องยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม มีศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร

6. สื่อสารมวลชน สื่อมวลชนเหล่านี้มีหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ นิยาย วรรณคดี เป็นต้น ซึ่งมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมแก่มนุษย์ในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ความคิด ความเชื่อแบบของความประพฤติ เพราะสื่อมวลชนมีทั้งการให้ความรู้และความบันเทิง โดยเฉพาะอิทธิพลของสื่อมวลชนคือการให้ข่าวสาร ซึ่งมีส่วนช่วยครอบครัวยุโรปโรงเรียนในการขัดเกลา เช่น หนังสือพิมพ์เสนอข่าวเด็กเรียนดี พ่อแม่อาจจะสั่งให้ลูกอ่านเพื่อเอาเยี่ยงอย่าง หรือครูปัจจุบันก็สั่งให้นักเรียนตัดข่าวหาข่าวมารายงานหน้าชั้นเรียน หรือการลอกเลียนแบบการแต่งกายเพื่อให้ทันสมัย

จึงพอจะสรุปได้ว่าการเกิดจิตสำนึกสาธารณะไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวใดอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอกเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของบุคคล แล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติ และมักไม่รู้ตัว แต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจริงใจเลือกสรร บุคคลระลึกตัวเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายใน และภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้น การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะจึงต้องกระทำควบคู่กัน ไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจิตสำนึกสาธารณะ

การศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ มีการศึกษามาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยมีการศึกษาทั้งในเชิงปรัชญา จิตวิทยา และสังคมศาสตร์ ทางด้านจิตวิทยามีการกล่าวถึงจิตสำนึก

ในช่วงปี ค.ศ. 1950 (หฤทัย อาจปฐ. 2544 : 31 ; อ้างอิงมาจาก Kalat. 1996 : 182) นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ได้กล่าวถึงจิตสำนึกในด้านเกี่ยวกับการแบ่งภาคของจิต (Regions of Mind) กล่าวถึงหน้าที่ของจิตในการก่อให้เกิดพฤติกรรมทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวในด้านสังคมศาสตร์เริ่มมีการกล่าวถึงในช่วงศตวรรษที่ 17 (ชัยวัฒน์ ธิรพันธุ์. 2542 : 24) ใช้กลุ่มทฤษฎีแนวของ Maxis และ Fugo กล่าวถึงจิตสำนึกสาธารณะด้านการเมือง ซึ่งกล่าวว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งหมดคือการเมืองประเทศไทยเริ่มต้นมีการกล่าวถึงจิตสำนึกสาธารณะช่วงหลังพุทธศักราช 2500 (ธีรยุทธ บุญมี. 2536 : 192) คือ ช่วงเริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่เริ่มเห็นเป็นรูปธรรมนอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่เกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ คือ

1. แนวความคิดสังคมเพื่อบุคคล

แนวความคิดสังคมเพื่อบุคคล Herbert Spencer (Ian Robertson. 1977 : 12 อ้างถึงใน ศิริ แคนสา 2551 : 19) เชื่อว่า การที่ปัจเจกบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของสังคม เพราะเขามีเจตจำนงที่จะให้ตัวเองมีความมั่นคงปลอดภัย คนสร้างสังคมขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของตนเอง จุดมุ่งหมายและหน้าที่ของสังคมไม่ใช่เพื่อตัวสังคมเอง หากแต่เพื่อปัจเจกบุคคล นั่นคือสังคมรับใช้บุคคล หรือสังคมเพื่อบุคคล “บุคคลจะมีสำนึกต่อผู้อื่น ครอบงำที่เขาประจักษ์ว่า ส่วนรวมหรือสังคมคือแหล่งที่มาแห่งความมั่นคงและปลอดภัยที่สำคัญสำหรับชีวิตส่วนตัวของเขา ตรงกันข้ามเมื่อใดที่ปัจเจกบุคคลประจักษ์ว่าสังคมไม่สามารถให้สิ่งนี้ได้ (เช่น กรณีสังคมไม่มีความยุติธรรม สังคมเต็มไปด้วยการกดขี่ เป็นต้น) จิตสำนึกก็จะมีได้ยาก” เป็นจิตสำนึกเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของบุคคล หรือจิตสำนึกที่มีตัวบุคคลเป็นศูนย์กลาง การส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึก ทำได้โดยทำให้สังคมเป็นแหล่งที่ให้ความมั่นคงปลอดภัยอย่างแท้จริง เพื่อให้ปัจเจกตระหนักว่า ความมั่นคงปลอดภัยของเขา ไม่สามารถจะดำรงอยู่ได้เลยถ้าปราศจากความมั่นคงปลอดภัยของสังคม สังคมเป็น “เครื่องมือ” ที่มนุษย์ “สร้าง” ขึ้นมาเพื่อความอยู่รอด และมั่นคงปลอดภัยของตน

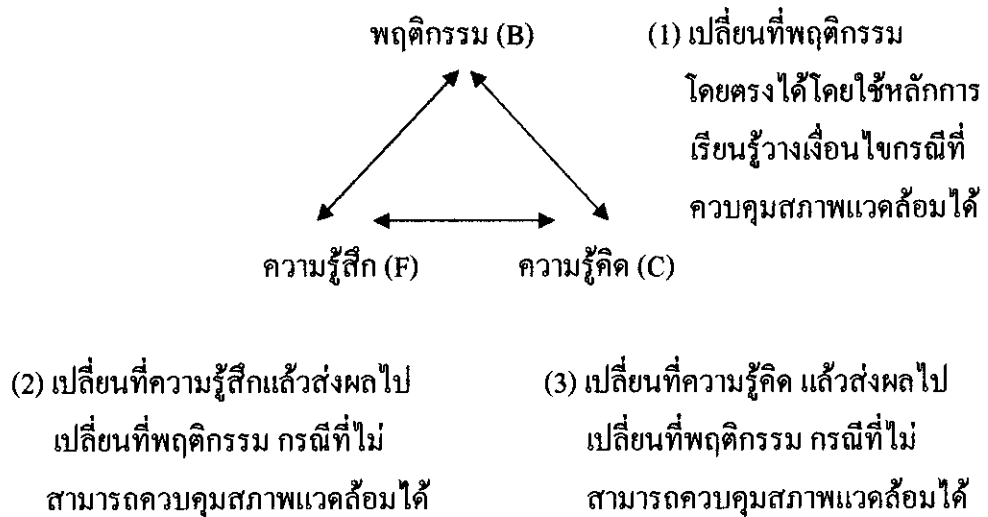
2. แนวความคิดบุคคลเพื่อสังคม

เป็นแนวคิดที่มองกลับด้านกันกับแนวความคิดสังคมเพื่อบุคคล คือ เห็นว่าสังคมเป็นสิ่งที่มือผู้ดำรงอยู่ได้ด้วยตัวของมันเอง ไม่ใช่เครื่องมือที่ปัจเจกสร้างขึ้นเพื่อความอยู่รอด การดำรงอยู่ของสังคมมิได้ขึ้นอยู่กับปัจเจก “บุคคลเป็นฝ่ายที่ต้องยอมให้แก่สังคม หรือขึ้นอยู่กับสังคม บุคคลมีหน้าที่รับใช้เป้าหมายของสังคม” เอมีลี เดิร์กฮาม (Emile Durkheim) (Ian Robertson. 1977 : 13 อ้างถึงใน ศิริ แคนสา 2551 : 20) เชื่อว่า กลุ่มคน เป็นเพียงวัตถุดิบที่สังคมจะเกิด และสิ่งที่จะทำให้เกิดสังคมไม่ใช่ความปรารถนาที่จะมั่นคงปลอดภัยของแต่ละคน หากแต่เป็นความสัมพันธ์ต่อกันอย่างยั่งยืนของคนเหล่านั้น เบื้องหลังความสัมพันธ์นี้ เรียกว่า อารมณ์ (Sentiment) ความรู้สึกผูกพันว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Sense of Belonging) และระบบความ

เชื่อมร่วมกันของคนในกลุ่ม (Belief System) บุคคลย่อมปฏิบัติตามกลุ่มแม้จะขัดใจ เพราะ “สำนึกในกลุ่ม” (Collective Conscience) สำนึกในกลุ่มดำรงอยู่ได้เพราะ 3 สิ่งข้างต้น บุคคลไม่เพียงสำนึกว่ากลุ่มมีความสำคัญเหนือกว่าตนเท่านั้น แต่ยังสำนึกว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นด้วย สังคมสมัยใหม่มีความซับซ้อน ความสัมพันธ์อันเป็นสิ่ง “เชื่อมประสาน” คือ ความผูกพันเชิงพันธสัญญา (Contractual Relations) ทำให้ “สำนึกกลุ่ม” ดำรงอยู่ได้ โดยที่แต่ละคนแต่ละหน่วยที่แตกต่างกัน ต่างสำนึกว่า ผู้อื่น กลุ่มอื่น เป็นส่วนหนึ่งในสังคมเดียวกัน หน้าที่แต่ละหน่วย ยังผลให้สังคมดำรงอยู่ได้ เปรียบเช่น อวัยวะที่แตกต่างกัน อันประกอบเป็นองค์อินทรีย์ (Organism) เรียกว่า เอกภาพแบบของค์อินทรีย์ (Organic Solidarity) คือเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้เพราะการทำหน้าที่ของอวัยวะแต่ละส่วนที่แตกต่างกัน “เป็นสำนึกที่มีสังคมเป็นศูนย์กลาง”

สรุปจากแนวความคิดสังคมเพื่อบุคคลและแนวความคิดบุคคลเพื่อสังคม จิตสำนึกสาธารณะอาจเกิดขึ้นและดำรงอยู่บนพื้นฐานของความสนใจในผลประโยชน์ที่ตัวเองจะได้รับจากส่วนรวม (Self Interest) หรืออาจจะเกิดขึ้นและดำรงอยู่โดยอาศัย ความสำนึกในส่วนรวม สำนึกต่อผู้อื่นเป็นที่ต้อง ปราศจากความสนใจในผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ โดยสิ้นเชิงก็ได้

แต่การพัฒนาพฤติกรรมนั้น สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ตามความเชื่อพื้นฐานของแต่ละแนวคิด การนำหลักการแห่งพฤติกรรม (Behavior Principles) มาอธิบายพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่ง เกลิส (ประทีป จินฉิ่ง, 2540 : 9-10 ; อ้างอิงมาจาก Kalish, 1981) ได้ให้ความหมายของหลักการแห่งพฤติกรรมไว้ว่า เป็นหลักการที่ครอบคลุมทั้งแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไข และแนวคิดทางจิตวิทยาต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์เข้ามาประยุกต์ใช้ได้ในการนำแนวคิดของการใช้หลักการแห่งพฤติกรรม มาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นสามารถพิจารณาได้ 2 กรณี คือ กรณีที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ ผู้ทำหน้าที่พัฒนาสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พฤติกรรมของบุคคลนั้นได้โดยตรง โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขจัดการกับพฤติกรรมโดยตรง ด้วยการคุมสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้ได้ ส่วนกรณีที่สองที่ไม่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ จึงไม่สามารถที่จะเปลี่ยนหรือพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรงได้จึงต้องจัดกระทำโดยการเปลี่ยนที่ความรู้สึก (Feeling) ซึ่งส่งผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนได้หรือจัดกระทำโดยการเปลี่ยนที่ความรู้คิด (Cognitive) ซึ่งส่งผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทั้งนี้เป็นเพราะตามหลักการแห่งพฤติกรรมเชื่อว่า การรู้คิด ความรู้สึก และพฤติกรรม จะมีผลซึ่งกันและกัน ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรม อาจจัดกระทำได้ที่พฤติกรรมโดยตรง หรือจัดกระทำที่ความรู้คิด ความรู้สึก เพื่อให้พฤติกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ได้ ซึ่งเขียนแผนภาพได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม (B) ความรู้สึก (F) และความรู้คิด (C)

ที่มา: ประทีป จินฉิ่ง (2540: 10)

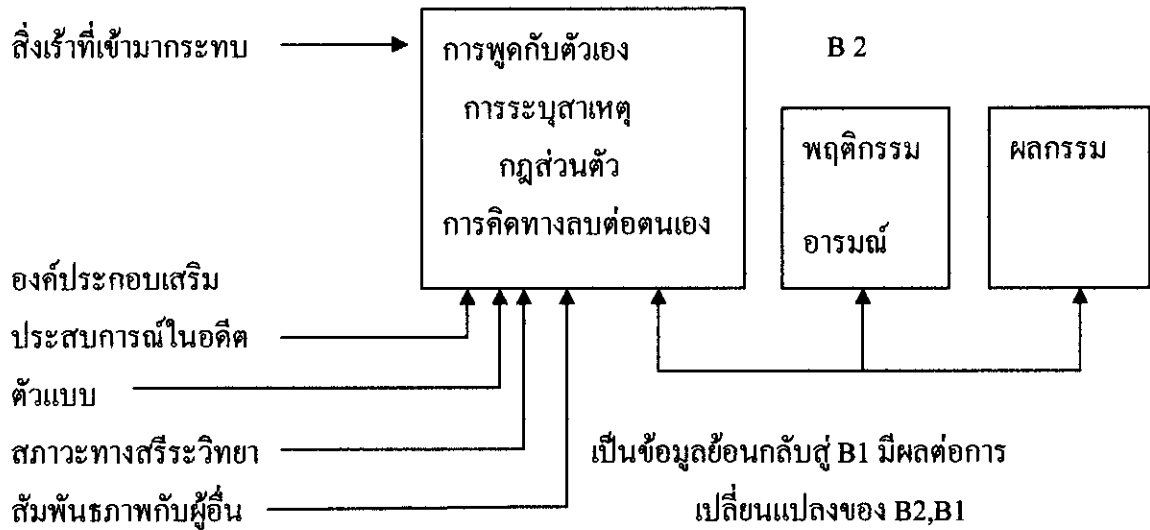
แนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้หลักการแห่งพฤติกรรม ในลักษณะของการเปลี่ยนความรู้คิด (Cognitive) เพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) ตามแนวคิด การปรับพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive Behavior Approach) โดย Dryden และ Golden (ประทีป จินฉิ่ง, 2540 : 128 ; อ้างอิงจาก Dryden and Golden, 1987) เสนอแนวคิดว่าการจัดกระทำ ข้อมูล และสัญลักษณ์ต่างๆ ภายในกระบวนการทางปัญญาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยกระบวนการทางปัญญา หมายถึง การทำงานในหลายลักษณะ ได้แก่ การคิด การให้ความหมาย จินตนาการ ความเชื่อ ความคาดหวัง การอนุมานสาเหตุ เป็นต้น ในการเลือกใช้วิธีการพัฒนาที่กระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เพราะกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่กระบวนการทางปัญญา เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแล้วทำให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมมากกว่าการพัฒนาที่พฤติกรรมโดยตรง เนื่องจากกระบวนการทางปัญญาที่ได้รับการปลูกฝังให้พัฒนาหรือเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสม จะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมให้มีการกระทำตามกระบวนการทางปัญญาได้ดี ซึ่งคอบสัน (ประทีป จินฉิ่ง, 2540 : 128 ; อ้างอิงจาก Dobson, 1988) ได้ รวบรวมหลักการพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยมไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม
2. กระบวนการทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้

3. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถกระทำได้โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา

ซึ่งแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จะมุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญา เพื่อที่พฤติกรรมภายนอกจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (ประเทือง ภูมิภักทราคม. 2540 : 256 ; อ้างอิงมาจาก Mahoney. 1974) ส่วนเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรม และอารมณ์ และผลกรรมนั้น แนวคิด ของกลุ่มพฤติกรรมทางปัญญานิยม มีความเห็นตรงกันว่า การรับสิ่งเร้าเข้าไปจัดกระทำในกระบวนการทางปัญญา ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม และอารมณ์ต่อสิ่งเร้านั้นๆ ซึ่งอาจจะพิจารณาลักษณะความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมและอารมณ์ ในลักษณะที่เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interaction) กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้วยการชี้แนะ (Prompting) จากกระบวนการทางปัญญา และในขณะเดียวกัน พฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญาด้วย ความเชื่อนี้รวมเอา ภาวะทางจิตใจ (Psychological Events) ไว้กับกระบวนการทางปัญญา และรวมภาวะทางสรีรวิทยา (Physiological) ไว้กับพฤติกรรมภายนอก จากแนวนี้ถ้าต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในหรือ กระบวนการทางปัญญา ก็สามารถใช้วิธีการใดๆ ก็ได้แล้วแต่ผู้บำบัด ดังนั้น ตามแนวคิดนี้วิธีการในการเปลี่ยนพฤติกรรมภายในจึงเปิดกว้างมาก ซึ่งจะนำทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ หรือนำแนวคิดใดๆ มาใช้ก็ได้ เพราะถ้าสามารถทำให้กระบวนการทางปัญญาเปลี่ยนแปลงแล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมภายนอกในที่สุด ความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญากับพฤติกรรมและอารมณ์แบบ ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) แสดงได้ดังภาพที่ 2.2

B1 กระบวนการทางปัญญา

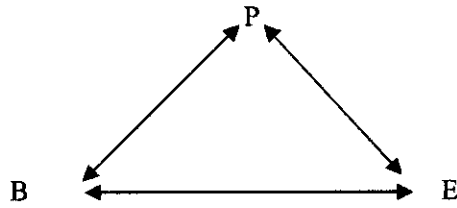

ภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction พัฒนามาจาก Kalish

ที่มา : ประทีป จินฉ่ำ (2540: 133)

อิลลิส (สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต. 2541 ; อ้างอิงจาก Ellis. 1979) ได้เสนอเทคนิควิธีการหลากหลายในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา ได้แก่ การใช้วิธีตั้งคำถามโดยยึดข้อมูลเชิงประจักษ์และเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การบันทึกความคิดของตนเอง การใช้การบำบัดโดยหนังสือ การใช้จินตนาการ การฝึกผ่อนคลาย การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ การฝึกทักษะ การเล่นบทบาทสมมติ และการใช้ตัวแบบ ซึ่งเป็นวิธีที่จะนำมาใช้จัดการกับความวิตกกังวล อารมณ์ และพฤติกรรม หรือเรียกว่า เป็นการปรับพฤติกรรมทางปัญญานั้นเอง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเรียนรู้จากการสังเกตจากทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคมของแบนดูรา

ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาดังกล่าวของ Bandura นั้น Bandura มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล (ปัญญา ชีวิต และสิ่งภายในอื่นๆ) ร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งเขียนได้ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 การแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ที่มีผลต่อการ เรียนรู้และการกระทำ

ที่มา : Bandura (1986: 24)

จากแผนภาพ การที่ปัจจัยทั้ง 3 ทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกัน ก็ไม่ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยนั้น จะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกบางปัจจัย และอิทธิพลทั้ง 3 นั้น ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน หากแต่ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่นๆ (สม โภชน์ เขียมสุภานิต.2543 : 49; อ้างอิงจาก Bandura. 1989) แบนดูรา (สม โภชน์ เขียมสุภานิต. 2543 : 48) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไม่แตกต่างไปจากความหมายของการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาคนอื่นๆ นั่นคือการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมหากแต่ทว่าการให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น Bandura กลับตีความแตกต่างจากที่นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมตีความ เนื่องจากนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมมองการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในแง่ของการแสดงออกหรือที่เรียกว่า performance นั่นคือ บุคคลจะต้องแสดงออกในพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจะเรียกว่าเกิดการเรียนรู้ แต่ทว่า Bandura กลับมองว่า การเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก หากแต่ว่าการได้มาซึ่งความรู้ใหม่ๆ (Acquired) ถือว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วแม้ว่าจะยังไม่มีแสดงออกก็ตาม ดังนั้น การเรียนรู้ของ Bandura นั้น มักจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมภายใน โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีการแสดงออกและแน่นอนการแสดงออกของพฤติกรรมก็จะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น การที่คนที่ชอบตีเทนนิส ได้ดูการแข่งขันเทนนิส และสนใจทำเทนนิสของนักเทนนิสที่แข่งขันพร้อมทั้งจำวิธีการตีในท่าต่างๆ เอาไว้ในความจำของตนเอง ซึ่งกระบวนการเพียงแค่นี้ Bandura ก็ถือว่าได้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว และเมื่อบุคคลนั้นมีโอกาสที่เหมาะสม เช่น ได้ไปตีเทนนิสกับเพื่อนเขาก็อาจจะแสดงท่าทาง การตีเทนนิสในลักษณะของนักเทนนิสที่เขาเคยดูก็ได้ นั่นก็เป็นการพิสูจน์ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วจริงๆ จากปัจจัยทางการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

ของเบนคูรา และความหมายของการเรียนรู้ตามแนวคิดของเบนคูรานั้น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของเบนคูรา ได้มุ่งเน้นว่า การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาส่งผลต่อพฤติกรรม ซึ่งเบนคูราได้เสนอวิธี เปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาไว้ 3 วิธี คือ การเรียนรู้โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาโดยการสังเกต เพราะเบนคูรามีความเชื่อว่า คนเราส่วนใหญ่ นั้น จะต้องผ่านการเรียนรู้ โดยการสังเกตพฤติกรรมจากผู้อื่นมาแทบทั้งสิ้น และประเทือง ภูมิภักทราคม (2535 : 73) สรุปว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนคูราอธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ 2 วิธี คือ การเรียนรู้จากผลกรรม ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรงและการเรียนรู้จากการเลียนแบบ คือ การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม อย่างไรก็ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนคูราจะเน้นที่การเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นสำคัญ เบนคูราเห็นว่าในชีวิตจริงของมนุษย์ นอกจากจะได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม มนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อสิ่งเร้าทั้งสำหรับตนเองและผู้อื่นด้วย นอกจากนี้มนุษย์ยังมีความคิด ความเชื่อ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขเอง จากแนวคิดพื้นฐานที่เบนคูรา เน้นว่าพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่มีผลมาจากกระบวนการทางปัญญาคด้วย คือ ถ้ากระบวนการทางปัญญาเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งเขาได้เสนอวิธีการที่สามารถใช้เปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาหรือพฤติกรรมภายใน ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process) เป็นกระบวนการรับรู้ลักษณะสำคัญของตัวแบบโดยการสังเกต และสามารถสรุปรวบรวมสิ่งที่รับรู้มาได้อย่างเป็นขั้นตอน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการของความใส่ใจในการเรียนรู้ด้วยการสังเกต

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการของการจำอันเกิดจากการรวมพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้จากการสังเกตไว้ทุกครั้ง การเก็บจำนี้มี 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยที่เป็นการเก็บจำและปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้สังเกต

3. กระบวนการกระทำ (Production Process) เป็นกระบวนการคัดแปลงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นตัวแบบพฤติกรรมมาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม มีปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยที่เป็นการกระทำ จะมีการแสดงพฤติกรรมในครั้งแรก ๆ อาจจะยังไม่ถูกต้องทีเดียว แล้วค่อย ๆ ปรับแก้ไขพฤติกรรมของตนเองจนกว่าจะได้รับผลที่พึงพอใจ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง ระหว่างความรู้ที่ได้รับมากับการแสดงออก ในการเรียนรู้ทางสังคมนั้นบุคคลไม่อาจ

แสดงออกได้ตามที่รับรู้มาทั้งหมด แต่จะทำตามแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง มากกว่าเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง และจะประเมินคุณค่าของตัวแบบโดยการรับเอาสิ่งที่ตนเอง มากกว่าเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง และจะประเมินคุณค่าของตัวแบบโดยการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจ และไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่พึงพอใจ ดังนั้น องค์ประกอบอีกประการหนึ่งในการใช้ตัวแบบต้องมีการจูงใจโดยการให้รางวัลหรือการเสริมแรงทางบวก เพื่อกระตุ้นให้ปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเสริมให้พฤติกรรมนั้นเกิดมากยิ่งขึ้น

ความคิดเชิงจิตสำนึกสาธารณะในการวิจัยครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความคิดเรื่องการพัฒนาจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) ตามแนวคิดของโคลเบิร์ต ซึ่งเป็นลักษณะของการคิดในระดับต่างๆ ที่บุคคลใช้เป็นหลักในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับจริยธรรม โคลเบิร์ต เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งทฤษฎีพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้กรอบทฤษฎีพัฒนาการด้านการคิด (Theory of Cognitive Development) ของเพียเจท์เป็นแนวในการศึกษาค้นคว้า

โคลเบิร์ตและคณะได้ทำการวิจัยหลายลักษณะในหลายวัฒนธรรม จนสามารถสรุปว่า

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีพื้นฐานมาจากการพัฒนาการด้านการคิดซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการใช้เหตุผล
2. เหตุผลเชิงจริยธรรมแบ่งเป็นระดับต่างๆ และมีขั้นตอนของพัฒนาการที่เป็นสากล และ
3. โครงสร้างของจริยธรรมแตกต่างจากเนื้อหาของจริยธรรม พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากอิทธิพลด้านโครงสร้างทางความคิด ดังนั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมจึงไม่ใช่คำพูด แต่เป็นระดับความคิดที่บุคคลใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (Arbutnot and Faust. 1981 : 382)

โคลเบิร์ต (Kohlberg. 1964 : 21-23) จำแนกโครงสร้างของเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุประมาณ 2-12 ปี ผู้มีพัฒนาการในระดับนี้จะยังไม่มีหลักการเป็นของตนเอง ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่เกิดจากแรงผลักดันภายนอกตน เช่น อำนาจจากผู้ใหญ่ เหตุผลที่ใช้เพื่อการตัดสินใจคือ เพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษทางกาย อีกลักษณะหนึ่งของการใช้เหตุผลคือ เพื่อประนีประนอมกับอำนาจ ไม่มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 จริยธรรมเฉพาะบุคคล หรือจริยธรรมแบบเครื่องมือ เป็นจริยธรรมที่มุ่งที่ตัวบุคคล กล่าวคือ ไม่ได้ใช้หลักการเดียวกันกับทุกคนที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น เหตุผลในการตัดสินใจ คือ เพื่อประโยชน์ ส่วนบุคคล เพื่อการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน อีกลักษณะหนึ่งคือ จะพิจารณาความถูกต้องในลักษณะสัมพัทธ์คือเห็นว่าความถูกต้องดังกล่าวเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล (Relatively) ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน

ระดับที่ 2 ระดับกฎเกณฑ์ (Conventional Level) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุประมาณ 12 ปีขึ้นไป ผู้มีพัฒนาการในระดับนี้จะสามารถเข้าใจความคาดหมายของสังคมที่มีต่อตน และใช้เหตุผลที่สอดคล้องกับค่านิยมและกติกาของสังคม ระดับนี้มี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 จริยธรรมแบบมุ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เหตุผลที่ใช้คือ เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้อื่น มุ่งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ต้องการให้ผู้อื่นทำกับตนดังที่ตนทำกับผู้อื่น

ขั้นที่ 4 จริยธรรมแบบคำนึงถึงระบบสังคม ผู้ที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะเข้าใจหน้าที่ที่ตนจะต้องมีต่อสังคม ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติตามกติกา

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional Level) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุประมาณ 20 ปีขึ้นไป ระดับนี้มี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 จริยธรรมแบบสิทธิมนุษยชนและความผาสุกของสังคม ผู้มีพัฒนาการในขั้นนี้ใช้เหตุผลว่า เพื่อประโยชน์ของคนหมู่มาก การเชื่อฟังกฎหมายก็เพราะกฎนั้นเป็นสัญญาประชาคมที่มีไว้เพื่อพิทักษ์สิทธิหรือเพื่อให้สังคมคงอยู่

ขั้นที่ 6 ขั้นจริยธรรมสากล หรือขั้นหลักการ ผู้ที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะมีความเชื่อที่เป็นเหตุผลสากล ยึดความยุติธรรมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ เคารพความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ขั้นนี้เป็นขั้นย้อนกลับของขั้นที่ 5 ในแง่ที่ว่า ขั้นที่ 5 จะรักษาประโยชน์ส่วนรวม แต่ขั้นที่ 6 จะคำนึงถึงเอกัตบุคคลด้วย

ลำดับขั้นตั้งแต่ 1-6 นี้ครอบคลุมพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งพัฒนาถึงขีดสุด และมีลักษณะเป็นสากล คือบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใด เชื้อชาติใด วัฒนธรรมแบบใด ก็มีแนวโน้มว่าเจริญโดยผ่านกระบวนการเหล่านี้ตามลำดับขั้น จากขั้นต่ำไปหาขั้นสูงโดยไม่ข้ามขั้นตอนการพัฒนาความคิดเชิงจิตสำนึกสาธารณะในการวิจัยนี้ใช้ตามแนวการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ต ซึ่งควรเริ่มด้วยการสร้างให้เกิดความไม่พอใจและขัดแย้งในความรู้หรือเหตุผลเดิมที่มีอยู่ แล้วให้เขาได้อธิบายแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนๆ จากนั้นชี้ให้เห็นได้เข้าใจคำตอบ คือความรู้ใหม่หรือเหตุผลในขั้นที่สูงขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจและมองเห็นในสิ่งซึ่งก่อนหน้านี้ เขาไม่เคยเข้าใจ ในทางปฏิบัติจริง ๆ อาจทำได้โดยการเอาเด็กที่มีจริยธรรมอยู่

ในระดับหนึ่ง ให้เขาได้อธิบายในสิ่งที่สร้างให้เกิดความขัดแย้งซึ่งเป็นปัญหาทางจริยธรรม แล้วครูช่วยส่งเสริมแนะแนวการอภิปรายที่จะนำไปสู่ขั้นของเหตุผลหรือความรู้ที่สูงขึ้น ก็จะทำให้เด็กได้พัฒนาไปสู่ขั้นสูงกว่าเดิมนั้นได้ หลักสำคัญในการพัฒนาโดยวิธีนี้ก็คือสร้างให้เกิดความขัดแย้งในความรู้ซึ่งภายในบุคคล โดยเสนอให้เขาได้รับความรู้ใหม่ซึ่งขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับความรู้เดิมของเขา แล้วจากนั้นก็วิธีซึ่งทำให้เขาได้มาซึ่งความเข้าใจและเห็นด้วย พร้อมกับยอมรับเอาความรู้หรือเหตุผลใหม่นั้นเข้าไว้เป็นของเขาซึ่งอาจเป็นโดยใช้การอภิปราย การเสนอคำตอบในขั้นสูงกว่าให้ การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนหรือการใช้ตัวแบบ การสร้างให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่สมดุลทางความรู้ อธิบายได้ว่าเป็นการทำให้เกิดความตึงเครียด อันเป็นผลให้บุคคลพยายามที่จะปลดปล่อยตนเองให้พ้นจากการถูกบีบคั้น พ้นจากความขัดแย้งภายในไปสู่ความสงบสมดุล ซึ่งลักษณะดังกล่าวคล้ายกับลักษณะของความอยากหรือแรงขับที่จะทำให้คนต้องการค้นคว้า สำรวจ ต้องการการตอบสนองทางประสาทหรือการเคลื่อนไหว เพื่อไปสู่ความพอใจ ความสำเร็จ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและลดความขัดแย้ง (โกสลด มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ. 2545 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Hoffman. 1977 : 113-114) จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าบุคคลสามารถฝึกฝนเพื่อพัฒนาความคิดเชิงจิตสำนึกสาธารณะซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของความคิดเรื่องการพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดของโคลเบิร์ต การพัฒนาจริยธรรมทำได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับรู้ทรศนะของผู้อื่น ซึ่งมีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สูงกว่า 1 ขั้น และเปิดโอกาสให้บุคคลทดลองแสดงบทบาทของผู้อื่น โดยเฉพาะบทบาทผู้อื่นที่มีต่อบุคคลนั้น เพื่อให้มีโอกาสประสพกับทรศนะที่ขัดแย้งกับโครงสร้างความคิดทางจริยธรรมเดิมของตน ในจังหวะที่เกิดความขัดแย้งนี้ หากมีการชี้แนะที่เหมาะสม ก็จะช่วยให้บุคคลพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมให้สูงขึ้นได้การพัฒนาดังกล่าวสามารถกระทำได้หลายวิธี โดยเน้นกิจกรรมที่เป็นหัวใจของการพัฒนาตามทฤษฎีของโคลเบิร์ต คือ การอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนะ การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เด็กที่ได้ร่วมสังคมจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวออกจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้อภิปรายโต้แย้งกันกับเพื่อนจะทำให้เขาได้รับความคิดเห็นและทัศนะใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขา มีอยู่ และสามารถปรับให้เข้ากันได้ เขาก็จะมีโครงสร้างของความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้นมา ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการกลุ่มมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนะ จึงคาดว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความคิดเชิงจิตสำนึกสาธารณะด้วยวิธีการดังกล่าว จะมีความสามารถใช้ระดับเหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีของของนักจิตวิทยาที่ควรกล่าวคือ ฟรอยด์ (พรรรถทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. 2530 : 231-234 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1944 : 358)

เขาเชื่อว่า จริยธรรมของคนนั้นอยู่ในส่วนคนที่เรียกว่า คนในคุณธรรม (Super-ego) ซึ่งเป็นคนที่ได้รับการขัดเกลาจากสังคม โดยฟรอยด์ แบ่งคนของมนุษย์เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. Id (Primitive Self) ได้แก่ คนที่อยู่ในจิตใต้สำนึกของมนุษย์ เป็นคนที่มีมนุษย์มีมาพร้อมกำเนิด และเป็นคนที่เป็นแหล่งกำเนิดของแรงขับเคลื่อนทั้งหมด

2. Ego (Present Self) ได้แก่ คนในจิตใต้สำนึกและจิตใต้สำนึกบางส่วนที่เราอาจรับรู้หรือรับรู้บางส่วนในขณะปัจจุบัน

3. Superego (Self with Ethics) ได้แก่ คนในจิตใต้สำนึกเป็นส่วนมากอาจมีจิตใต้สำนึกแฝงอยู่บ้าง เป็นคนที่ได้รับการขัดเกลาจากกฎเกณฑ์ของสังคมแล้ว

จากพื้นฐานของจริยธรรมของฟรอยด์ คือ ความละเอียดในพฤติกรรมอันเกิดจากแรงขับ 2 ตัว ได้แก่

1. แรงขับทางเพศ (Sex Drive)

2. แรงขับความก้าวร้าว (Aggressive Drive)

ซึ่งทั้ง 2 แรงขับนั้น จะผสมผสานมากับการเลียนแบบเอกลักษณ์ของบิดาหรือมารดา (Identification) โดยฟรอยด์อธิบายว่าการเลียนแบบ คือ กระบวนการรับเอาบุคลิกภาพของบุคคลอื่นมาผนวกเข้าเป็นส่วนของบุคลิกภาพของเด็กเอง ซึ่งหมายถึงการที่เด็กจะเลียนแบบบุคลิกภาพของบิดาหรือมารดา ตามอิทธิพลทางบวกหรือลบจากปมออดิปัส (Oedipus Complex) ซึ่งจะเกิดกับเด็กในตอนต้นชีวิตซึ่งฟรอยด์ เชื่อว่าการเลียนแบบนั้นมีกระบวนการดังนี้

1. กระบวนการสร้างจิตในสำนึก (Conscious) ของเด็กนั้น

2. กระบวนการข้ามวัย (Generation) ซึ่งเกิดจากการถ่ายทอดค่านิยมต่าง ๆ จากบิดาหรือมารดาของเขาโดยวิธีเลียนแบบ

3. เด็กจะสร้างค่านิยม ความพึงพอใจหรือบทบาททางเพศต่าง ๆ

นอกจากนี้ฟรอยด์ยังเชื่อว่า คนในคุณธรรม (Superego) สร้างมาจากพัฒนาการของมนุษย์ในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ในสภาพการณ์และบุคคลแวดล้อมในสังคมที่เขาเป็นสมาชิก

ทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมและจิตวิทยาพัฒนาการ ได้มีการศึกษาด้านพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นผลมาจากตัวกระตุ้นทางสังคม โดยได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของคนเราประกอบด้วยคุณลักษณะของบุคคลในด้านความคิด ความรู้สึกและความทรงจำ ดังนั้นบุคลิกภาพจึงมีองค์ประกอบ 3 ประการดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) เช่น ความคิด (Thoughts) สติปัญญา (Intelligence) ความทรงจำ (Memory) ความเข้าใจ (Perception)

2. พฤติกรรม (Behavioral) เช่น ความฉลาด (Talents) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Competence)

3. อารมณ์ (Emotional) เช่น ความรู้สึก (Feelings) การรับรู้ (Sentiments) จิตวิทยาสังคมได้อธิบายถึงที่มาของพฤติกรรมมนุษย์ไว้โดยมีที่มาจากความต้องการของมนุษย์ตามระดับ ต่อไปนี้

1. ความต้องการทางกาย (Physical need) โดยหมายรวมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความอบอุ่นทางร่างกาย

2. ความต้องการทางสังคม (Social need) โดยศึกษาถึงความต้องการอยู่ร่วมในสังคม ความต้องการกลุ่มเพื่อน

3. ความต้องการให้ความสำคัญแก่ตนเอง (Self-esteem need) เป็นลักษณะของความ ต้องการได้รับการยอมรับ การยกย่อง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

ทฤษฎีทางสังคมวิทยา ในทางสังคมวิทยา ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคม ความสัมพันธ์เหล่านั้น ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ๆ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใด มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในการดำรงอยู่ต่อไปของสังคม สังคมวิทยาเชื่อว่าความสัมพันธ์เหล่านี้ประกอบกันเป็นโครงสร้างของสังคม มีอิทธิพลอย่างมากเหนือพฤติกรรมของมนุษย์จากความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกัน ทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และพัฒนาบุคลิกภาพ นิสัยใจคอ ความคิดเห็น และแบบของการดำเนินชีวิต ซึ่งส่วนหนึ่งก็ได้ขึ้นอยู่กับกรอบที่ได้รับมานั้น มีขอบเขตในการศึกษาที่หลากหลาย เช่น สังคม(Society) และวัฒนธรรม (Culture) การจัดระเบียบสังคม (Social Organization) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม(Social Change) รวมทั้ง ความไม่เป็นระเบียบของสังคมและปัญหาสังคม (Social Disorganization and Social Problems) ด้วยเหตุนี้ปรากฏการณ์ทางสังคมในเรื่อง จิตสำนึกสาธารณะจึงมีส่วนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหลักแนวคิดและทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยาเป็นอย่างมาก อย่างเช่น ทฤษฎีของเคอร์ไคม์ เกิดขึ้นจากหนังสือ 4 เล่ม Division of Labour in Society (1893) The Rules of Sociological Method (1895) Suicide (1897) และ The Elementary Forms of The Religious Life (1912) หนังสือแต่ละเล่มเป็นส่วนผสมจากแนวคิดแบบอังกฤษและฝรั่งเศส ในเรื่อง Division of Labour in Society ความคิดหลักของเคอร์ไคม์ คือ ความเป็นบิกแผ่นของสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้สองแนวทาง เคอร์ไคม์สนใจการร่วมมือกันทางสังคม เชื่อว่าสังคมจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นสภาพที่กลมเกลียวแบบประสานงานกัน รัฐบาลจะทำหน้าที่จัดระเบียบสังคม คนแต่ละคนจะมีหน้าที่ของตัวเอง แลเขาอธิบายว่าปฏิสังสรรค์ทางสังคมเป็นความจริงทางสังคม สังคมมีแก่นแท้ของตัวเอง ความจริงทาง

สังคมเป็นการแสดงออกแบบหมู่คณะ หรือ collective representations เป็นการแสดงออกของจิตสำนึกรวมหมู่ หรือจิตใจของหมู่คณะ (อ้างอิงจากเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ 2551 : 26)

เคอร์ไคม์เชื่อว่าความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องมีจิตสำนึกทางสังคม โดยเฉพาะการมีวัฒนธรรม ที่จะหล่อหลอมให้เกิดสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งอธิบายโดยการอ้างถึงสังคม ศาสนาและภาษา แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลทางความคิดในการศึกษาสังคมด้วยวิธีปฏิฐานนิยม (Positivism) จากเซนต์ – ไชมอนและกอดด์ โดยให้ความสนใจศึกษาสังคมว่า สังคมมีความเป็นปึกแผ่น (Social Solidarity) และมีความมั่นคงอย่างไร เคอร์ไคม์มีความคิดเห็นว่า การที่มาร์กซ์ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้นยังไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของสังคม (Bottomre 1981 และ Turner 1990 อ้างถึงใน Vander Zanden 1993 : 12) เคอร์ไคม์มองว่าความเป็นระเบียบของสังคม (Social Order) และความเป็นสุขของประชาชนในสังคมจะเกิดขึ้นหรือคงอยู่ก็ด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (Social Integration) ความผาสุกของคนในแต่ละสังคมขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่เกิดจากสภาพการณ์ภายนอกภายในสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เขาอาศัยอยู่ การเกิดการจลาจลหรือความวุ่นวายในสังคมจะเป็นปัจจัยทำลายความผูกพันทางสังคม และบางครั้งอาจทำเป็นเหตุให้คนในสังคมทำการฆ่าตัวตายได้

นอกจากนี้เคอร์ไคม์ยังได้อธิบายว่า การศึกษาทางสังคมวิทยาเป็นการศึกษาข้อเท็จจริงทางสังคมซึ่งเป็นเรื่องชีวิตของสังคมที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยลักษณะทางชีววิทยาหรือจิตวิทยาของคนในสังคม แต่เป็นการศึกษาประสบการณ์ภายนอกของคนในสังคมที่อยู่ภายในสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยบังคับให้บุคคลต้องประพฤติปฏิบัติตาม เช่น บรรทัดฐานสังคม ค่านิยม ความคิด ประเพณี สถาบันทางสังคมและองค์กรทางสังคม เห็นได้จากพื้นฐานของการเป็นครอบครัววัยในประเทศฝรั่งเศสและการมีชีวิตอยู่ภายใต้ความไร้ระเบียบทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของฝรั่งเศสในยุคนั้น ส่งผลให้เคอร์ไคม์เกิดความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปรากฏการณ์ทางสังคม และอิทธิพลต่อปัญหาสังคม เพื่อนำมาซึ่งทฤษฎีเพื่อการอธิบายเชิงเหตุผลจิตวิทยา โดยเคอร์ไคม์ได้เริ่มต้นการศึกษาจากการตั้งข้อสันนิษฐานที่น่าสนใจโดยมุ่งประเด็นไปที่ จิตสำนึกร่วม (Conscience Collectives) ว่าเป็นความหมายของภาวะที่มีอยู่ซึ่ง หมายถึง ลักษณะร่วมมากกว่าการสรุปย่อ อีกทั้งการให้ความหมายของพลังอำนาจในสังคมว่าอยู่บนพื้นฐานความคิดร่วมกันของสมาชิกในสังคม

ซึ่งจากจุดนี้ได้สร้างแก่นความคิดที่โค่งคังและน่าสนใจมากมาย เช่น Functionalism โดยสร้างประเด็นความคิดที่น่าสนใจในการพิจารณาวัฒนธรรม โดยการเน้นที่การพิจารณาถึงโครงสร้างว่าเป็นอย่างไร รวมถึงทฤษฎีการศึกษาทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาที่น่าสนใจซึ่งล้วนแต่เป็นผลงานที่สร้างชื่อให้แก่เขา ได้แก่ The Division of Labor in Society (1893)

, Rules of the Sociology Method (1895) , Suicide (1897) และ Elementary Forms of Religious Life (1912) อีมิล เดอร์ไคม์ เป็นนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยา ผลงานของเดอร์ไคม์มีอิทธิพลต่อสาขาวิชาทั้งสองเท่า ๆ กัน คือ มีอิทธิพลต่อทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเดอร์ไคม์พยายามอธิบายระบบสังคมกับการแบ่งงานกันทำ ผลงานที่สำคัญ คือ ผลงานที่อธิบายศาสนาและการแบ่งแรงงานในสังคม รวมเรียกว่า องค์การสังคม และการฆ่าตัวตายในสังคม ซึ่งเป็นภาวะสังคมเสียระบบ เดอร์ไคม์ มีความเห็นว่า ปรัชญาการสังคมเป็นระบบความแท้จริงที่แยกตัวเป็นอิสระจากปัจจัยทางจิตวิทยาและทางชีวภาพ ปรัชญาการสังคมสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นเอกเทศ โดยไม่ต้องอ้างอิงถึงความสัมพันธ์กับปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น ความต้องการทางจิตวิทยา แรงขับ และสิ่งเร้า เป็นต้น นอกจากนี้ เดอร์ไคม์ยังเน้นให้เห็นความสำคัญที่ต้องศึกษาปรัชญาการสังคม ว่ามีหน้าที่เพื่อรักษาความมั่นคงของโครงสร้างทางสังคมส่วนรวม

โดยเมื่อพิจารณาในทฤษฎีการศึกษาของเดอร์ไคม์ในเรื่องต่าง ๆ แล้ว จะพบว่าในทุกทฤษฎีการศึกษาของเดอร์ไคม์มีแก่นที่มาจากความคิดที่น่าสนใจ นั่นคือ “Durkheim and his Culture and Collective Consciousness) หรือ “เดอร์ไคม์ กับวัฒนธรรมและจิตสำนึกหมู่ ที่ทุกสังคมต้องการความรู้สึกร่วมเพื่อเชื่อมโยงกันและกัน”

Conscience Collective มีคำจำกัดความถึง ความคิด ขนบ และความคาดหวังในสังคมที่ล้วนถูกสร้างขึ้นเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของสมาชิกในสังคมให้เป็นอันหนึ่งเดียวกัน โดยกล่าวได้ว่าสิ่งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของศาสนาจริยธรรมและการกำหนดมูลค่าต่าง ๆ ของคนในสังคม เพื่อให้เกิดการเกาะเกี่ยวกันของปัจเจกชนในสังคม ซึ่งในเวลาต่อมา Conscience Collective ได้ถูกเรียกให้เข้าใจง่ายขึ้นในชื่อของ Culture / Collective Consciousness ทั้งหมดนี้ ต่างสนับสนุนแนวคิดของเดอร์ไคม์ในประเด็นของ Culture / Collective Consciousness ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาในปรากฏการณ์ของ Public consciousness ที่เกิดขึ้นกับมิติต่าง ๆ ของสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะเมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนด้วยมุมมองของเดอร์ไคม์แล้ว จะพบว่าการทอปรากฏการณ์ทางสังคมควรพิจารณาแบบองค์รวม หมายถึง การเกิดจิตสำนึกร่วมกันของสังคม (Collective Consciousness) จิตสำนึกสาธารณะ ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมและความรับผิดชอบร่วมกัน

มีแนวคิดของเดอร์ไคม์อีกประการหนึ่ง คือ core value ซึ่งเขาได้อธิบายเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวผ่านข้อเท็จจริงทางสังคม (Social facts) เขากล่าวว่า ข้อเท็จจริงทางสังคม (social facts) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุผลที่ควบคุมการกระทำ ความคิด และอารมณ์ของบุคคล ตัวอย่างของข้อเท็จจริงทางสังคม เช่น แบบแผนของเครื่องญาติ การแต่งกาย พิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนระเบียบทางสังคม มิใช่เป็นเรื่องทางอารมณ์หรือประสบการณ์ส่วนตัวของคนใด

คนหนึ่ง แนวคิดนี้เป็นเรื่องสำคัญสำหรับพัฒนาการของการศึกษามนุษยวิทยาสังคมในอังกฤษ โดยเฉพาะแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Robert H. Winthrop , 1991 : 280 – 282) นอกจากนี้ เคอร์ไคม์ยังได้อธิบายว่า การศึกษาทางสังคมวิทยาเป็นการศึกษาข้อเท็จจริงทางสังคม (Social fact) ซึ่งเป็นเรื่องชีวิตของสังคมที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยลักษณะทางชีววิทยาหรือจิตวิทยาของคนในสังคม แต่เป็นการศึกษาประสบการณ์ภายนอกของคนในสังคมที่อยู่ภายในสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยบังคับให้บุคคลต้องประพฤติปฏิบัติตาม เช่น บรรทัดฐานสังคม ค่านิยม ความคิด ประเพณี สถาบันทางสังคมและองค์กรทางสังคม

เคอร์ไคม์ ซึ่งเป็นนักทฤษฎีของสำนักคิดโครงสร้างหน้าที่นิยม ยังกล่าวด้วยว่า วัฒนธรรมนั้นต้องตั้งอยู่บนฐานแห่งประจําติแห่งระบบคุณค่า (Value Consensus) เพื่อให้เกิด Social Solidarity หรือความสมานฉันท์ทางสังคม

แนวคิดของเคอร์ไคม์เป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะ อันเป็นคุณค่าหลัก (Core value) ในสังคมไทย นอกจากนั้นยังเป็นการรักษาทุนทางสังคมให้ดำรงอยู่เป็นประจําติแห่งคุณค่า (Value Consensus) ที่เกิดขึ้นในสังคมนั่นเอง (อ้างถึงใน เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ 2551 : 27 – 29)

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา เห็นว่า บุคลิกภาพของคนเราเป็นผลมาจากอิทธิพลทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การขัดเกลาทางสังคมจึงมีผลทำให้บุคลิกภาพแต่ละบุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกัน โดยแต่ละทฤษฎีจะมีแนวคิดที่แตกต่างกัน

เนื่องจากจิตสำนึกสาธารณะจะถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญข้อหนึ่งจึงขอนำเสนอแนวคิดวิธีการพัฒนาคุณธรรมของนักทฤษฎีท่านต่าง ๆ เช่น

แฮร์รี่ ซี แม็คคอน (Harry C. Mc Kown , 1927 อ้างถึงใน เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ 2551 : 43) นักการศึกษาชาวอเมริกัน ที่มีชื่อเสียงด้านจริยธรรม กล่าวคือ วิธีพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม มีทั้งทางตรงและทางอ้อม การพัฒนาโดยตรง หมายถึง การพิจารณา กำหนดคุณงามความดี หรือบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ไว้อย่างแน่ชัด แล้วจึงพัฒนาบุคคลเพื่อให้เกิดสิ่งเหล่านั้น โดยการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ถ้อยคำ สุภาพนิเทศ คำคม การท่องอาขยาน การปฏิบัติตาม บทบัญญัติ ส่วนการพัฒนาทางอ้อม คือ การจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์พิเศษให้สัมพันธ์กับการสอนโดยตรง ซึ่งต้องทำควบคู่กันไป

เอ็ม วัตสัน (J. Watson , 1989 อ้างถึงใน เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ 2551 : 43) ซึ่งมีประสบการณ์ในการวิจัยและพัฒนาเยาวชน โดยเน้น 3 ระบบที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ระบบจิตใจ ระบบการรับรู้ และระบบความประพฤติ ได้พบว่า มีประสบการณ์ที่สำคัญต่อการพัฒนาดังกล่าว 5 ประเภท ได้แก่ 1) ประสบการณ์ด้านความสัมพันธ์เชิงสนับสนุนระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก 2)

ประสบการณ์ในการได้สัมผัสกับค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม 3) ประสบการณ์ในการได้มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนฝูง 4) ประสบการณ์ในการได้คิดวิเคราะห์และอภิปรายซักถามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม และ 5) ประสบการณ์ซึ่งส่งเสริมให้เข้าใจบุคคลอื่น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนักสาธารณะ ได้ดังนี้ แนวความคิดสังคมเพื่อบุคคล และแนวความคิดบุคคลเพื่อสังคม ของ Herbert Spencer , แนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม โดย Dryden และ Golden , แนวคิดของโคลเบิร์ต ในเรื่องการพัฒนาจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) , ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura , ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ฟรอยด์ , ทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมและจิตวิทยาพัฒนาการของ แฮร์รี่ ซี แม็คคอน และเอ็ม วัตสัน และทฤษฎีทางสังคมวิทยา ทฤษฎีของ เคอร์ไลม์ เป็นต้น

สำหรับบริบทของสังคมไทยจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดจิตสำนักสาธารณะในหัวข้อที่ผ่านมานำมาสู่วิธีการพัฒนาคนเพื่อให้คนเป็นคนที่มีความดีและคุณธรรม มีจิตสำนักสาธารณะ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น การให้การเรียน (education) เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะแต่ต้องใช้เวลาและความพยายามเพราะการเรียนและการพัฒนาไม่มีวันจบสิ้นเป็นกระบวนการตลอดชีวิต (education is life long Process)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนักสาธารณะ พอจะสรุปได้ว่า จิตสำนักสาธารณะอาจเกิดขึ้นและดำรงอยู่บนพื้นฐานของความสนใจในผลประโยชน์ที่ตัวเองจะได้รับจากส่วนรวม (Self Interest) หรืออาจเกิดขึ้นและดำรงอยู่โดยอาศัย ความสำนึกใน ส่วนรวม สำนึกต่อผู้อื่นเป็นที่ตั้ง ปราศจากความสนใจในผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับโดยสิ้นเชิงก็ได้

1.5 การวัดจิตสำนักสาธารณะ

การวัดจิตสำนักสาธารณะในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเป็นการทำวิจัยเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนว่าให้ความสำคัญต่อสิ่งใดในสังคม ส่วนในประเทศไทยการวิจัยเรื่องจิตสำนักสาธารณะมีจำนวนน้อย ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การแนะแนวที่ใช้วัดการมีจิตสำนักสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้วัดจิตสำนักสาธารณะและแนวคิดที่ใกล้เคียงในประเทศไทย ได้แก่

1. เครื่องมือประเมินจิตสำนักของประเสริฐ กิติรัตน์ตระกูล (2533 : 124) สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินผล การใช้รูปแบบการสร้างจิตสำนักในการพัฒนาชุมชนชนบทของกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งวัดจิตสำนักในการพัฒนาชุมชนชนบทประกอบด้วย การวัดความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักการ และกระบวนการพัฒนาชุมชนโดยวัดกับ

ผู้นำชุมชนตัวแทนชุมชน และตัวแทนชาวบ้านก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบวัดความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตอบถูก ผิด และมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ แบบสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน แบบบันทึกเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้รูปแบบที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน และแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ

2. แบบวัดจิตสำนึกในความเป็นพลโลกของ นิภา สุขพิทักษ์ (2535 : 89) สร้างขึ้นเพื่อวัดจิตสำนึกในความเป็นพลโลกของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นพลโลก และแบบสอบถามการปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลโลก ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้คือการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลกระทบของการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อโลก จริยธรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบและการเอาใจใส่ต่อโลก การมองโลกเป็นศูนย์กลางการมุ่งอนาคต การใช้ทรัพยากรโลก และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลโลก 1 ชุด

3. แบบวัดความสำนึกเชิงสังคมของ สยามรัฐ เรื่องนาม (2542 : 78) สร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินความสำนึกเชิงสังคมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ทฤษฎีประชาสังคม เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

4. แบบสัมภาษณ์/สอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตระหนักรู้ปัญหาความเสื่อมโทรมในการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมการรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพย์สินส่วนรวม ของชัยสิทธิ์ เถลิงมีประเสริฐ และคณะ (2542 : 110) เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

5. การศึกษาจิตสำนึกของคนไทยต่อสาธารณสมบัติ : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร ของชาย โพธิ์สิตา (2543 : 92) ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นการเลือกกาเครื่องหมายที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

6. แบบสอบถามจิตสำนึกของเกษตรกรที่มีต่อการจัดการทรัพยากรเกษตรในเชิงนิเวศวัฒนธรรมของ วศิน ปลื้มเจริญ และคณะ (2543 : 116) เป็นแบบเลือกข้อที่ตรงกับความคิดเห็น และมีช่องว่างสำหรับตอบเพิ่มเติม แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก

7. แบบวัดจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทสำหรับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของ ไตรรงค์ เถวิลยงส์ (2544 : 87) โดยใช้โมเดลระดับจิตสำนึกของ Kihlstrom และแนวคิดของ William, G. Farthing ข้อคำถามการรับรู้ ความคิด และความรู้สึกลึกต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท สร้างเป็นมาตรฐานประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ

8. เครื่องมือประเมินการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขต กรุงเทพมหานคร ของ หฤทัย อาจปฤษฎ (2544 : 99) เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือส่วนของจิตสำนึกสาธารณะ โดยวัดความคิดเห็น และพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล แบ่งเป็น 5 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบทำเครื่องหมายและเติมคำลงในช่องว่าง ตอนที่ 2-5 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำแบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะ

9. แบบสอบถามข้าราชการสังกัดกรมการปกครองเรื่องอุดมการณ์ และจิตสำนึกของข้าราชการสังกัดกรมการปกครองต่อความสำเร็จในการปฏิรูประบบราชการ ของธัญนิต โอสถิตย์พร (2545: 97) เป็นแบบเลือกข้อที่ตรงกับความคิดเห็น และมีช่องว่างสำหรับตอบเพิ่มเติมแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้กับผู้บริหารระดับสูง

10. แบบสอบถามจิตสำนึกของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ ของ กนกพร คุณรัชตะไพโรจน์ (2546 : 112) มี 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแบบทำเครื่องหมายและเติมคำลงในช่องว่าง ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนที่ 3 เจตคติของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ และส่วนที่ 4 การปฏิบัติของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อจิตสำนึกมัคคุเทศก์ เป็นแบบทำเครื่องหมายและเติมคำลงในช่องว่าง แบบสนทนาหรือสัมภาษณ์เจาะลึก

11. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกของการให้บริการ : ศึกษาเฉพาะวิชาชีพพยาบาลในโรงพยาบาลรามาริบัติ ของอัญญวีณ์ ภาชนะ (2546 : 84) แบบทดสอบเจตคติต่อการปฏิบัติงานพยาบาล แบบทดสอบทัศนคติการมองโลกด้านการมีชีวิตรอยู่อย่างมีความหมาย แบบทดสอบทัศนคติต่อธรรมชาติของมนุษย์ และแบบทดสอบจิตสำนึกของการให้บริการพยาบาล

12. แบบวัดจิตสาธารณะที่เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักเรียนเมื่อกำหนดสถานการณ์ ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด ของนันทวัฒน์ ชุนชี (2546 : 125) คำตอบที่ให้เลือกเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ

13. แบบวัดจิตสาธารณะที่เป็นข้อคำถามการมีจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นแบบสถานการณ์ ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับของธรรมนันทิกา แจ็งสว่าง (2547 : 117)

14. แบบวัดจิตสาธารณะที่มีข้อคำถามเป็นแบบสถานการณ์ ตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด คำตอบที่ให้เลือกเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ของ มุทิตา หวังคิด (2547 : 96)

15. แบบสอบถามที่กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปรเป็น 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ของ ถักรรมา เกื้อสกุล (2547 : 110)

16. เครื่องมือที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสาธารณะของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้แนวคิดและปรับปรุงแบบวัดจาก แนวคิดของ ละมัย สุวรรณสิงห์ (2547 : 64) ข้อคำถามจะเกี่ยวข้องกับรูปแบบของการอบรม 4 ประเภท ซึ่งประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป เครื่องมือเป็น แบบวัดความคิดเห็น ประมาณค่า 5 ระดับ

17. แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะข้าราชการตำรวจ จำนวน 8 ฉบับ ลักษณะ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีทั้งข้อความทางบวกและทางลบ เพื่อศึกษา ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ ของ โกศล มีความดี (2547 : 44 - 49)

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ในการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดจิตสำนึกสาธารณะนั้น เครื่องมือที่ใช้จะสร้างตามกรอบความหมายของนิยามศัพท์และลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ จิตสำนึกที่กำหนดขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในด้านที่จะศึกษาหรือ โดยการดูความสอดคล้องของความคิดเห็นตามกรอบทฤษฎีที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวถึงจิตสำนึกในเรื่องต่างๆ ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า ความตรง (Validity) จะให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านที่ต้องการศึกษา ตรวจสอบหรือให้ผู้เชี่ยวชาญทางการสร้างแบบวัดตรวจสอบ ด้านความเที่ยง (Reliability) นิยมใช้วิธีการสอบซ้ำ หรือการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ในด้านอำนาจจำแนก (Power of Discriminate) จะใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่ม คะแนนต่ำโดยใช้สถิติ t-test ส่วนรูปแบบของเครื่องมือการวัดจิตสำนึกส่วนมากจะใช้มาตรวัดแบบ ลิเคิร์ทเป็นรูปแบบในการสร้างแบบวัด เนื่องจากจิตสำนึกเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ (Attitude) และ ในการวัดเจตคติมาตรวัดแบบลิเคิร์ทได้รับความนิยมในการวัดเจตคติมากที่สุด และให้ค่าความ เที่ยงตรงใกล้เคียงกับมาตรวัดแบบอื่น (Mehrens. 1978 : 214) ซึ่งเป็นมาตรวัดที่ประกอบด้วยชุดของ ข้อคำถามที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความคิดเห็นของบุคคลต่อเรื่องนั้นๆ มีลักษณะการถามว่าเห็นด้วย กับเรื่องนั้นๆ หรือข้อความนั้นหรือไม่ มาตรวัดแบบลิเคิร์ทมาจากความเชื่อพื้นฐานว่า “ชาวปัญญา ของคนเราจะมีการแจกแจงแบบ โคน์ปกติ” ดังนั้น จึงใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการ ประมาณความเข้มของเจตคติ การสร้างข้อคำถาม (Item Construction) มาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ท มีแนวในการสร้างดังนี้ (Mehrens. 1978 : 215)

1. ข้อคำถามที่ถามในเชิงความคิดเห็น ความเชื่อและความรู้สึก ไม่ควรเป็นข้อคำถามที่เป็นข้อเท็จจริง และเป็นปัจจุบัน
2. ข้อความมีความชัดเจน ถามให้ตรงประเด็น ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่กำกวม
3. ในแต่ละข้อควรวัดเพียงประเด็นเดียว
4. ควรมีจำนวนข้อคำถามในทางบวก (Positive Item) และทางลบ (Negative Item) จำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน
5. ข้อคำถามไม่ควรสร้างในรูปความคิดเห็นที่เป็นกลางหรือรุนแรง เพราะทำให้ไม่ทราบความแปรปรวนในการวัด
6. กำหนดระดับ (Scale) ของการตอบสนองในแต่ละข้อ ซึ่งมาตรวัดแบบลิเคิร์ตเดิมทีนั้นมี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly Agree) เห็นด้วย (Agree) ไม่แน่ใจ (Uncertain) ไม่เห็นด้วย (Disagree) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly Disagree)

การให้คะแนนรายข้อ นอกจากจะเรียงตามลำดับความเข้มของคุณลักษณะที่มุ่งวัดในเชิงบวก จากมากไปหาน้อยเป็น 5 4 3 2 1 แล้วยังสามารถเปลี่ยนเป็น 4 3 2 1 0 -1 -2 ก็ได้ ผลจะไม่ต่างกันและมาตรวัดแบบลิเคิร์ตไม่ควรจะมีจำนวนน้อยกว่า 20 ข้อความ(บุญธรรม กิจปรีดาปริสุทธิ. 2533 : 31)

แบบวัดจิตสำนึกสาธารณะที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบวัดที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน และการรักษาสิ่งแวดล้อม ผลกระทบอันเกิดจากการกระทำหรือไม่กระทำเป็นอย่างใด ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 24 ข้อ ให้นักเรียนเลือกตอบจาก 3 ตัวเลือก คะแนนสูงแสดงว่าผู้ตอบมีความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะในขั้นสูง

2. แบบสอบถามวัดระดับการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดจิตสำนึกสาธารณะของ บุญทัน ภูบาล (2549 : 151) และบางเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมทั่วไป วัด โดยการศึกษาขั้นของเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่งในสถานการณ์ต่างๆ โดยกำหนดสถานการณ์ขึ้น 24 เรื่อง (24 ข้อ) และมีเหตุผลให้เลือกตอบ 3 คำตอบในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งตรงกับขั้นแต่ละขั้น ที่กล่าวมาข้างบนนี้ คะแนนสูงแสดงว่า ผู้ตอบมีความสามารถในการใช้เหตุผลเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะในขั้นสูง

3. แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่เน้นลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

3.1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มวัดได้จากการดูแลรักษา เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ในสภาพดี ลักษณะของการใช้อย่างประหยัดและทะนุถนอม

3.2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ วัดได้จาก การทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวม

3.3 การเคารพสิทธิในการใช้ของของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มวัดได้จากการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้น โอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ

1.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ชาย โพรธิตา และคณะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และการสนทนาเป็นกลุ่ม ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามขนาดสั้น ส่วนแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มจากประชากรหลัก 3 กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มทำงานราชการรัฐวิสาหกิจ หรืองานสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง งานค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ส่วนตัว และกลุ่มนักเรียนที่สูงกว่าระดับมัธยม ผลการศึกษาพบว่า ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติเป็นสองระดับ คือ ระดับหนึ่ง เป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมา เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ อีกระดับหนึ่งเป็นจิตสำนึกแบบบุคคลลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบที่ดีต่อสาธารณสมบัติไม่ว่าจะได้ใช้หรือไม่ใช้สาธารณสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหายหรือการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ในด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าคนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ใช้สาธารณสมบัติด้วยความรับผิดชอบน้อยหรือแทบไม่มีความรับผิดชอบเลยผู้ตอบ ส่วนใหญ่มักมีแนวโน้มที่จะแสดงให้เห็นว่า คนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาไม่ได้เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ในด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณ

สมบัติ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยสถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนมีความสำคัญน้อย การรณรงค์ทางสื่อควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง มาตรการทางกฎหมายต้องเข้มงวด และถ้ามีโทษจะต้องลงโทษอย่างรุนแรงส่วนด้านนโยบายและบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามี ความสำคัญน้อย

หุทธิย อาจปรุ (2544 : 103-104) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึก สาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล แบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ ถามความคิดเห็น และพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความต้องการช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและลงมือกระทำ เพื่อแก้ปัญหาในนั้นตามความสามารถของตนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบในส่วนจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.1 ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
 - 1.2 ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจรณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
 - 1.3 ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
 - 1.4 ด้านการรับรู้ ความสามารถในการผลักดันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
2. องค์ประกอบในส่วนพฤติกรรมที่แสดงการมีจิตสำนึกสาธารณะ
 - 2.1 ด้านการปฏิบัติในการแก้ปัญหาในสังคม
 - 2.2 ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม

นันทวัฒน์ ชุนชี (2546 : 39-42) ได้ศึกษาการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมี จิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โกศล มีความดี (2546 : 52-61) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของข้าราชการตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันมีจิตสำนึกสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติจิตสาธารณะที่ดี มีการรับรู้ความสามารถของตนสูง มีลักษณะมุ่งอนาคต – ควบคุมตนเองสูง มีจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติต่อจิตสาธารณะที่ไม่ดี มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ มีลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเองต่ำ

ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2547 : 99-100) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 68 คน ใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi-Experimental Research) วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบ 2 องค์ประกอบ (2x2 Factorial Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance) โดยใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate Variable) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ กับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มูทิตา หวังคิด (2547 : 88-89) ได้วิจัยการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 72 คน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลอง Factorial Design แบบ 3x2 เป็นแบบที่มีการฝึกทักษะกับการไม่ฝึกทักษะการแก้ปัญหาผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนดำเนินการฝึกทักษะการแก้ปัญหาและแบบวัดจิตสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริรัตน์ ศิริชีพชัยยันต์ (2548 : 39) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และจิตสำนึกสาธารณะต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิตมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไชยรัตน์ ศิรินคร (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะ ด้านการกำจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกส่วนใหญ่ร้อยละ 51.8 มีระดับจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่ส่งผลอย่างสำคัญต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำนวนการมีส่วนร่วมในโครงการเกี่ยวกับปลูกสร้างจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอย และจำนวนช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยตัวแปรเหล่านี้ มีทิศทางสัมพันธ์กัน

บุญทัน ภูบาล. (2549). การใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจิตสาธารณะของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เกิดจากการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านศรีแก้ว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประจําภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทน มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนการใช้ชีวิตทัศน ละครหุ่นเชิดและหลังการใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแทนในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์

ถัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2549 : 13) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้ตัวแทนที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะผ่านนิทาน จะเห็นได้ว่าตัวอย่างดังกล่าวทั้งหมดเป็นการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนในทางสังคมศาสตร์แต่ในทางดำเนินงานแนะแนว โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพบว่ายังมีงานวิจัยน้อยมาก

สุกัญญา สุคบรรทัดและคณะ (2550 :31) กับงานวิจัยในโครงการ “เครือข่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของเด็กและเยาวชนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) พบว่า ผลของการใช้สื่อสารสนเทศของเยาวชนทำให้เกิดปัญหาสำหรับเยาวชนในการแบ่งแยกระหว่าง

ความถูก ความผิด ความดี และความไม่ดี ความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารและความคิดในโลกไซเบอร์

อุไรวรรณ คุ่มวงษ์.(2551). ได้ศึกษา จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษารั้วนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ ก่อนและหลังการทดลองผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริมีจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า กรณีศึกษามีกระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ เป็นกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสา การช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการดำเนินงาน การให้คำปรึกษา และการจัดการความรู้ ซึ่งในระบบกระบวนการในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ต่างเป็นส่วนหนึ่งที่สอดคล้องและเป็นไปตามกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมิ่ง ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการทำให้เกิดผลตอบแทนที่มีคุณค่า นั่นคือ การทำให้เยาวชนเกิดการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะอย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้แก่เด็กนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้างให้เกิดขึ้นตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อให้เขาได้มีพื้นฐานที่ดีที่สามารถพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้นควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจความรู้สึกรับผิดชอบ และตระหนักถึงความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รวมทั้งฝึกฝนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการกระทำเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างแท้จริง จนเกิดเป็นนิสัยและควรทำให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการตามระดับ

1.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

โคลเบอร์กและเกริฟ (Kurtines and Grief.1974 : 456 ; citing Kohlberg and Kramer. 1969) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กชายและเด็กหญิง พบว่าในวัยเด็ก เด็กชายและเด็กหญิงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่ในวัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชไนเดอร์ (Schneider. 1979 : 498) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กในเรื่อง เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะการเลี้ยงดู แบบให้ความรัก แบบออกคำสั่ง

บังคับและลงโทษของบิดามารดา แต่ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็ก และไม่มี ความแตกต่างกันระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง นอกจากนี้พบว่ พัฒนาการทางจริยธรรม 3 ประการ คือ การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม หน้าที่ และพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็ก

แบร์ (Bear. 1980 : 147) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับพัฒนาการทางจริยธรรม ปัญหาทางความประพฤติ และระดับสติปัญญาโดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมือง ไอโอวา จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม 3 ฉบับ แบบสัมภาษณ์จรรยาวิพากษ์ของ Kohlberg แบบวัดระดับสติปัญญาของแอสตันฟอร์ด และแบบวัดปัญหาทางความประพฤติ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนของเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงกับระดับสติปัญญา ดังนั้นเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นสูง และเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นต่ำ

อัคคาร์ (Akkar. 2003 : 2141) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของคนนิวกาสเทิล สหราชอาณาจักรอังกฤษในช่วง 10 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1990-2000 จากการศึกษาประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง เศรษฐกิจของคนนิวกาสเทิล พบว่า มีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะด้วยการเปิดให้มีพื้นที่สาธารณะ หรือเวทีสำหรับคนในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนและการออกแบบกิจกรรม 2) การลงมือปฏิบัติ 3) การจัดการและดูแลรักษา และ 4) การใช้ส่วนต่างๆ ด้วยความเคารพปฏิบัติคุณงาม และยังพบว่าภายใต้ความเป็นโลกาภิวัตน์มีผลให้พื้นที่สาธารณะดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง

ชินิจิ (Shinichi. 2007 : 3217-A) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะและการนำความรู้เข้าไปใช้ในชุมชน กรณีศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะในชนบทไทย พบว่า การขาดจิตสำนึกสาธารณะเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาชีวิตประจำวันของคนในสังคมชนบทไทย พฤติกรรมความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ประจำวันของคนในสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้ที่นำไปใช้ในชุมชนมีเหตุผลสอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีตประเพณีและความต้องการปัจจุบันของเขา

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนว (guidance activities) เป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบ ที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาสร้างเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ปัญหาทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม (Kottman, Ashby & DeGraat, 2001: 3 อ้างถึงในสมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 11)

แนวคิดที่กล่าวมาสอดคล้องกับความเห็นของคันทิงกิสและเดอโบลท์ (Cunninghis & DeBolt, 1997: 14 อ้างถึงใน สมรทองดี และปราณี รามสูต 2545) ที่เห็นว่า กิจกรรมแนะแนวประกอบด้วยกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้รับบริการหรือส่งเสริมให้ผู้รับบริการจัดกระทำ ขึ้นเองซึ่งอาจเป็นกิจกรรมในขอบข่ายของการแนะแนวให้การศึกษา (counselling activities) หรือเป็นกิจกรรมที่ผู้แนะแนวผนวกผสมผสานในการเรียนรู้อื่น ๆ

กรมวิชาการ (2541 : 11) ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถแนะแนวของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

กรมวิชาการ (2545 : 45) ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนว เป็นกระบวนการเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach) ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Curative Approach) และส่งเสริมพัฒนาบุคคล (Developmental Approach) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านกายภาพ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544 : 136) กล่าวถึง กิจกรรมแนะแนวว่าเป็น การกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับบริการ ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย และหลักสูตรแนะแนวที่วางไว้สำหรับแต่ละวัย

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 81) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กวัยรุ่น หรือผู้ใหญ่รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด

ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ตลอดจนการวางแผนอนาคตด้าน การศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2545: 6) ยังได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนว ว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสม ตามความแตกต่าง ระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายที่ตนจะพัฒนาหรือสร้างตนเอง ป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่าง เหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

2.1.2 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ในปัจจุบันยังไม่มีผู้ให้นิยาม หรือความหมายของชุดกิจกรรมโดยตรง แต่มี ผู้ให้ความหมายของชุดการสอนและกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

1) ความหมายของชุดการสอน

อาชบาย (Ashby, 1972 อ้างถึงในสุรจิต วรรณรักษ์ 2540 : 9) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นเครื่องมือช่วยสอน ประกอบด้วย รูปภาพ สไลด์ เพลง เทปเสียง ที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ดียิ่งขึ้น หลังจากที่นักเรียนเรียนด้วยชุดการสอนจบแต่ละบทเรียนแล้ว นักเรียนสามารถจะทราบความก้าวหน้าของตนเองจากการทำแบบทดสอบที่มีอยู่ในชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2533 : 113 – 114) กล่าวว่า ชุดการสอนหรือชุด การเรียนตรงกับภาษาอังกฤษว่า Instruction Package เป็นสื่อประสมประเภทหนึ่ง มีจุดหมาย เฉพาะเรื่องที่จะสอน ชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่ได้จากกระบวนการผลิตและการนำสื่อการสอน ที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งชุดการสอนประกอบด้วยคู่มือครู คู่มือนักเรียน สื่อ และอุปกรณ์ แบบทดสอบก่อนและหลัง

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ชุดการสอน หมายถึง เครื่องมือ ช่วยในการสอน ที่เป็นสื่อประสม สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และ วัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรม การเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุดการสอน ประกอบด้วยแผนกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ แบบประเมินก่อนและหลังเรียนโดยจัดไว้เป็นชุด

2) ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

คอร์ทแมน , อาชบายและเดอกราฟฟ์ (Kottman , Ashby & DeGraff , 2001 : 3 อ้างใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545 : 11) ให้ความหมาย กิจกรรมแนะแนว เป็นประมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบ ที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแต่ละคน แต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมาย ในการพัฒนา สร้างเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

จากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องชุดการสอนและกิจกรรมแนะแนว ดังกล่าว คณาจารย์และนักศึกษาระดับมหบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 ได้กำหนดให้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความหมายว่า “ชุดกิจกรรมแนะแนว คือ เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย

- (1) คู่มือผู้ให้บริการซึ่งมีคำชี้แจงและการเตรียมตัวของผู้ให้บริการ
- (2) คู่มือผู้รับบริการซึ่งมี ใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลัง
- (3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม ”

จากความหมายสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวทำให้คนมีหลักในการดำเนินชีวิต รู้จักตั้งเป้าหมายของตนเอง รู้จักวางแผนในการดำเนินชีวิต รู้จักคิด รู้จักเลือก รู้จักตัดสินใจ รู้จักเอาชนะใจตนเองสร้างกำลังใจให้กับตนเองเป็นผู้นำในชีวิตของตนเอง เป็นคนมีเหตุมีผล สามารถรับต่อสถานการณ์รอบด้านได้ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ทำคนให้สังคมยอมรับ มีชีวิตอย่างเป็นสุข ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการและที่สังคมปรารถนา กิจกรรมแนะแนวสามารถช่วยให้ผู้รับบริการได้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ

- (1) การป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล
- (2) การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว
- (3) การส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาการด้านต่าง ๆ

และรวมถึงกิจกรรมหลายกิจกรรมที่นำมา รวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมาย และขอบข่ายของการแนะแนว

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เป็นประมวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้รับบริการทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ โดยมีขอบข่ายครบทั้งสามด้านคือ ด้านการศึกษา อาชีพ

ส่วนตัวและสังคม เพื่อให้บุคคลบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้บุคคลรู้จักเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.2 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้กับทุกกลุ่มคนทั้งเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ในขอบข่ายด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยมีรูปแบบและเทคนิคหลากหลาย อาจเป็นกิจกรรมแนะแนวโดยตรงหรือผสมผสานในการเรียน การสอน การฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ทั้งรายบุคคลและกลุ่มตามที่ สมร ทองดี และ ปราณิ รามสูต (2545: 8-10) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมแนะแนวหากกระทำ ได้เหมาะสม จะส่งผลดีต่อ ผู้รับบริการในการแก้ปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหายาเสพติด การขาดความมีระเบียบวินัย ขาดคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการทางการแนะแนวก็น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่แก้ปัญหาได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน สังคม และนอกจากช่วยให้ผู้รับบริการได้พัฒนาตนเองแล้วยังสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมได้ช่วยให้อยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สังคมปัจจุบันปรารถนาให้เกิดขึ้น ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงมีความสำคัญทั้งต่อผู้ให้และผู้รับบริการ

2.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว

2.3.1 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนและชุดการแนะแนวไว้ดังต่อไปนี้

1) ขั้นตอนการสร้างชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521: 89-97) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นระบบการนำวัสดุอุปกรณ์และวิธีการมาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือการจัดสื่อการสอนให้อยู่ในรูปของ “ชุดการสอน” ซึ่งถือว่าเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนที่เริ่มจะมีบทบาทต่อการเรียนการสอนทุกระดับ มีหลักเกณฑ์วิธีการสร้างดังนี้

- (1) กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา และประสบการณ์
- (2) กำหนดหน่วยการสอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน
- (3) กำหนดหัวเรื่อง

(4) กำหนดมโนทัศน์และหลักการใช้สอดคล้องกับหน่วย และหัวเรื่อง โดยสรุปแนวความคิด สาระและหลักเกณฑ์ที่สำคัญเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางการจัดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน

(5) กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่องเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเกณฑ์การเปลี่ยนพฤติกรรมทุกครั้ง

(6) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติซึ่งจะเป็นแนวทางการเลือก และการผลิตสื่อการสอน

(7) กำหนดแบบประเมินผลในการประเมินผลนั้นต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบสอบถามตามเกณฑ์ (Criterion Test) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนรู้มาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

(8) เลือกและผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับ“หัวเรื่อง” และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยแยกเป็นหมวดหมู่ตามลำดับหัวเรื่อง

(9) ทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

(10) นำชุดการสอนไปใช้

2) ขั้นตอนการสร้างชุดการแนะแนว

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2533: 65) ได้กล่าวถึงการสร้างชุดการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับชุดการแนะแนวจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อให้สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล

5. นำโปรแกรมที่สร้าง ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและ โปรแกรมการสอน โดยใช้ชุดการแนะแนวตลอดจนเวลาที่ใช้

6. ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดแนะแนว เพื่อนำ ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2.4 แนวทางการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมจะไม่เน้นบทบาทของผู้ดำเนินกิจกรรมเป็นหลักแต่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนเป็นหลัก ให้นักเรียนได้มีบทบาทในการคิด ในการดำเนินงาน ในการร่วมกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้สาระของกิจกรรมในเวลาอันรวดเร็วและได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย

การจัดกิจกรรมแนะแนวควรมีเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ดังความคิดเห็นของจำ เนียร ช่วงโชติ (2527: 118-120) ได้เสนอแนะเทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า ควรจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้นักเรียนรู้สึกอิสระ สบายใจในการแสดงออกมีการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกมากที่สุดทั้งในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าในการพูด ความรู้สึกที่ต้องการระบายออก เปิดโอกาส กระตุ้นและช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้แก้ปัญหาและปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้มากที่สุด มีการมอบหมายความรับผิดชอบให้ทำงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ ครูไม่ควรสอนโดยการพูดคนเดียวและให้นักเรียนจด ควรมีการสร้างความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เรียนรู้หน้าที่ของตน มีการช่วยเหลือพยายามเข้าใจกัน ให้ความร่วมมือเห็นอกเห็น ใจกัน เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการนำ เอาเทคนิคกระบวนการกลุ่ม รวมถึง การนำ เกมทางจิตวิทยาเข้ามาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุก เรียนรู้เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนปลูกฝังนิสัย เจตคติ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ จริยธรรมเข้าไปด้วย พร้อมทั้งนี้ครูแนะแนวควรมีการบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ของการสอนไว้ทุกครั้ง และครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วย เช่นเดียวกับที่ กรมวิชาการ (ม.ป.ป. : บทนำ) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้งครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อน แล้วจึงแสดงความคิดเห็นตามหรือแสดงความคิดเห็นในกรณีไม่เห็นด้วย พร้อมเหตุผลประกอบ และไม่ด่วนตัดสินคำ ตอบหรือทัศนคติของนักเรียนว่าถูกหรือผิดแต่พยายามให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลของเขา เพราะคำ ตอบหรือทัศนคติของนักเรียนแต่ละคนย่อมถูกสำหรับเขา เขาย่อมมีเหตุผลในคำ ตอบ ครูต้องแสดงท่าทางด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตร รวมทั้งคำพูด น้ำ เสียงและท่าทาง ต้องใช้อารมณ์ขัน มีการสังเกตและบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มขณะจัดกิจกรรมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและความรู้สึก ฟัง สะท้อน ความรู้สึก (ความคิด) ของคำ ตอบนักเรียน มีการใช้คำ พูด กระตุ้นให้เด็กคิด เพื่อแก้ปัญหาและหาคำ ตอบด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล กล่าวชื่นชมเมื่อนักเรียน

แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกัน เน้นบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย ใช้เหตุผล สะท้อนค่านิยมของนักเรียนจากคำ ตอบที่เป็นเหตุผล หากนักเรียนค้นหา คำ ตอบไม่ได้ หรือแก้ปัญหาบางอย่างไม่ได้ ครูอาจยกตัวอย่างคำ ตอบของคนนำทางได้ และควรเตรียมอุปกรณ์ทุกครั้งก่อนจัดกิจกรรม นอกจากนี้ควรให้นักเรียนทุกคนได้รับทราบข้อตกลงเบื้องต้นในการร่วมกิจกรรม ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวทาง กระบวนการและเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาส ให้นักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมมากที่สุด ผู้จัดกิจกรรมเป็นเพียงผู้กระตุ้น จัดบรรยากาศ และเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมเท่านั้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ได้มีผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

ยุพดี ปิคตะกู (2537 : 46) ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนโดยใช้ชุดการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

แก่นคุณ วิเศษการ (2539 : 71) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองจังหวัดขอนแก่นได้

มลิวรรณ นิรมลพิศาล (2539 : 34) ทดลองใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครอุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวมีทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธิตินา จักรเพชร (2544 : 53) ได้ศึกษาผลของชุดการแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีวินัยสูงขึ้นหลังจากใช้ชุดกิจกรรม โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีวินัยสูงขึ้นหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นุษบากร ตัณฑววรรณ (2545 :70) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนา ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธและพฤติกรรม การเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในโรงเรียน เขตกลางคันคร จังหวัดลำปาง. พบว่า จากผลการทดลองหลังจากที่นักเรียนกลุ่มทดลองได้ร่วม กิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของคะแนนการเห็นคุณค่าใน ตนเองและพฤติกรรมทางการเรียนที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้กล่าว ได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นสามารถเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรม การเรียนที่ พึงประสงค์ได้

อัมพร ชนะทอง (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรม แนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี

สุพัฒนา ร่วมโพธิ์รี (2546) ทำการศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรม แนะแนวที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนของนักศึกษา ระดับ ปวช. แผนกพาณิชยการ วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี พบว่า เมื่อนักศึกษาได้รับชุดกิจกรรมแนะ แนวมีการแสดงออกที่เหมาะสมขึ้น

วันดี โชติพานิช (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรม แนะแนวโดยใช้บทหนังตะลุงที่มีต่อความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง ปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้บทหนังตะลุงมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิทยาภรณ์ พิทยาธรรกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุด กิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมก่อนนอนในชั้น เรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวลดลง

อรพิน สุขแจ่ม (2546 : 68) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ มีต่อความประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความประหยัด มีพฤติกรรม การประหยัดมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มยุรี วิสุตราศัย (2547 :) ทำการศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะ

แนว เพื่อตระหนักรู้ในตนเอง ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว มีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

สุกัญญา เสมอมาศ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองเพื่อบรรเทาเป้าหมายของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว ผลการวิจัยพบว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองเพื่อบรรเทาเป้าหมาย มีการควบคุมตนเองเพื่อบรรเทาเป้าหมายและเห็นคุณค่าของการควบคุมตนเองเพื่อบรรเทาเป้าหมายสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองเพื่อบรรเทาเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ได้มีผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้ (อ้างถึงใน เขาวลักษณะ ทองประยูร 2548 :34)

วอกาแมน (Wogaman 1955 : 373 – 379) ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ระดับ จูเนียร์ ไฮสกูล 18 แห่ง ที่โอไฮโอ โดยสัมภาษณ์ครูแนะแนว พบว่า งานแนะแนวเป็นงานที่สำคัญในแผนงานของโรงเรียน

อเล็กซานเดอร์ และฮาลเวอร์สัน (Alexander & Halverson 1963 : 13 - 15) ได้กล่าวถึง วิธีการสอน 3 แบบ ที่ใช้กันแพร่หลายทั่วไป คือ วิธีการสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบท่องจำ และวิธีการสอนที่เน้นที่ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เปรียบเทียบผลเสียในการใช้วิธีสอนทั้ง 3 แบบไว้ว่า การสอนแบบบรรยายสอนได้สะดวก รวดเร็ว แต่ผู้เรียนเก็บไว้ไม่นานก็ลืม การสอนแบบท่องจำที่จำกัดเนื้อหาได้แน่นอน แต่ทำให้น่าเบื่อหน่ายมาก ส่วนวิธีการสอนแบบให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นแบบแผนใหม่นั้นให้คุณค่าต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

รูเนียน (Runion 1975 : 5057 – A) ทำการศึกษาถึงผลการใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่มีผลต่ออัตมโนทัศน์ และสถานะทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 120 คน จากรัฐโอริโชน่า โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม 2. กลุ่มบรรยาย 3. กลุ่มควบคุม โดยกลุ่มแรกและกลุ่มที่สองนักเรียนในกลุ่มพบกัน 9 ครั้ง ในเวลา 8 สัปดาห์ ทุกกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบ 2 ชนิด คือ แบบทดสอบอัตมโนทัศน์ของปีแอร์และแฮริส (Pier Harris Children Self Concept) และทำสังคมมิติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มมีคะแนนสถานะทางสังคมสูงกว่ากลุ่มบรรยาย และกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนอัตมโนทัศน์ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและกิจกรรมแนะแนวนั้น สรุปได้ว่างานแนะแนวและกิจกรรมแนะแนวเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และสำคัญต่อนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดประสิทธิภาพต่อตนเอง ฉะนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงสามารถนำไปเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลองที่เน้นการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ การดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. นิยามปฏิบัติการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. รูปแบบการวิจัย
6. วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

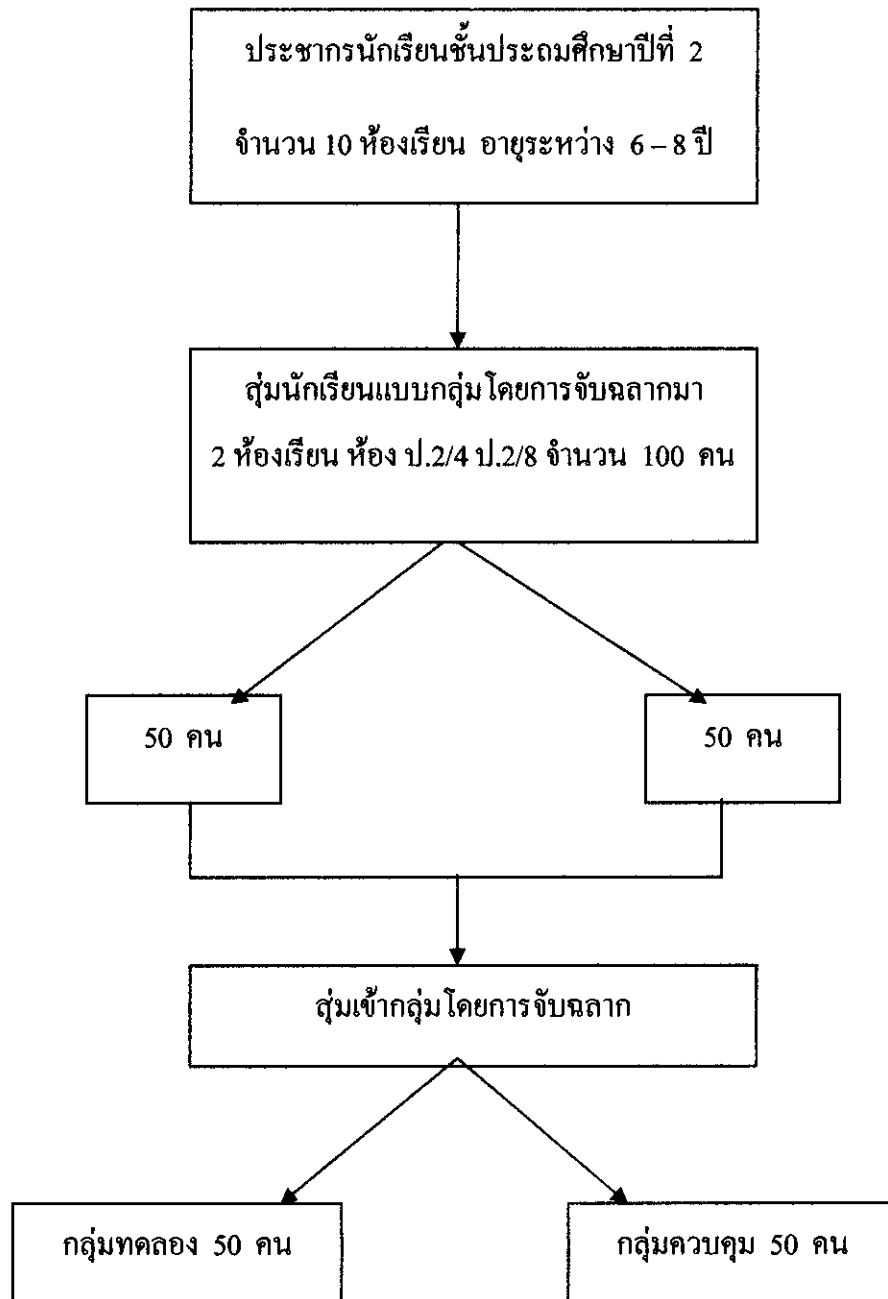
1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 540 คนนักเรียนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2553

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยการจับสลากมา 2 ห้องจากจำนวน 10 ห้อง ได้ห้อง ป.2/4 จำนวน 49 คน ห้อง ป. 2/8 จำนวน 51 คน รวมจำนวน 100 คน มีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 50 คน

ภาพที่ 3.1 ประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ดังนี้

2.1.1 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1.2 การให้ข้อเสนอแนะ

2.2 ตัวแปรตาม คือ จิตสำนึกสาธารณะ

3. นิยามปฏิบัติการ

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ชุดกิจกรรมแนะแนวที่เน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และใช้กระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ กระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำและกระบวนการงูใจ มีการเสริมแรงเมื่อแสดงพฤติกรรมการมีจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อเป็นการต่อยอดพฤติกรรมการมีจิตสำนึกสาธารณะให้เพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นเมื่อแสดงพฤติกรรมการมีระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนวที่ใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด เกี่ยวกับสำนึกที่ดี โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ ประการแรก คือ ต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะซึ่งเป็นความสามารถด้านสติปัญญาอันเป็นผลจากกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม รู้ผลที่เกิดจากการกระทำหรือความเป็นไป การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและการรักษาสิ่งแวดล้อมและโลก ประการที่สอง ต้องการพัฒนาความคิดการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะตามแนวทฤษฎีพัฒนาการด้านเหตุผล เชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กโดยพัฒนาจากขั้นที่นักเรียนใช้ก่อนการจัดการเรียนรู้เป็นต้นไป ประการที่สาม ต้องการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดย

ไม่มียึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ตามตารางโครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง

3.1.2 ชุดการให้ข้อเสนอแนะ เป็นชุดกิจกรรมการให้ข้อเสนอแนะที่สร้างเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนในการดำเนินการ 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม (ขั้นกิจกรรมหลัก) เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ และทำใบงาน ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปกิจกรรม หรือสรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษาความรู้จากข้อเสนอแนะและให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ขั้นที่ 4 การวัดและประเมินผล เป็นขั้นที่ครูสรุปการเรียนรู้การพัฒนาของนักเรียนจากการตอบคำถาม ผลจากการทำใบงาน

ชุดการให้ข้อเสนอแนะในกลุ่มควบคุมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะมีลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 ถึงกิจกรรมที่ 12 มีทั้งหมด 10 กิจกรรม และมีกิจกรรมปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมละ 50 นาที แผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ แนวคิด ระยะเวลา สื่อและอุปกรณ์ วิธีดำเนินการ ทุกกิจกรรมจะมีแบบฝึกหัดก่อนหลังการให้ข้อเสนอแนะ

3.1.3 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ สถานการณ์ที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวัน ว่านักเรียนจะมีพฤติกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเพียงใด จำนวน 24 ข้อ ซึ่งข้อคำถามจะสอดคล้องกับ 3องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัดของจิตสำนึกสาธารณะ

3.1.4 แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการกระทำและพฤติกรรมที่พึงกระทำในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะจำนวน 24 ข้อ โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด

3.1.5 แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนระหว่างที่ทำกิจกรรมและระยะติดตามผลขณะที่อยู่ที่โรงเรียน เพื่อนำผลการสังเกตมาใช้ประกอบการอภิปรายผล

3.1.6 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามนักเรียนถึง

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ

3.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามในการวิจัยนี้ คือ จิตสาธารณะ (Public mind) หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ หรือ หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เพราะคำว่า "สาธารณะ" คือสิ่งที่มีได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใด จิตสาธารณะจึงเป็นความรู้สึกนึกการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาร่วมกัน เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การดูแลรักษา สาธารณสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ หลอดไฟฟ้าที่ให้ความสว่างตามถนนหนทาง แม้แต่การประหยัดน้ำประปา หรือไฟฟ้า ที่เป็นของส่วนรวม โดยใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ตลอดจนช่วยกันดูแลรักษาให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนร่วมมือกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา หรือช่วยกันแก้ปัญหา แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม ใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

3.2.1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้กวาด เป็นต้น และสมบัตินอกห้องเรียน เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องสมุด สวนหย่อม ในบริเวณโรงเรียน สนามเด็กเล่น เครื่องเล่น เป็นต้นโดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

1) การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือเมื่อมีการใช้แล้วก็รู้จักเก็บรักษา หลังจากใช้ของส่วนรวมเสร็จแล้วต้องเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งเศษขยะในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การไม่ขีดเขียนหรือทำลายวัสดุและอุปกรณ์ในห้องเรียนและในโรงเรียน เพื่อให้ส่วนรวมอยู่ในสภาพดี เช่น การใช้ไม้กวาดแล้วเก็บเข้าที่เดิม การใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บที่เก็บขยะได้โต๊ะตนเอง ไม่นั่งโยกเก้าอี้ เก็บอุปกรณ์กีฬาเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ อ่านหนังสือของห้องอย่างทะนุถนอม

2) ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพดีมีความคงทนใช้ได้ยาวนาน เช่น เปิดอ่านหนังสือเบาๆ อ่านหนังสือของห้องอย่างทะนุถนอม การปิดไฟ น้ำประปา และพัดลมก่อนออกจากห้อง

3) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่
 คนสามารถทำได้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษา
 ของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่คนสามารถทำได้ โดยวัดจาก 2
 ตัวชี้วัด คือ

(1) การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน คือ
 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการให้ดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวร
 ทำความสะอาดห้องเรียน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน

(2) การรับอาสาปฏิบัติทำหน้าที่บางสิ่งบางอย่างเพื่อรักษาสมบัติของ
 ส่วนรวมของโรงเรียน การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่คนสามารถ
 ทำได้ เช่น การอาสาขนย้ายไปทิ้ง การอาสาช่วยเก็บสิ่งของ การอาสากวาดห้องเรียน อาสาแจก
 สมุดด้วยความเต็มใจ

3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่เป็นประโยชน์
 ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของ
 บุคคลอื่นที่ใช้ของส่วนรวมนั้นหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การเคารพสิทธิในการใช้ของ
 ส่วนรวม โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

(1) การแบ่งปัน โดยการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ไม่แสดงอาการหึง
 หวงสมบัติของส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลายๆ เล่ม ในขณะที่อ่าน
 ได้ที่ละเล่ม ขยับแบ่งปันที่นั่งแก่เพื่อน เจอสิ่งของแล้วนำมาให้ครูหาเจ้าของ

(2) การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม โดยไม่ยึดครองสมบัติ
 ของโรงเรียนเป็นของคนเพียงคนเดียว เช่น การไม่นำสิ่งของโรงเรียนไประบายต่อที่บ้านตนเอง
 การไม่นำอุปกรณ์กีฬากลับไปเล่นที่บ้าน เข้าแถวรับอาหารโดยไม่แซงคิว

จิตสำนึกสาธารณะ ทั้ง 3 องค์ประกอบ และ 6 ตัวชี้วัด วัดได้จากการ
 ทำกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อวัดพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ โดยใช้แบบสังเกต
 พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะและแบบสอบ
 วัดพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ประเภทของเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบวัด และชุดกิจกรรม

4.1.1 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ (นักเรียนประเมินตัวเอง)

4.1.2 แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน (นักเรียนประเมินตัวเอง)

4.1.3 แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ (ครูเป็นผู้สังเกต)

4.1.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน

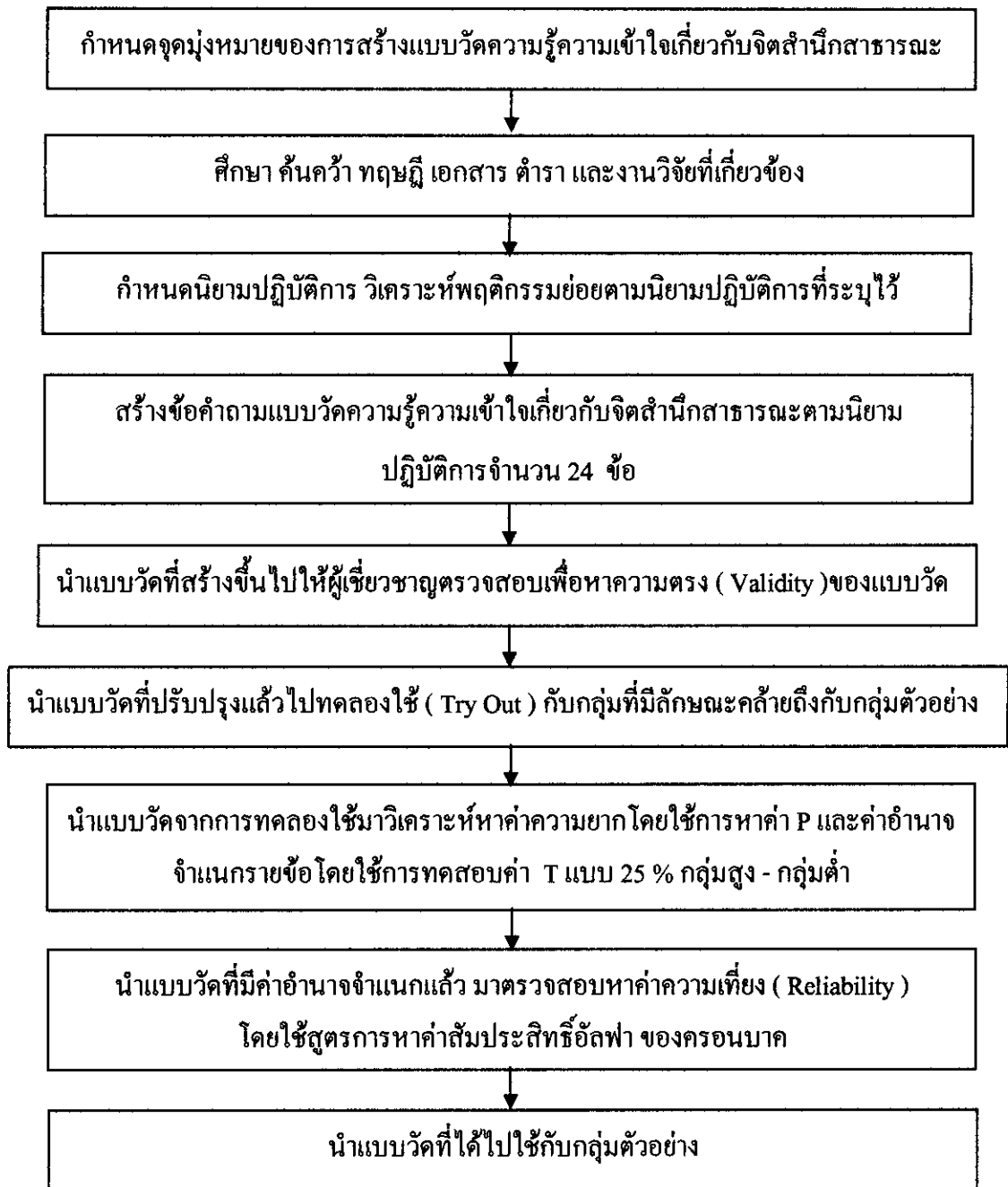
4.1.5 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (สำหรับกลุ่มทดลอง)

4.1.6 ชุดข้อสนทนา (สำหรับกลุ่มควบคุม)

4.2 วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยและลักษณะเครื่องมือวิจัย

4.2.1 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ (นักเรียนประเมินตัวเอง)

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ ตามแผนภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 การสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึก

สาธารณะ

2) ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) กำหนดนิยามปฏิบัติการ วิเคราะห์พฤติกรรมย่อยตามนิยามปฏิบัติการที่ระบุไว้

4) ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 24 ข้อ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ วัตถุประสงค์การวิจัย และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยปรับปรุงจากแบบวัดที่สร้างโดย นุญหัน ภูบาล (2549) และของสุคนธรส หุตะวัฒน์(2550) มาเป็นลักษณะของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย ข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 24 ข้อ โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม มี 2 ตัวชี้วัด คือ

1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน 4 ข้อ (ข้อ 1 - 4)

1.2 การรู้จักใช้สมบัติส่วนรวมอย่างประหยัด ทะนุถนอม ระวังระมัดระวัง 4 ข้อ (ข้อ 5 - 8)

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นที่ที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนเองทำได้ มี 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน 4 ข้อ

(ข้อ 9-12)

2.2 การรับอาสาปฏิบัติทำหน้าที่บางอย่างเพื่อรักษาสมบัติส่วนรวม 4 ข้อ

(ข้อ 13 - 16)

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนโดยไม่ยึดครองเป็นของตนเอง มี 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การแบ่งปัน ไม่แสดงอาการหวงของส่วนรวม 4 ข้อ (ข้อ 17 - 20)

3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม โดยไม่ใช้คนเดียว 4 ข้อ (ข้อ

21 - 24)

5) นำแบบวัดที่สร้างขึ้นมาหาค่าความตรง (Validity) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาข้อความในแบบวัดตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ซึ่งสามารถหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.98 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6) ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 24 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน

7) นำคะแนนที่ได้จากข้อ 6 มาวิเคราะห์หาค่าความยากโดยใช้การหาค่า P และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้การทดสอบค่า T แบบ 25 % กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า P ตั้งแต่ 0.2 ถึง 0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.2 ถึง 1

8) หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ 7 มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.68

9) นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะที่ได้หาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

ให้นักเรียนตั้งใจฟังคำถามที่กำหนดให้ในแต่ละข้อ และตั้งใจฟังตัวเลือก 3

ตัวเลือกในแต่ละข้อ โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้

ตัวอย่าง

1. ในขณะที่เซนและเพชร เดินบนถนนหน้า โรงเรียนทั้งสองคนพบเศษกระดาษตกอยู่ที่พื้นถนนหลายชิ้น ถ้านักเรียนเป็นเซนหรือเพชร นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เดินผ่านไป เพราะเราไม่ได้ทิ้ง
- ข. ช่วยกันเก็บขยะทุกชิ้น ไปทิ้งถังขยะ
- ค. เลือกเก็บบางชิ้นที่ใกล้ตัวไปทิ้ง

2. นนทิดาเดินไปพบน้องชั้นอนุบาลสองคนกำลังใช้สีเทียนวาดรูปที่ผนังอาคารเรียน ถ้านักเรียนเป็นนนทิดา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เดินผ่านไป
- ข. เตือนน้องให้หยุดวาด
- ค. ไปแจ้งครูชั้นอนุบาล

โดยแบ่งข้อคำถามโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับพฤติกรรมจิตสำนึก
สาธารณะ ดังนี้

ถ้ามีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะระดับมาก จะได้ 3 คะแนน

ถ้ามีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะระดับน้อย จะได้ 2 คะแนน

ถ้าไม่มีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะเลย จะได้ 1 คะแนน

ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนนของระดับพฤติกรรมการมีจิตสำนึกสาธารณะเป็น
รายชื่อ มีดังนี้

ข้อคำถามที่	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1	ช	ค	ก
2	ช	ค	ก
3	ค	ช	ก
4	ช	ก	ค
5	ก	ค	ช
6	ค	ช	ก
7	ก	ค	ช
8	ก	ค	ช
9	ค	ช	ก
10	ค	ก	ช
11	ก	ช	ค
12	ค	ช	ก
13	ก	ช	ค
14	ช	ค	ก
15	ค	ช	ก
16	ช	ก	ค
17	ก	ค	ช
18	ค	ก	ช
19	ค	ก	ช

ข้อคำถามที่	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
20	ข	ค	ก
21	ก	ค	ข
22	ค	ก	ข
23	ข	ค	ก
24	ค	ข	ก

สรุปเป็นคะแนนรวม แยกตามองค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ข้อคำถามข้อที่ 1 - 8

มีคะแนนรวม 24 - 17 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ระดับมาก

มีคะแนนรวม 9 - 16 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ระดับน้อย

มีคะแนนรวม 1 - 8 คะแนน แสดงว่านักเรียนไม่มีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

เลย

องค์ประกอบที่ 2 ข้อคำถามข้อที่ 9 - 16

มีคะแนนรวม 24 - 17 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ระดับมาก

มีคะแนนรวม 9 - 16 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ระดับน้อย

มีคะแนนรวม 1 - 8 คะแนน แสดงว่านักเรียนไม่มีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

เลย

องค์ประกอบที่ 3 ข้อคำถามข้อที่ 17 - 24

มีคะแนนรวม 24 - 17 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ระดับมาก

มีคะแนนรวม 9 - 16 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ระดับน้อย

มีคะแนนรวม 1 - 8 คะแนน แสดงว่านักเรียนไม่มีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ
เลย และพิจารณาให้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ได้ดังนี้

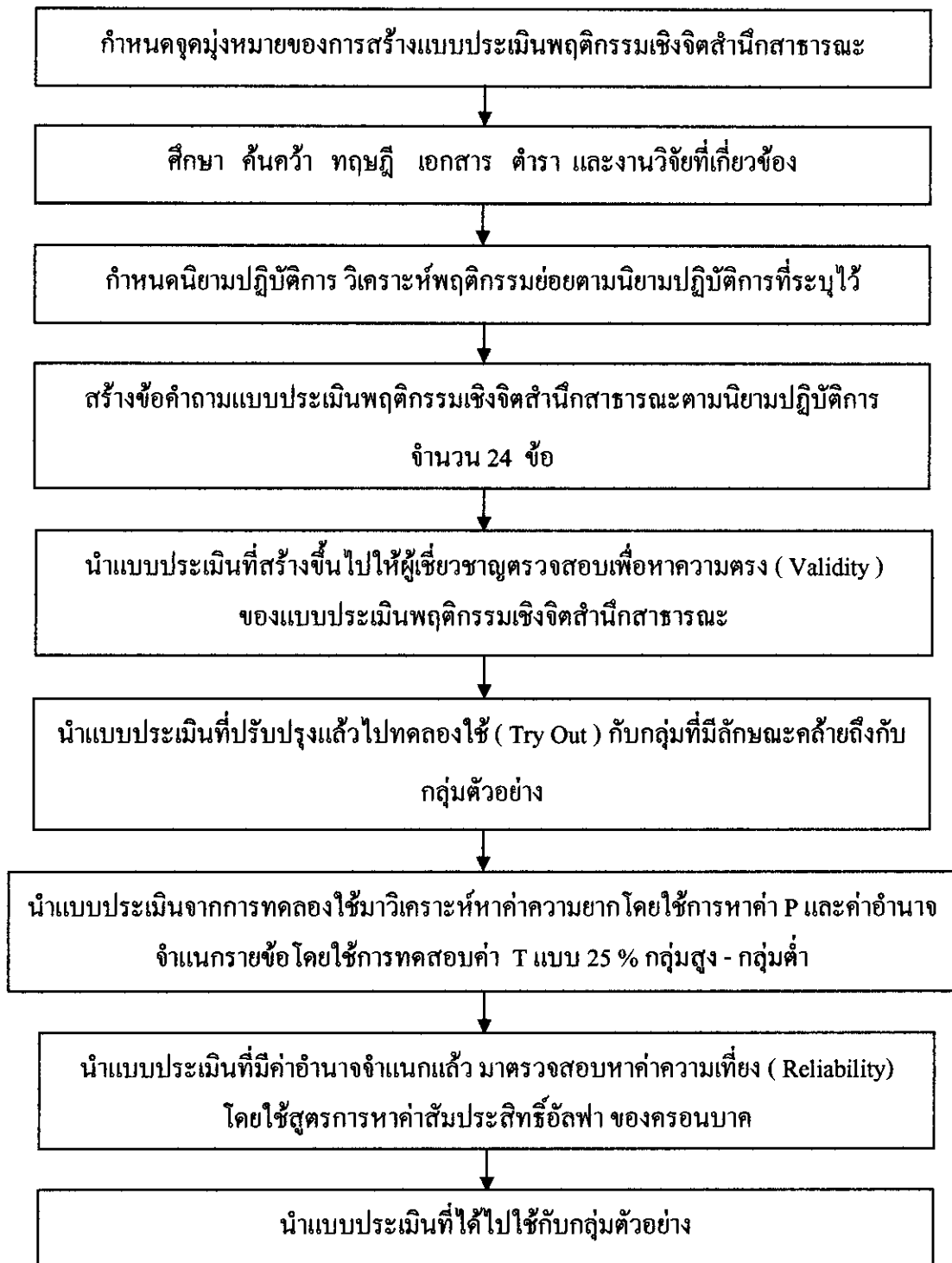
มีคะแนนรวม 72 - 49 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ
ระดับมาก

มีคะแนนรวม 25 - 48 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ
ระดับน้อย

มีคะแนนรวม 1 - 24 คะแนน แสดงว่านักเรียนไม่มีพฤติกรรมจิตสำนึก
สาธารณะเลย

2) แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน (นักเรียนประเมิน
ตัวเอง)

ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน โดย
นักเรียนจะเป็นผู้ประเมินตัวเอง ตามภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึก

สาธารณะ

2) ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) กำหนดนิยามปฏิบัติการ วิเคราะห์พฤติกรรมย่อยตามนิยามปฏิบัติการที่ระบุไว้

4) ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 24 ข้อ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ วัตถุประสงค์การวิจัย และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยปรับปรุงจากแบบประเมินที่สร้างโดยสุคนธรส หุตะวัฒนะ(2550) มาเป็นลักษณะของแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย ข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการกระทำและพฤติกรรมที่พึงกระทำในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะจำนวน 24 ข้อ โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม มี 2 ตัวชี้วัด คือ

1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน 4 ข้อ (ข้อ 1 - 4)

1.2 การรู้จักใช้สมบัติส่วนรวมอย่างประหยัด ทะนุถนอม ระมัดระวัง 4 ข้อ (ข้อ 5 - 8)

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนเองทำได้ มี 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน 4 ข้อ (ข้อ 9 - 12)

2.2 การรับอาสาปฏิบัติทำหน้าที่บางอย่างเพื่อรักษาสมบัติส่วนรวม 4 ข้อ (ข้อ 13 - 16)

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนโดยไม่ยึดครองเป็นของตนเอง มี 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การแบ่งปัน ไม่แสดงอาการหวงของส่วนรวม 4 ข้อ (ข้อ 17 - 20)

3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม โดยไม่ใช่คนเดียว 4 ข้อ (ข้อ 21 - 24)

5) นำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะที่สร้างขึ้นมาหาค่าความตรง (Validity) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาข้อความในแบบประเมินพฤติกรรมเชิง

จิตสำนึกสาธารณะตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.90 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6) ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 24 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน

7) นำคะแนนที่ได้จากข้อ 6 มาวิเคราะห์หาค่าความยากโดยใช้การหาค่า P และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้การทดสอบค่า T แบบ 25 % กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า P ตั้งแต่ 0.2 ถึง 0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.2 ถึง 1

8) หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ 7 มาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79

9) นำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะที่ได้หาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่าง

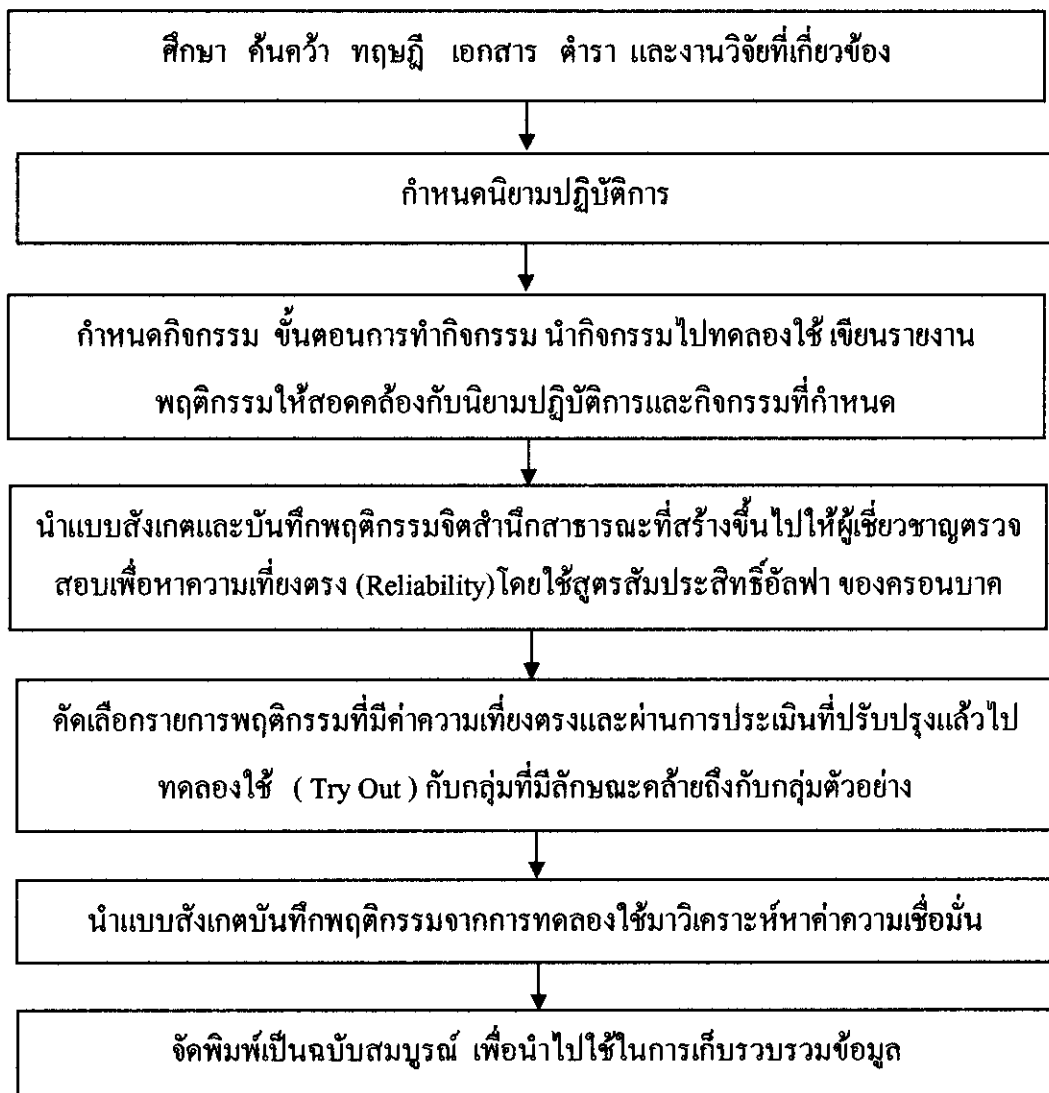
แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนธิดาแม่พระ
คำชี้แจง แบบประเมินพฤติกรรมฉบับนี้ เป็นแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้พร้อมครุตามรายการ โดยทำเครื่องหมายในช่องให้ตรงกับพฤติกรรมการปฏิบัติจริงของนักเรียนเอง ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติทุกครั้ง
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
3	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง
2	หมายถึง	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
1	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	พฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	นักเรียนช่วยดูแลรักษาห้องน้ำในโรงเรียนให้สะอาด					
2	นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนและในการทำกิจกรรมในโรงเรียนทุกครั้งเมื่อใช้เสร็จ					

3) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ (ครูเป็นผู้สังเกต)

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่ใช้ในครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะขึ้นเพื่อใช้ในการบันทึกผลการสังเกตรายละเอียดของพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติทั้งในการทำกิจกรรมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนในกลุ่มทดลองแล้วสังเกตและบันทึกผลที่ได้ในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ (ครูเป็นผู้สังเกต) มีวิธีการดำเนินการสร้างตามภาพที่ 3.4

ภาพที่ 3.4 การสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นตอนการสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ
 - 2) ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ ศึกษาวิธีการประเมินพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะด้วยการสังเกต วิธีการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตของ อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550 : 181) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ
 - 3) กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นนิยามลักษณะพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่ต้องการวัด
 - 4) เขียนนิยามจิตสำนึกสาธารณะในรูปแบบของนิยามเชิงปฏิบัติการ 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ดังนี้
 - องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม มีตัวชี้วัดดังนี้
 1. การดูแลรักษา เช่น เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาเพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพที่ดีตลอดไป
 2. ลักษณะของการใช้ เช่น มีการใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม
 - องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม มีตัวชี้วัดดังนี้
 1. การทำตามหน้าที่ เคารพกฎระเบียบที่กำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม
 2. การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม
 - องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม มีตัวชี้วัด ดังนี้
 1. ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นสมบัติของตนเอง
 2. แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม
 - 5) ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่นักเรียนปฏิบัติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำและสามารถมองเห็นได้ สังเกตได้ มีหลักฐานการกระทำโดยเป็นกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตและบันทึกให้ครอบคลุมพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่สังเกตได้ 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด

6) นำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่สร้างขึ้นมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาข้อความในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ซึ่งหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.93 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7) ผู้วิจัยนำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน

8) นำคะแนนที่ได้จากข้อ 7 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ โดยใช้ผู้สังเกต 2 ท่าน เป็นคุณครูประจำชั้นของห้องเป็นผู้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรมร่วมกันสังเกตและบันทึกผลการสังเกตแล้วนำคะแนนมาคำนวณหาความเที่ยงได้เท่ากับ 0.86

ตัวอย่าง แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

ชื่อนักเรียนผู้ถูกสังเกต.....ชั้น ป.2/... โรงเรียนธิดาแม่พระ เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนแสดงหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้น
ตามที่กำหนดและทำเครื่องหมาย X ลงในช่องด้านขวามือเมื่อนักเรียนไม่แสดงหรือไม่
ปฏิบัติพฤติกรรมนั้นตามที่กำหนด

พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่สังเกต	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ในโรงเรียน				
ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน				
1.1 เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว				
1.2 ไม่ทิ้งเศษวัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมลงที่พื้นห้องเรียน				

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม มีลักษณะดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย คำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกตช่องบันทึกผลการสังเกต ช่องบันทึกคะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน โดยสังเกตจำนวน 3 ครั้ง คือ ก่อนเริ่มกิจกรรม เมื่อกิจกรรมครั้งสุดท้ายสิ้นสุดและหลังจากนั้นเมื่อผ่านไปหนึ่งเดือน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกต จำนวน 8 พฤติกรรม ได้แก่

1. นำแก้วน้ำของห้องเรียนไปใช้แล้วทำความสะอาดและวางไว้ที่เดิม

2. ยืมหนังสือของห้องสมุดมาอ่านหรืออ่านหนังสือของห้องและเปิดอ่านอย่าง

เบา ๆ

3. เมื่อทำเวรรักษาความสะอาดเสร็จแล้วเก็บไม้กวาดและที่โกยขยะไว้ที่เดิม

4. ทำความสะอาดกระดานดำหลังจากที่ครูสอนหมดชั่วโมงแล้ว
5. ขณะนั่งที่โต๊ะ ไม่โยกเก้าอี้และไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน
6. เก็บเศษกระดาษในโต๊ะของตนเองอย่างเรียบร้อย
7. เมื่อเห็นแก้วน้ำคืมของห้องวางไม่เป็นระเบียบ จะจัดให้เป็นระเบียบ
8. เก็บอุปกรณ์กีฬาเข้าที่เดิมให้เป็นระเบียบหลังจากเลิกใช้งานแล้ว

- ใช้สังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ผู้สังเกตเป็นผู้ที่ทำวิจัยและคุณครูประจำชั้นอีก 1 ท่าน ช่วยสังเกต

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ตามกฎระเบียบของทั้ง 8 พฤติกรรม ในแบบสังเกตนี้มีคะแนนเต็ม 80 คะแนน/ครั้ง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมพฤติกรรม / ครั้ง ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่สังเกต จะได้ 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนด

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ 2550 : 74)

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

2. องค์กรประกอบการถือเป็นเรื่องหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ มีลักษณะ ดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบคำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกตของบันทึกผลการสังเกต ซ่องบันทึกคะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนโดยสังเกตจำนวน 3 ครั้ง คือ ก่อนเริ่มกิจกรรม เมื่อกิจกรรมครั้งสุดท้ายสิ้นสุดและหลังจากนั้นเมื่อผ่านไปหนึ่งเดือน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกต จำนวน 8 พฤติกรรม ได้แก่

1. ยกสมุดแบบฝึกหัดมาแจกให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ
2. ทำความสะอาดห้องเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย

3. รับอาสาเป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรม
4. รับอาสาที่จะไปนำอุปกรณ์กีฬามาใช้ในชั่วโมงเรียน
5. เห็นถึงขยะในห้องเรียนเต็มแล้วจะนำไปเททิ้ง
6. ช่วยเก็บขยะในห้องเรียนกับบริเวณโรงเรียน
7. ช่วยครูจัดห้องเรียนก่อนกลับบ้านในตอนเย็น
8. รับอาสาแจกอุปกรณ์ของคุณครูให้เพื่อน ๆ

- ใช้สังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะในห้องเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้สังเกตคือผู้วิจัยและคุณครูประจำชั้นอีก 1 ท่าน ช่วยสังเกต

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะในห้องเรียนของนักเรียนในแบบสังเกตที่ 2 นี้ มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน / ครั้ง / คน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกตห้องเรียนของนักเรียน / ครั้ง ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่สังเกต จะได้ 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนน ดังนี้ (อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ 2550 : 74)

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

3. องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนร่วม ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น มีลักษณะดังนี้

- เป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบคำชี้แจงในการสังเกต รายการพฤติกรรมที่สังเกตช่งบันที่ผลการสังเกต ช่งบันที่คะแนนจากการสังเกต

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน โดยสังเกตจำนวน 3 ครั้ง คือ ก่อนเริ่มกิจกรรม เมื่อกิจกรรมครั้งสุดท้ายสิ้นสุดและหลังจากนั้นเมื่อผ่านไปหนึ่งเดือน

- รายการพฤติกรรมที่สังเกต จำนวน 8 พฤติกรรม ได้แก่

1. ใช้ดินสอสีของส่วนกลางไประบายสีแล้วนำมาวางไว้ที่เดิม
2. เมื่อเจอสิ่งของพบว่าเป็นสิ่งของของโรงเรียนและนำส่งคืนคุณครู

3. เมื่อใช้โทรศัพท์สาธารณะภายในโรงเรียนแล้วเห็นว่ามิเพื่อนมาต่อแถวเพื่อใช้โทรศัพท์จึงรีบพูดให้เสร็จโดยเร็ว

4. ยืมหนังสือนอกเวลาของห้องมาอ่าน แล้วนำกลับคืนที่เดิม

5. ในห้องประชุมพบว่าเพื่อนไม่มีที่นั่งก็ขยับให้เพื่อนนั่ง

6. เข้าแถวรับอาหารกลางวัน ไม่แซงคิว

7. ขณะที่ครูแจกนมและขนมในห้องนักเรียนเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ

8. ช่วยคุณครูแจกหนังสือนิทาน และช่วยเก็บคืนเมื่ออ่านเสร็จแล้ว

- ใช้สังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ผู้สังเกต คือ ผู้ทำวิจัย

- คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมทั้ง 8 พฤติกรรม ในแบบสังเกตที่ 2 นี้มีคะแนนเต็ม 80 คะแนน / ครั้ง กำหนดเกณฑ์การใช้คะแนนในการสังเกตพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมแต่ละพฤติกรรม / ครั้ง ดังนี้

กิจกรรมที่สังเกตทุกกิจกรรมมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้นทุกครั้งที่สังเกต จะได้ 10 คะแนน

ถ้านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามจำนวนครั้งที่สังเกตกำหนด

เกณฑ์การใช้คะแนน ดังนี้ (อัญชลี ยี่รักพันธุ์ 2550 : 74)

จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น

$$\text{คะแนนที่ได้} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนั้น}}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมดที่กำหนดในการสังเกตกิจกรรม}} \times 10$$

4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน มีแนวทางการสร้าง ดังนี้

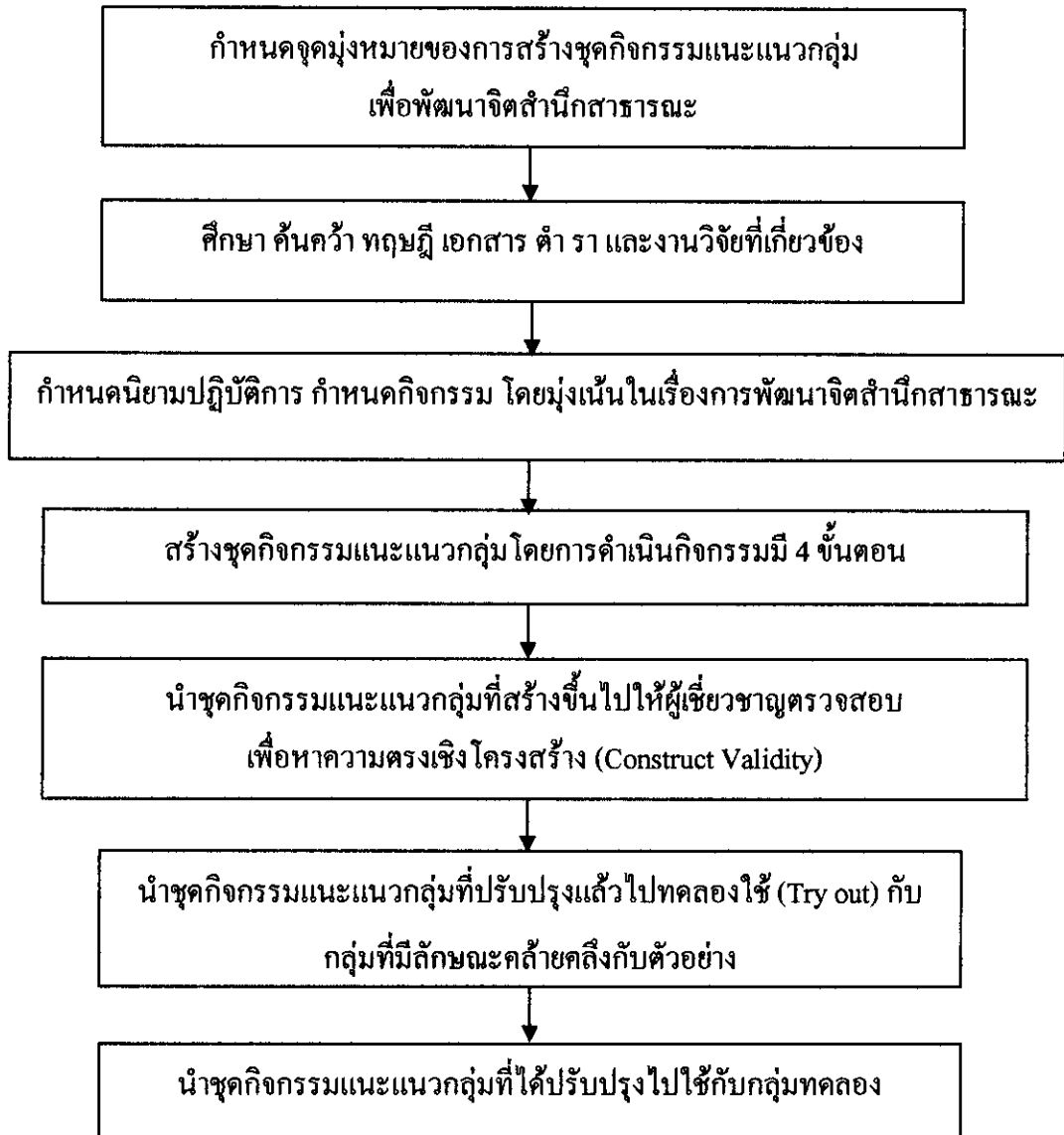
(1) ศึกษาเนื้อหาชุดกิจกรรมแนะแนว ทำ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการในการวิจัยโดยวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ในการวิจัย แล้วกำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม

(2) กำหนดสิ่งที่จะสอบถาม ได้แก่ องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว และผลกระทบจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

(3) กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ตามมาตราลิเคิร์ต (Likert, t Scal) 3 อันดับ (มาก ปานกลาง น้อย) จำนวน 10 ข้อ

(4) นำมาทำการตรวจสอบ และปรับปรุง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (สำหรับกลุ่มทดลอง)
ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อจิตสำนึกสาธารณะ ดังภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึก

สาธารณะ

- 2) ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม
แนะแนวกลุ่ม และ การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ
 - 3) กำหนดนิยามปฏิบัติการ กำหนดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนา
จิตสำนึกสาธารณะ
 - 4) สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ โดยการดำเนิน
กิจกรรมมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ ขั้นอภิปราย ขั้นสรุปและนำไปใช้
 - 5) นำชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่สร้างขึ้น ไปหาความตรงเชิงโครงสร้าง
(Construct Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบ
ความสอดคล้องระหว่างนิยามปฏิบัติการ จุดประสงค์ เนื้อหา และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 4
ขั้นตอน พิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ซึ่งหา
ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.88 แล้วนำ มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
 - 6) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะให้
เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
 - 7) นำชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะที่ปรับปรุงแล้ว ไป
ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่ม
ตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านความชัดเจนของกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม
อุปกรณ์ และเวลาที่ใช้ แล้วนำ มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
กลุ่มทดลองต่อไป
 - 8) นำชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะที่ได้รับการปรับปรุง
แล้วไปทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง 10 กิจกรรม กิจกรรมละ 50 นาที ระยะเวลา 4 สัปดาห์
สัปดาห์ละ 3 วัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1 ดังนี้
- รายละเอียดชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน
กลุ่มทดลอง**
- ชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย กิจกรรม จำนวน 10 กิจกรรม ตาม
องค์ประกอบของการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ มี 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด มีรายละเอียด ดังนี้
- ปฐมนิเทศ**
- องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของ
ส่วนรวม
- กิจกรรมที่ 1 ปะติดรูปจากกระดาษสี

- กิจกรรมที่ 2 ฉันททำได้..
- กิจกรรมที่ 3 ความมุ่งมั่นในอนาคต
- องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นเรื่องสำคัญและการอาสาทำหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม
- กิจกรรมที่ 4 ประกอบช่อดอกไม้
- กิจกรรมที่ 5 จับคู่ดู แล้ววาด
- กิจกรรมที่ 6 ปัญหาของเรา.....
- กิจกรรมที่ 7 ฉันทเคย...แต่ตอนนี้ฉันท...
- องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้และรู้จักแบ่งปันของส่วนรวม
- กิจกรรมที่ 8 รถไฟของเล่นจากเศษวัสดุ
- กิจกรรมที่ 9 ให้ก่อน...แล้วเราจะได้
- กิจกรรมที่ 10 น้ำใจแบ่งปันไม่ต้องหาซื้อที่ไหน
- ปัจฉิมนิเทศ

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน
กลุ่มทดลอง

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	แนวคิดหลัก
ปฐมนิเทศ รวมใจเป็นหนึ่ง	เพื่อสร้างความคุ้นเคย เพื่อให้เข้าใจวิธีการดำเนินการฝึก เพื่อให้ทำแบบวัดก่อนฝึก	บรรยาย	ข้อตกลงเบื้องต้นจะช่วยให้การ ทดลองดำเนินไปอย่างราบรื่น
องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของ ส่วนรวม			
1. ประติรูปจาก กระดาษสี	เพื่อให้ให้นักเรียนมีจิตสำนึก สาธารณะการดูแลรักษา ใช้อย่าง ประหยัด ไม่ทำให้ชำรุดหรือ เสียหาย	การฝึกการ เรียนรู้	การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมี ความรับผิดชอบต่อตนเองและ ส่วนรวมเป็นสิ่งจำเป็นในการ การปลูกจิตสำนึกสาธารณะ
2. ฉันททำได้	เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความตระหนัก รู้มีการเข้าใจในความรู้สึกนิสัย และเกิดความเชื่อที่ดีในตนเอง	การฝึกการ เรียนรู้	การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณสามารถ ควบคุมการกระทำของตนเอง ได้นั้น ทำให้บุคคลนั้น คาดการณ์ได้ว่าเขาควรจะ กระทำพฤติกรรมใดบ้างที่ดี

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	แนวคิดหลัก
3. ความมุ่งมั่น ในอนาคต	เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจใน ตนเองเกิดการตระหนักรู้ใน ตนเองเข้าใจในความรู้สึก นิสัย ของตนเองมีความรู้ใฝ่รู้และพร้อม จะดำเนินการ ไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ	นิทานและ ฝึกปฏิบัติ	การที่บุคคลมีความเชื่อว่าตน สามารถควบคุมปริมาณของ ผลตอบแทนที่จะได้รับจากการ กระทำของตนได้บุคคลจะมี ความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะ ทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยไม่มีสิ่งใดถูกทำลาย
องค์ประกอบที่ 2 การถือป็นหน้าที่และการอาสาทำหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวม			
4. ประกอบข้อ ดอกไม้	เพื่อให้นักเรียนสามารถทำตาม หน้าที่ที่มีความเต็มใจที่จะรับอาสา ทำบางสิ่ง	การฝึกการ เรียนรู้	การดูแลรักษา การประหยัด ของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้อง ปลูกฝังจิตสำนึกให้คนรู้สึก เสียสละร่วมแรงร่วมใจในการ ทำประ โยชน์แก่ส่วนรวมเป็น การสร้างคุณธรรม จริยธรรม
5. จับคู่ดูแล वाद	เพื่อสร้างลักษณะนิสัยการทำงาน เป็นทีม เพื่อการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมีความสุข งานออกมา สำเร็จลุล่วงด้วยดี	นิทานและ ฝึกปฏิบัติ	การปลูกฝังให้บุคคลทำตาม หน้าที่อย่างเต็มใจเป็นสิ่งจำเป็น ในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ
6. ปัญหาของ เรา.	เพื่อให้นักเรียนเกิดสามัญสำนึกมี การตื่นตัวต่อเหตุการณ์ปัญหา รอบ ๆ ตัวและพร้อมจะแสดง ความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติ หน้าที่ของตนให้ดีและสมบูรณ์ ที่สุด	การฝึกการ เรียนรู้	งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ไม่ ว่าจะเป็นงานกลุ่มหรือเดี่ยว นักเรียนต้องถือว่าเป็นภารกิจ สำคัญต้องทำให้เสร็จทันเวลา ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง เพราะ อาจทำให้คนอื่นเดือดร้อนและ เป็นนิสัยที่ไม่ดี

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

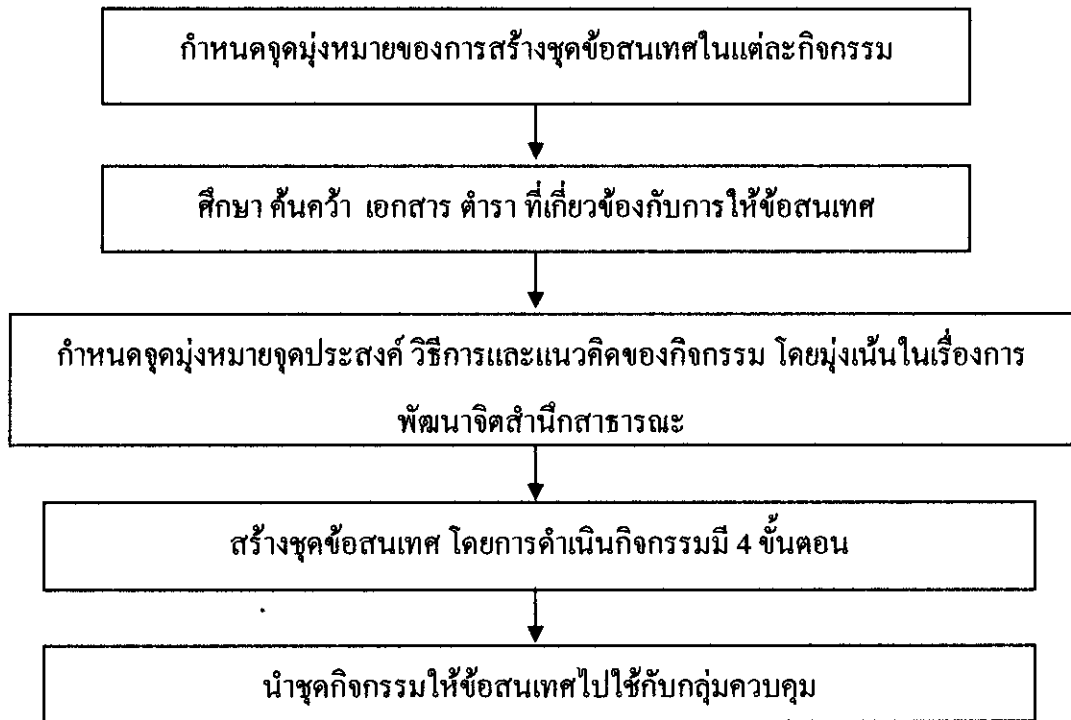
ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	แนวคิดหลัก
7. ฉันทเคยแต่ ตอนนี้ฉัน	เพื่อให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อ ตนเองต่อนิสัยและความเชื่อต่างๆ และยอมรับ	บทบาท สมมุติ	การปลูกฝังให้บุคคลรักการ ทำงาน เกิดความรู้สึกรักทำงาน ด้วยความเต็มใจโดยไม่รู้สึกว่า ถูกบังคับ
8. รถไฟของ เล่นจากเศษวัสดุ	เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกในด้าน การดูแลรักษา การใช้อย่าง ประหยัดไม่ทำให้เกิดการชำรุด เสียหายและรู้จักแบ่งปัน	การฝึกการ เรียนรู้	การที่นักเรียนสามารถใช้ สิ่งของส่วนรวมอย่างประหยัด รู้จักใช้แบ่งปันกับผู้อื่นเป็น สิ่งจำเป็นในการสร้างสำนึก ของการเคารพสิทธิในการใช้ และแบ่งปัน
9. ให้ก่อนแล้ว เราจะได้	เพื่อให้นักเรียนรู้จักแบ่งปัน เสียสละประ โยชน์ส่วนตัวเพื่อ ส่วนรวม แบ่งปัน เสียสละกำลัง กาย กำลังทรัพย์สิ่งของให้แก่ผู้อื่น และเพื่อให้นักเรียนเลือกปฏิบัติ แต่สิ่งที่จะเกิดผลดี	การฝึกการ เรียนรู้	การรู้จักแบ่งปันและเสียสละ หมายถึง การรู้จักแบ่งปัน เสีย สละประ โยชน์ส่วนตัวเพื่อ ช่วยเหลือหรือทำให้เกิด ประโยชน์ต่อส่วนรวม
10. นำใจ แบ่งปันไม่ต้อง หาซื้อที่ไหน	เพื่อให้นักเรียนแสดงวิธีการ ช่วยเหลือการแบ่งปันและเห็น ประโยชน์ของการช่วยเหลือและ แบ่งปัน	การเล่า นิทานและ ฝึกปฏิบัติ	การช่วยเหลือและแบ่งปันซึ่ง กันและกันเป็นสิ่งที่สำคัญใน การอยู่ร่วมกันและเป็นการ ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะที่ดี
ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อสรุปเนื้อหาเรื่องการพัฒนา จิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน เพื่อสรุปการดำเนินกิจกรรม ทั้งหมด 10 กิจกรรมเพื่อทำแบบ วัดจิตสำนึกสาธารณะและแบบ สำรวจความพึงพอใจของการจัด กิจกรรม	บรรยาย ผู้วิจัยและ นักเรียน ร่วมกัน สรุปและ ซักถาม	การสรุปเนื้อหาและการ ดำเนินการทั้งหมดที่ผ่านมา เป็นการย้ำให้ไม่ลืม กระบวนการทั้งหมดซึ่ง สามารถนำไปใช้กับการดำเนิน ชีวิตของแต่ละคนต่อไปและ เป็นการตรวจสอบผลของการ ดำเนินการทั้งหมดที่ผ่านมา

ในแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนในการดำเนินการ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมเป็นขั้นที่ครูเกริ่นนำหรือเร้าความสนใจให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะร่วมทำกิจกรรม ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม (ขั้นกิจกรรมหลัก) เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนเล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ ทำงาน ทำกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ฟัง อ่าน เล่า หรือแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญ ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายผล เป็นขั้นให้นักเรียนอภิปรายผลของการเรียนรู้ หรือของกิจกรรมและร่วมแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรมแต่ละครั้งที่กำหนดให้ ขั้นที่ 4 เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนสรุปและนำไปใช้ หรือสรุปข้อคิดที่ได้จากการอภิปรายสะท้อนกลับการเรียนรู้ซึ่งอาจศึกษา ทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีก เพื่อ ความสมบูรณ์ของการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต และให้นักเรียนสามารถทดลองประยุกต์คัดแปลงนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล เป็นขั้นที่ครูสรุปการเรียนรู้การพัฒนาของนักเรียนจากการตอบคำถาม ผลจากการทำใบงาน การสังเกตการทำงานเป็นกลุ่มเป็นรายบุคคล และสังเกตการอภิปรายของนักเรียน

ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะมีลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 ถึงกิจกรรมที่ 12 มีทั้งหมด 10 กิจกรรม และมีกิจกรรมปฐมนิเทศ ปังฉิมนิเทศ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมละ 50 นาที แผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ แนวคิด ระยะเวลา สื่อและอุปกรณ์ วิธีดำเนินการ ทุกกิจกรรมจะมีใบงาน และบางกิจกรรมจะมีเอกสารใบความรู้เพิ่มเติม ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วย

4.2.2 ชุดข้อสนทนา (สำหรับกลุ่มควบคุม)

ผู้วิจัยได้สร้างชุดข้อสนทนาเกี่ยวกับความรู้เรื่องจิตสำนึกสาธารณะที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 10 กิจกรรม ดังแผนภาพที่ 3.6

ภาพที่ 3.6 การสร้างเครือข่ายเสนอแนะเพื่อใช้กับกลุ่มควบคุม

ขั้นตอนการได้มาซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนว ภาพที่ 3.6 อธิบายการดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวทางเลือกกิจกรรมการให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหารูปแบบและแนวทางสร้างกิจกรรมและข้อเสนอแนะ จากนั้นนำประสบการณ์ และแนวคิดต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เลือก หรือสร้างกิจกรรมเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรมที่มีคุณภาพและเหมาะสม

ขั้นที่ 2 ดำเนินการเลือก หรือสร้างกิจกรรมการให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมซึ่งมุ่งเน้นการให้ข้อเสนอแนะ สำหรับกิจกรรมกลุ่มควบคุม มี 10 กิจกรรม ซึ่งเป็นชุดข้อเสนอแนะที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นที่ 3 จัดทำชุดกิจกรรมให้ข้อเสนอแนะพร้อมใช้ สำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 10 กิจกรรม เพื่อใช้ในการทดลองต่อไป

5. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้การทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design ซึ่งมีรูปแบบการทดลองดังนี้

ตารางที่ 3.2 รูปแบบการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
กลุ่มทดลอง	TE1	X1	TE2
กลุ่มควบคุม	TC1	X2	TC2

ความหมายของสัญลักษณ์

TE1	แทน	การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ
TC1	แทน	การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ
TE2	แทน	การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ
TC2	แทน	การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ
X1	แทน	การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ
X2	แทน	การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ

6. วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

6.1 ขั้นตอนการทดลอง

6.1.1 จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง ให้ครบถ้วนตามรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมทั้งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

6.1.2 จัดเตรียมสถานที่ในการทดลอง โดยใช้ห้องเรียนภายในโรงเรียนเป็นสถานที่ในการทดลอง

6.1.3 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 100 คน มีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 50 คนและได้กำหนดวัน เวลา สถานที่ในการปฐมนิเทศ

6.1.4 จัดปฐมนิเทศ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่ออธิบายรายละเอียดในการอบรม หลังจากนั้นให้ทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) และสังเกตพร้อมบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะครั้งที่ 1 ก่อนการทดลอง ในวันที่ 14 มิถุนายน 2553

6.2 ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมแนะแนวให้กลุ่มทดลอง โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และจัดกิจกรรมแนะแนวให้กลุ่มควบคุมโดยใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากลุ่มควบคุม โดยมีตารางเวลาการฝึกอบรม ดังนี้

ตารางเวลาการฝึกอบรม
 “ การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ “
 สถานที่ ห้องเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ

ตารางที่ 3.3 ตารางเวลาการฝึกอบรม

ครั้งที่	วัน-เดือน-ปี	เวลา 13.00 – 13.50 น.	เวลา 14.00 – 14.50 น.
1	จันทร์ 14 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – ปฐมนิเทศ	กลุ่มทดลอง – ปฐมนิเทศ
2	พุธ 16 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 1	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 1
3	ศุกร์ 18 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 2	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 2
4	จันทร์ 21 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 3	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 3
5	พุธ 23 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 4	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 4
6	ศุกร์ 25 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 5	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 5
7	จันทร์ 28 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 6	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 6
8	พุธ 30 มิ.ย. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 7	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 7
9	ศุกร์ 2 ก.ค. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 8	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 8
10	จันทร์ 5 ก.ค. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 9	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 9
11	พุธ 7 ก.ค. 53	กลุ่มควบคุม – กิจกรรมที่ 10	กลุ่มทดลอง – กิจกรรมที่ 10
12	ศุกร์ 9 ก.ค. 53	กลุ่มควบคุม – ปัจฉิมนิเทศ	กลุ่มทดลอง – ปัจฉิมนิเทศ

6.3 ขั้นหลังการทดลอง

6.3.1 จัดปัจฉิมนิเทศ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ทั้ง 10 ครั้ง ผู้วิจัยจัดให้มีการปัจฉิมนิเทศทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ให้ทั้งสองกลุ่มทำแบบตอบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) และสังเกตพร้อมบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะครั้งที่ 2 หลังการทดลอง ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2553

6.3.2 สังเกตพร้อมบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะครั้งที่ 3 ระยะเวลาติดตามผล เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2553

6.3.3 วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลคะแนนที่ได้ก่อนการทดลอง (pretest) และหลังการทดลอง (posttest) ไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกวิเคราะห์ ดังนี้

7.1 เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

7.2 เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

7.3 เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มและกลุ่มควบคุมภายหลังการให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้การทดสอบค่าที

(t-test)

7.4 เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการทดลองกับช่วงระยะเวลาติดตามผล โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 สถิติพื้นฐาน ใช้วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8.1.1 คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

\bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

8.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

S.D.	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

8.1.3 ค่าความแปรปรวน โดยใช้สูตรนี้

$$S^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

S^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum x^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

8.2 สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

8.2.1 หาค่าความยากของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ โดยใช้การหาค่า P โดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{H + L}{N_H + N_L}$$

P	แทน ค่าความยาก
H	แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
L	แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
N_H	แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง
N_L	แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

8.2.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminatin) ของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ โดยวิธีใช้การแจกแจงค่าที่ แบบ 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้สูตรดังนี้ (โกศล มีคุณ 2551: 281)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

t	แทน ค่าสถิติที่ได้จากการคำนวณ (ค่าอำนาจจำแนก)
\bar{X}_H	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
\bar{X}_L	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
n_L	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

8.2.3 หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะและแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค โดยใช้สูตรดังนี้ (โกศล มีคุณ 2545: 297)

$$a = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

a	แทน ค่าความเที่ยงของแบบประเมินทั้งฉบับ
N	แทน จำนวนข้อของแบบประเมินทั้งฉบับ
S_i^2	แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบประเมินทั้งฉบับ

8.3 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

8.3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม โดยใช้สถิติที่แบบไม่อิสระ (t – test Dependent) โดยใช้สูตรดังนี้ (โกศล มีคุณ 2545: 319)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

df = n-1

- t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
- $\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่
- $\sum D^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง
- $(\sum D^2)$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ทั้งหมด ยกกำลังสอง
- n แทน จำนวนคู่ของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

8.3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนหลังการทดลองของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม และนักเรียนที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้สถิติทีแบบอิสระ (t-test Independent) โดยใช้สูตรดังนี้ (โกศล มีคุณ 2545: 328)

$$t = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

- t แทน ความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่ม
- \bar{x}_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง (ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม)
- \bar{x}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม (ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ)
- S_1^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มทดลอง
- S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มควบคุม
- n_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง (ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม)
- n_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม (ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ)

8.3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนหลังการทดลองของนักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม กับช่วงระยะเวลาติดตามผล โดยใช้สถิติที่แบบไม่อิสระ (t-test Dependent) โดยใช้สูตร ดังนี้ (โกศล มีคุณ 2545:319)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

df = n-1

- t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังการทดลองและระยะติดตาม
- $\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่
- $\sum D^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง
- $(\sum D)^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ทั้งหมดยกกำลังสอง
- n แทน จำนวนคู่ของคะแนนหลังการทดลองและระยะติดตาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนริดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับกลุ่มที่ได้รับข้อเสนอแนะ
- 1.3 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการทดลอง กับช่วงระยะเวลาติดตามผล

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
** แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูลนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลมาจากการทดลอง โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3 ข้อ และเนื่องจากจัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม

ด้วยวิธีสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) จึงสามารถเลือกสถิติวิเคราะห์ที่เหมาะสม คือ ใช้การทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t – test Independent) ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนการทดลอง	50	69.70	14.219	49	10.516**
หลังการทดลอง	50	93.74	11.709		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า จิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และกลุ่มควบคุมภายหลังการให้ข้อสนเทศ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และกลุ่มควบคุมภายหลังการให้ข้อสนเทศ

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
นักเรียนกลุ่มทดลอง	50	93.74	11.709	49	13.175**
นักเรียนกลุ่มควบคุม	50	64.74	11.818		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีจิตสำนึกสาธารณะมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และระยะติดตามผล ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การแสดงผลการวิเคราะห์คะแนนจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และระยะติดตามผล

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
หลังการทดลอง	50	93.74	11.709	49	3.335
ระยะติดตามผล	50	92.32	10.826		

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนา จิตสำนึกสาธารณะ

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนการทดลอง	50	39.82	7.450	49	28.557**
หลังการทดลอง	50	69.98	1.890		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึก สาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้ความเข้าใจ สูงกว่าก่อนได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2.5 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และกลุ่ม ควบคุมภายหลังการให้ข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนา จิตสำนึกสาธารณะ และกลุ่มควบคุมภายหลังการให้ข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
นักเรียนกลุ่มทดลอง	50	69.98	1.890	49	11.177**
นักเรียนกลุ่มควบคุม	50	60.86	5.566		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2.6 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และระยะติดตามผล ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ และระยะติดตามผล

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	df	t
หลังการทดลอง	50	69.98	1.890	49	2.885
ระยะติดตามผล	50	70.58	1.341		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3 ข้อ ได้พบผลที่สำคัญคือ

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
2. ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อเสนอแนะ
3. ระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะ ไม่แตกต่างจากช่วงเสร็จสิ้นการทดลอง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ข้อ และผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกเหนือสมมติฐาน
ท้ายสุดคือ ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนธิดาแม่พระ ก่อนและหลังที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนธิดาแม่พระ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับกลุ่มที่ได้รับข้อเสนอเทศ

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนธิดาแม่พระ กลุ่มทดลองภายหลังการทดลองกับช่วงระยะเวลาติดตามผล

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนว

1.2.2 ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมี
จิตสำนึกสาธารณะสูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อเสนอเทศ

1.2.3 ระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะไม่แตกต่างจาก
ช่วงเสร็จสิ้นการทดลอง

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยมีประชากร กลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือวิจัย
ดังนี้

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 540 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยการจับสลากมา 2 ห้องจากจำนวน 10 ห้อง ได้ห้อง ป.2/4 จำนวน 49 คน ห้อง ป. 2/8 จำนวน 51 คน รวมจำนวน 100 คน มีลักษณะที่เป็นตัวแทนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเพื่อเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 50 คน

1.3.2 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง โดยศึกษาจากกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม วัดก่อนการทดลอง วัดหลังการทดลองและวัดระยะติดตาม

1.3.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ถึง วันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 รวม 4 สัปดาห์ และสังเกตพฤติกรรมหลังจบการทดลอง 1 เดือน ในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2553

1.3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่เป็นแบบวัด และชุดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

- 1) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
- 2) แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน (นักเรียนประเมินตัวเอง)
- 3) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ (ครูเป็นผู้สังเกต)
- 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน
- 5) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มทดลอง)
- 6) ชุดข้อสนทนา (กลุ่มควบคุม)

1.3.5 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1) ก่อนการทดลอง จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง ให้ครบถ้วนตามรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมทั้งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จัดเตรียมสถานที่ในการ

ทดลองโดยใช้ห้องเรียนภายในโรงเรียนเป็นสถานที่ในการทดลอง กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง 2 ห้องเรียน แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 ห้องเรียน และได้กำหนดวัน เวลา สถานที่ในการปฐมนิเทศ เพื่ออธิบายรายละเอียดในการอบรม หลังจากนั้นให้ทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ และใช้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน และครู สังเกตพร้อมบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะครั้งที่ 1 ก่อนการทดลอง เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2553

2) ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมแนะแนวให้กลุ่มทดลอง โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 12 กิจกรรม และจัดกิจกรรมแนะแนวให้กลุ่มควบคุมโดยใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากลุ่มควบคุม จำนวน 12 กิจกรรม ระหว่างวันที่ 14 มิถุนายน 53 ถึง วันที่ 9 กรกฎาคม 53

3) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบทดสอบความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของการร่วมกิจกรรม นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน และครูสังเกตพร้อมบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะครั้งที่ 2 หลังการทดลอง ในวันที่ 9 กรกฎาคม 53 และ นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน และครูสังเกตพร้อมบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะครั้งที่ 3 ระยะเวลาติดตามผล ในวันที่ 10 สิงหาคม 53

1.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

2) เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มและกลุ่มควบคุมภายหลังการให้ข้อเสนอแนะโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

3) เปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มกับช่วงระยะเวลาติดตามผล โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test)

1.4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิเคราะห์การวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.4.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจิตสำนึกสาธารณะเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

1.4.2 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

1.4.3 ระยะเวลาตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ มีจิตสำนึกสาธารณะแตกต่างจากช่วงเสร็จสิ้นการทดลอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ประกอบไปด้วยเทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง การสำรวจ การระดมสมอง การวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบัน สถานการณ์จำลอง สถานการณ์จริง การเล่านิทาน การอภิปรายกลุ่ม เกมเข้ามาสอดแทรกในการทำกิจกรรม ซึ่งแตกต่างไปจากการให้ข้อสนเทศที่ครูสอน จึงทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม กิจกรรมที่จัดเหมาะสมกับวัยของนักเรียน บรรยากาศสนุกสนานในการทำกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิเคราะห์ อภิปรายกลุ่ม ทำให้เกิดการพัฒนาในการเรียนไปยังวิชาอื่นในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุมณฑา

สวนพลรัตน์ (2550 : 66) ได้ทำการศึกษาการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผลการศึกษาพบว่าชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวสามารถทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรมด้านความมีวินัยความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูคุณเวที เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรณัญญา โยธะภา (2551 : 65) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ผลการศึกษาพบว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการสังเกตนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนา จิตสำนึกสาธารณะพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่ดีขึ้น มากขึ้นและสอดคล้องกับการศึกษาของวรรณรา พงษ์สิน (2550 : 51) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักคอง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมนักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มมากกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลจากการเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังจากจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มและกลุ่มควบคุมภายหลังจากให้ข้อเสนอเทศพบว่า

ภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ มีระดับคะแนนเฉลี่ยของจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ให้ข้อเสนอเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวได้สร้างขึ้นอย่างมีระบบ มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่มุ่งเน้นที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยการนำเอาเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เกม การอภิปรายกลุ่ม การเล่านิทาน กรณีตัวอย่าง ซึ่งในกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันกับเพื่อน ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา จานาพิระกนิษฐ (2550 : 46) ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขาเพื่อพัฒนาความกตัญญูคุณเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 จังหวัดเชียงราย

พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความกตัญญูต่อเวลาที่สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนชุดข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของยาวลักษณ์ทองประยูร (2547 : 76) ได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .01 กล่าวคือคุณธรรมและจริยธรรมทุกด้านเพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ ความมีวินัย ความสามัคคี ความเสียสละ ความกตัญญูต่อเวลาที่และความเมตตากรุณา

จากการสังเกตนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ มีจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ให้ข้อสนเทศ และเมื่อทำกิจกรรมนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินในการทำกิจกรรม จึงเกิดผลดีน่าสนใจกว่าการให้ข้อสนเทศเพียงอย่างเดียว เพราะการให้ข้อสนเทศจะมุ่งเน้นที่ครูเป็นสำคัญ โดยการให้ข้อมูล ใบความรู้ ใบงาน แบบประเมินก่อนหลังทำกิจกรรม ให้นักเรียนทำเป็นหลัก ซึ่งนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่มีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็น หรือแลกเปลี่ยนความคิด จะมุ่งเน้นเนื้อหาวิชาการมาก อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ไม่ตั้งใจ ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่มีสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุก รู้สึกดีดีในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการวัดความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งมีผลของค่าร้อยละของความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะคิดเป็นร้อยละ 100 ในระดับความพึงพอใจมาก มีร้อยละ 12 ที่มีความพึงพอใจปานกลางในเรื่องความน่าสนใจของกิจกรรม

2.3 ผลจากการเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังทดลองและจากระยะติดตามผล พบว่า

ภายหลังการทดลองมาถึงระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ มีระดับคะแนนเฉลี่ยของจิตสำนึกสาธารณะ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

ภายหลังการทดลองมาถึงระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ

ในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกันและจากการสังเกตนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะภายหลังการทดลองมาถึงระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีพฤติกรรมและความรู้ทางจิตสำนึกสาธารณะอย่างสม่ำเสมอไม่ลดหรือเปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มยุรี วิสุตราศัย (2547: 73) ซึ่งศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลก็แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสามารถเสริมสร้าง กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถสร้างให้อยู่คงทนถาวรได้ เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบให้มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดทำในลักษณะของสื่อประสม มีลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 ถึงกิจกรรมที่ 12 มีทั้งหมด 10 กิจกรรม และมีกิจกรรมปฐมนิเทศ ปังฉิมนิเทศ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมละ 50 นาที แผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ แนวคิด ระยะเวลา สื่อและอุปกรณ์ วิธีดำเนินการ ทุกกิจกรรมจะมีใบงาน และบางกิจกรรมจะมีเอกสารใบความรู้เพิ่มเติม ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยการนำเอาเทคนิคต่าง ๆ มาสอดแทรกในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละวิชา จะช่วยให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกสาธารณะในทางที่ดีช่วยเหลือ แบ่งปัน มีน้ำใจกับผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เกิดความสุขในการเรียนรู้ และเมื่อนักเรียนไม่รู้สึกละอายในการเรียนรู้ ไม่ท้อแท้ในการเรียนมีความมุ่งมั่นนักเรียนก็จะมีความสุข สามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับเจษฎา จงสืบสุข (2542 : 36) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรขาคณิตวิเคราะห์ ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งเรียนเป็นกลุ่มโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนเป็นกลุ่มโดยใช้เอกสารแนะแนวทาง และกลุ่มควบคุมเรียนกับครู ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ใช้เอกสารแนะแนวทางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ภายหลังจากทดลองมาถึงระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ มีระดับคะแนนเฉลี่ยของจิตสำนึกสาธารณะ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นั่นคือ จากการได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนำมาพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวนี้มีจิตสำนึกสาธารณะเพิ่มขึ้น มีความรู้ในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับครู อาจารย์ที่ทำหน้าที่แนะแนวในโรงเรียน ดังนี้

3.1 ควรนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนกับนักเรียนในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเกิดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่คงทนถาวร

3.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวมีกระบวนการ ขั้นตอน และอุปกรณ์ที่หลากหลาย ผู้ที่จะนำไปใช้จึงควรได้ศึกษารายละเอียดอย่างถี่ถ้วน และฝึกหัดทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

4.1 ควรทำภายหลังจากทดลองมาถึงระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะการศึกษาวิจัยผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนในระดับอื่น ๆ เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการปลูกฝัง ส่งเสริม พัฒนาดังแต่เด็ก

4.2 ควรทำการศึกษาวิจัยผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านอื่น ๆ เช่น การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การเคารพในสิทธิส่วนบุคคล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) “แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน”
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) “หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544”
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กระทรวงศึกษาธิการ (2545) “แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กนกพร คุณรัชตะไพโรจน์ (2546) “จิตสำนึกของมัคคุเทศก์ต่อการนำเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา
มัคคุเทศก์ อาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- กาญจนา จนาพิระกนิฏร์ (2550) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขาเพื่อ
พัฒนาความกตัญญูคุณเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม
2 จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เกษม วัฒนชัย (2548) “การศึกษาพัฒนาสังคม แนะนำ สทศ. – สทศ. ปรับมาตรฐาน” (คมชัดลึก)
ค้นคืนเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2548 . จาก <http://www.komchadluek.net>
- แก่นคุณ วิเศษการ (2539) “ผลของกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิง
จริยธรรมของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดขอนแก่น”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- โกศล มีความดี (2547) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของข้าราชการ
ตำรวจ” ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์ กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) “ผลการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะและ
พฤติกรรมจริยธรรมของครู” รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยแม่บท
กรุงเทพมหานคร การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ
- โกศล มีคุณ (2545) “การประเมินคุณภาพเครื่องมือและกิจกรรมการแนะแนว” ใน เอกสาร
ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) *โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธารณะ* การศึกษา 2000
- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) “แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จิรวุฒ ถ้วนกลิ่นหอม (2548) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4” สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เจษฎา จงสืบสุข (2542) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรขาคณิตวิเคราะห์” ระหว่างการเรียนรู้เป็นกลุ่มโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเอกสารแนะแนวทางและการเรียนรู้จากครู โรงเรียนสารวิทยา กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จำเนียร ช่วงโชติ (2527) *การให้การปรึกษาและแนะแนวเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2533) “กระบวนการสันนิเวทนการ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอน* หน่วยที่ 2 หน้า 113 – 114 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยวัฒน์ ธีรพันธุ์ (2542) บทสัมภาษณ์ Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย “สื่อพลัง” 21-23
- ชัยสิทธิ์ เกลิมมีประเสริฐ และคณะ (2540) “รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมการรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพย์สินส่วนรวม” กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาย โพธิ์สิตา และคณะ (2540) รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง “จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณี กรุงเทพมหานคร” นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชาวิวัฒน์ ศรีแก้ว (2545) “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2540 – 2544)” กรุงเทพมหานคร ธนัชการพิมพ์
- ชาติชาย พิทักษ์ชนาคม (2544) *จิตวิทยาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยธรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ไชยรัตน์ ศรินคร (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ไชยชัยวิไล (2550) “สำนึกสาธารณะ” 15 มิถุนายน 27 (1393) *มติชนสุดสัปดาห์*
- ณรงค์ อ้วนอง (2546) “รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสำนึกสาธารณะของชุมชนศึกษากรณีการ
จัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” กรุงเทพมหานคร โครงการวิจัย
การศึกษากับชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538) *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและพัฒนาบุคคล*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาฯ
- ดาร์ตัน ยินดีพบ (2548) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขามนุษยคุ
ยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไตรรงค์ เจริญหงส์ (2544) “การพัฒนาแบบวัดจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท
สำหรับนิสิตจุฬาลงกรณ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธรรมนันท์ก้า แจ่มสว่าง (2547) “ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติ
กับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ
- รัฐชนิต โอสถิตย์พร (2545) “อุดมการณ์และจิตสำนึกของข้าราชการสังกัดกรมการปกครองต่อ
ความสำเร็จในการปฏิรูประบบราชการ” การค้นคว้าแบบอิสระ รพม. เชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธีรยุทธ บุญมี (2536) *สังคมเข้มแข็ง : ความคิด – ปรัชญาของธีรยุทธ บุญมี* กรุงเทพมหานคร
มิ่งมิตร
- ธีระ ชัยยุทธบรรยง (2535) “ค่านิยมกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและวินัย” *วารสารแนะแนว*
26 (139) หน้า 45 - 46
- ธิดิมา จักรเพชร (2544) “ผลของชุดการแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ กรุงเทพมหานคร” ปริญญาบัตร
การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- นวรินทร์ ก้อน (2553) “จิตสาธารณะ : คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์” ค้นคืนเมื่อวันที่ 22 พ.ค. 2553 จาก <http://www.tamdee.multiply.com>
- นันทวัฒน์ ชุนชี (2546) “การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นิตยา กฤษเจริญ (2550) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เพื่อเพิ่มพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2550) บอกไว้ในข้อเขียนเรื่องจิตสาธารณะบนความเลื่อมล้ำ (*สุดสัปดาห์ มติชน*)
- นิภา สุขพิทักษ์ (2535) “จิตสำนึกในความเป็นพลโลกของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บรรทม มณีโชติ (2530) “การศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิด ข้อความและชนิดสถานการณ์ที่ทพมีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบ” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญทัน ภูบาล (2549) “การใช้ชีวิตที่ศรัทธาเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัย
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2533) *เทคนิคการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ. สถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุษบากร ตันจาวรรณ (2545) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธและพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในโรงเรียนเขलगันคร จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ประพิมพร สันวงศ์ (2551) “การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประทีป จินน์ (2540) เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิเคราะห์และการปรับพฤติกรรม กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประเทือง ภูมิภักทราคม (2535) การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีการประยุกต์ ปทุมธานี : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ประเทือง ภูมิภักทราคม. (2540) การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์
- ประเสริฐ กิติรัตน์ตระการ (2533) “การพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนชนบท” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545) การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545) “การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้าที่ 10 หน้า 81 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน (2538) หน้า 231
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญย์ (2530) *จิตวิทยาครอบครัว* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร กุรุสภา ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร กุรุสภา ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
- พระไพศาล วิสาโล (2544) *วิถีสังคมไทย ประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน* กรุงเทพมหานคร เรือนแก้ว การพิมพ์
- พัชรารัตน์ รักช่วย (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- พิทยาภรณ์ พิทยาชรกุล (2546) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิสมัย ทินเต (2545) “การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย 2 จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัตยจร (2543) *สำนักไทยที่พึงปรารถนา กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโต*
- ภัทรพร ชมภูษ (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งทีรอคอยของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มลิวรรณ นิรมลพิศาล (2539) “ผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อทัศนคติด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- มูทิตา หวังคิด (2547) “การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มยุรี วิสูตราศัย (2547) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ยุทธนา วรณปิติกุล. (2542) *สำนักพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม กรุงเทพมหานคร มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม*
- ยุพดี ปิคตะกู (2537) “ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- เยาวลักษณ์ ทองประยูร (2548) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- รัชฎาภรณ์ ทับรอย (2549) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาด้านสังคมของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1” สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ละมัย สุวรรณสิงห์ (2547) “การเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความกตัญญูคุณเวที ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูชาว ปิฎญาและชาวฮารมณต์ต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544) “หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและ สังคม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว* หน่วยที่ 14 หน้า 136 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ลัดดาวลัย เกษมเนตร และคณะ (2547) “รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิต สาธารณะการศึกษาระยะยาว” เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัยพฤติกรรม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ลัดดาวลัย เกษมเนตร (2549) “ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาศาธารณะที่มีต่อจิตสาธารณะของ นักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะผ่านนิทาน” รายงานการวิจัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ลัทธริมา เกื้อสกุล (2547) “กลยุทธ์การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะเรื่อง สิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรรณรา พงษ์สิน (2550) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรม นิยมที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน บ้านบักคอง จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วศิน ปลื้มเจริญ และคณะ (2543) “จิตสำนึกของเกษตรกรที่มีต่อการจัดการทรัพยากรเกษตรในเชิง นิเวศวัฒนธรรม” นครปฐม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- วัชรียา แจ่มใส (2551) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น
ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วันดี โชติพานิช (2546) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้บทหนังตะลุงที่มีต่อความ
รับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์
พัทลุง จังหวัดพัทลุง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการ
แนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) “จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย” วิทยานิพนธ์ ด.ม.
มหาวิทยาลัยมหิดล
- วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) “การวิเคราะห์และบูรณาการแนวคิดทฤษฎีเพื่อการพัฒนา” สืบค้นค้น
เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2548 จาก <http://ednet.kku.ac.th>.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2550) “รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา
- ศิริ แคนสา (2551) “การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียน
คอนสวรรค์” วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารและการศึกษาศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ศิริรัตน์ ศิริพิชัยยันต์ (2548) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และจิตสำนึก
สาธารณะต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้
ชุดการเรียนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริรัตน์ แสนยากุล (2546) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนา
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระแม่มาลีสาธิต
ประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมร ทองดี และ ปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้าที่ 9 หน้า 1 – 66 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543) *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* พิมพ์ครั้งที่ 4
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สยามรัฐ เรื่องนาม (2542) “ความรู้ทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความสำนึกเชิงสังคมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขารัฐศาสตร์) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า 2545 – 2549”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545)

สุคนทรส หุตะวัฒนะ (2550) “ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุกัญญา สุกบรรทัดและคณะ (2550) งานวิจัยในโครงการ “เครือข่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของเด็กและเยาวชนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สุกัญญา เสมอมาศ (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุพัฒนา ร่วมโพธิ์ (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ของนักเรียนระดับ ปวช. แผนกณิชยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุมณฑา สวนผลรัตน์ (2550) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุรจิต วรรณรักษ์ (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพุทธบูชา เขตราชฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุรียเดว ทรีปาตี กล่าวถึงการวิจัยเรื่อง คุณภาพวัยรุ่น : กรณีศึกษา นักเรียนสายสามัญและสายอาชีพ (คมชัดลึก : 2549)

- สุวิมล ว่องวานิช (2544) การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น
- หฤทัย อาจปรุ (2544) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต
และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา
พยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลมหาบัณฑิต
(การพยาบาลศึกษา) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อรณัฐา โยธะกา (2551) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม
ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อรพิน สุขแจ่ม (2546) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550) “ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพ
จริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” ปริญญาบัตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา กรุงเทพมหานคร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อัญวีณ์ ภาชนะ (2546) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกของการให้บริการ : ศึกษาเฉพาะวิชาชีพ
พยาบาลในโรงพยาบาลรามาริบัติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อัมพร ชนะทอง (2546) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัด
พลับพลา จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อริสา สุขสม “การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน” บทความวิชาการศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- อุดม แสงสว่าง (2550) “คู่มือพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1” วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ

อุไรวรรณ คุ่มวงษ์ (2551) “จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ” ปรินญาณิพนธ์ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Akkar, Z.M. (2141). “The Public ness” of the 1990s Public Spaces in Britain With a Special Reference to Newcastle Upon Tyne,” Dissertation Abstracts International. 84(06): 2087- A.

Bear, George Gillbert. (1980). “The Relationship of Moral Reasoning to Conduct Problems and Intelligence,” Master Abstracts International. 40(04) : 147.

Kurtines, W. and B.E. Grief. (1974). The Development of Moral Thought : Review and Evaluation of Kohlberg’s Approach. New York : Worth Publishers.

Schneider, Barry H. (1979). “An Elaboration of the Relationship Between Parental Behavioral and Children’s Moral Development,” Dissertation Abstracts International. 39(78) : 4152-A.

Shinichi, Shigetomi. (2007). “Publicness and Taken-for-granted Knowledge : A Case Study of Communal Land Formation in Rural Thailand,” Dissertation Abstracts International.42(05) : 3217-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ-สกุล รศ. ดร. ชูศักดิ์ เอกเพชร
สถานที่ทำงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. ชื่อ-สกุล ผศ. นัญจรี เจริญสุข
สถานที่ทำงาน กลุ่มวิชาจิตวิทยา ๑ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
ประธานกลุ่มวิชาจิตวิทยา ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3. ชื่อ-สกุล ผศ.ดร. ราตรี นันทสุคนธ์
สถานที่ทำงาน กลุ่มวิชาวิจัย ๑ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาวิจัย ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
4. ชื่อ ดร. วัชรภรณ์ สกฤตพงศ์
สถานที่ทำงาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช)
ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช)
5. ชื่อ-สกุล นางสาวดวงแข วิทยาสุนทรวงศ์
สถานที่ทำงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ข
ผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การแสดงดัชนีความสอดคล้อง

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมา ได้แก่ แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน (กลุ่มทดลอง) และ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน (กลุ่มควบคุม) พร้อมทั้งนิยามปฏิบัติการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะวิธีดำเนินการและการประเมินผล นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลปรากฏดังตารางที่ 1 ถึง 6

ตารางที่ 1 แสดงดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่พิจารณาแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้อง 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 หมายถึงแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ข้อที่ของ แบบประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5		
1	1	1	1	1	1	5	1
2	1	1	1	1	1	5	1
3	1	1	1	1	1	5	1
4	1	1	1	1	1	5	1
5	1	-1	1	1	1	3	0.6
6	1	1	1	1	1	5	1
7	1	1	1	1	1	5	1
8	1	1	1	1	1	5	1
9	1	1	1	-1	1	3	0.6
10	1	1	1	1	1	5	1

ข้อที่ของ แบบประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5		
11	1	1	1	1	1	5	1
12	1	1	1	1	1	5	1
13	1	1	1	1	1	5	1
14	1	1	1	1	1	5	1
15	1	1	1	-1	1	3	0.6
16	1	1	1	1	1	5	1
17	1	-1	1	1	1	3	0.6
18	1	0	1	1	1	4	0.8
19	1	1	1	1	1	5	1
20	1	1	1	1	1	5	1
21	1	1	1	1	1	5	1
22	1	0	1	1	1	4	0.8
23	1	1	1	-1	1	3	0.6
24	1	1	1	1	1	5	1

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ครอบคลุมและสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษาพฤติกรรมจิตสาธารณะ ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาแล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะได้เท่ากับ 0.90

ตารางที่ 2 แสดงดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่พิจารณาแบบวัด

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้อง 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 หมายถึงแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ข้อที่ของ แบบวัด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5		
1	1	1	1	1	1	5	1
2	1	1	1	1	1	5	1
3	1	1	1	1	1	5	1
4	1	1	1	1	1	5	1
5	1	1	1	1	1	5	1
6	1	1	1	1	1	5	1
7	1	1	1	1	1	5	1
8	1	1	1	1	1	5	1
9	1	1	1	1	1	5	1
10	1	1	1	1	1	5	1
11	1	1	1	1	1	5	1
12	1	1	1	-1	1	3	0.6
13	1	1	1	1	1	5	1
14	1	1	1	1	1	5	1
15	1	1	1	1	1	5	1
16	1	1	1	1	1	5	1
17	1	1	1	1	1	5	1
18	1	1	1	1	1	5	1
19	1	1	1	1	1	5	1
20	1	1	1	1	1	5	1
21	1	1	1	1	1	5	1
22	1	1	1	1	1	5	1
23	1	1	1	1	1	5	1
24	1	1	1	1	1	5	1

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ครอบคลุมและสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษาพฤติกรรมจิตสาธารณะ ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ ได้เท่ากับ 0.98

ตารางที่ 3 แสดงดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่พิจารณาแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้อง 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 หมายถึงแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ข้อที่ของแบบสังเกตและบันทึก	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5		
องค์ประกอบที่ 1							
1.1	1	1	1	1	1	5	1
1.2	1	1	1	-1	1	3	0.6
2.1	1	1	1	1	1	5	1
2.2	1	1	1	1	1	5	1
องค์ประกอบที่ 2							
1.1	1	1	1	1	1	5	1
1.2	1	1	1	1	1	5	1
2.1	1	1	1	-1	1	5	0.6
2.2	1	1	1	1	1	5	1
องค์ประกอบที่ 3							
1.1	1	1	1	1	1	5	1
1.2	1	1	1	1	1	5	1
2.1	1	1	1	1	1	5	1
2.2	1	1	1	1	1	5	1

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ครอบคลุมและสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษา พฤติกรรมจิตสาธารณะ การเขียนรายงานพฤติกรรม ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ ได้เท่ากับ 0.93

ตารางที่ 4 แสดงดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่พิจารณาแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้อง 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง -1 หมายถึงแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ข้อที่ของแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5		
1	0	1	1	1	1	4	0.8
2	1	1	1	1	1	5	1
3	1	1	1	1	1	5	1
4	1	1	1	1	1	5	1
5	1	1	1	1	1	5	1
6	1	1	1	1	1	5	1
7	1	1	1	1	1	5	1
8	1	1	1	1	1	5	1
9	1	1	1	1	1	5	1
10	1	1	1	1	1	5	1

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ครอบคลุมและสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษา พฤติกรรมจิตสาธารณะ การเขียนรายงานพฤติกรรม ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของ

ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน หาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน ได้เท่ากับ 0.98

ตารางที่ 5 แสดงดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่พิจารณากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มทดลอง

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้อง 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง -1 หมายถึงแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ลำดับของกิจกรรม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5		
1	1	1	1	1	1	5	1
2	1	1	1	1	1	5	1
3	1	1	1	-1	1	3	0.6
4	1	1	1	1	1	5	1
5	1	1	1	1	1	5	1
6	1	1	1	1	1	5	1
7	1	1	1	1	1	5	1
8	1	1	1	-1	1	3	0.6
9	1	1	1	1	1	5	1
10	1	1	1	-1	1	3	0.6

จากตารางที่ 5 ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มทดลอง ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ครอบคลุมและสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษา พฤติกรรม จิตสาธารณะ การเขียนรายงานพฤติกรรม ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน หาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มทดลอง ได้เท่ากับ 0.88

ตารางที่ 6 แสดงดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่พิจารณากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มควบคุม

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้อง 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง -1 หมายถึงแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ลำดับของกิจกรรม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5		
1	1	1	1	1	1	5	1
2	1	1	1	1	1	5	1
3	1	1	1	1	1	5	1
4	1	1	1	-1	1	3	0.6
5	1	1	1	1	1	5	1
6	1	1	1	1	1	5	1
7	1	1	1	1	1	5	1
8	1	1	1	1	1	5	1
9	1	1	1	-1	1	3	0.6
10	1	1	1	1	1	5	1

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มควบคุม ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ครอบคลุมและสอดคล้องตรงตามนิยามปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้ภาษา พฤติกรรม จิตสาธารณะ การเขียนรายงานพฤติกรรม ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน หาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน กลุ่มควบคุม ได้เท่ากับ 0.92

1.2 การแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

ตารางที่ 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของคะแนนที่ได้จากแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
จิตสำนึกสาธารณะ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	.60	13	.40
2	.16	14	.16
3	.24	15	.24
4	.44	16	.28
5	.32	17	.20
6	.40	18	.16
7	.52	19	.16
8	.16	20	.24
9	.16	21	.16
10	.16	22	.20
11	.28	23	.24
12	.16	24	.20
		รวม	.26

ค่าอำนาจจำแนก ข้อที่ใช้ได้ มีค่า 0.2 ถึง 1
จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ทุกข้อสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสม

1.3 การแสดงค่าความยาก (P)

ตารางที่ 8 แสดงค่าความยากของแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

ข้อ	ค่า P	ข้อ	ค่า P
1	.66	13	.64
2	.76	14	.72
3	.68	15	.68
4	.74	16	.70
5	.68	17	.66
6	.72	18	.76
7	.66	19	.76
8	.72	20	.76
9	.80	21	.76
10	.80	22	.74
11	.74	23	.36
12	.72	24	.62
		รวม	.70

P แสดง ค่าความยาก ข้อที่ใช้ได้ มีค่า 0.2 ถึง 0.8

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ทุกข้อสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสม

ความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงผลความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจจากการเข้าร่วมกิจกรรม	100	-	-
2	ความน่าสนใจของกิจกรรม	88	12	-
3	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม	100	-	-
4	กิจกรรมนี้ช่วยทำให้นักเรียนได้พัฒนาความมีสำนึกในการใช้ของส่วนรวม	100	-	-
5	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะมากขึ้น	100	-	-
6	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนรู้จักการดูแลรักษาของส่วนรวมรู้จักใช้อย่างประหยัดและถนอม	100	-	-
7	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเคารพกฎระเบียบที่กำหนด	100	-	-
8	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาพฤติกรรมการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน	100	-	-
9	นักเรียนสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมไปใช้ในวิถีประจำวัน	100	-	-
10	นักเรียนได้ข้อสรุปที่ชัดเจนจากกิจกรรม	100	-	-

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลอง ร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในเรื่องต่างๆ ในระดับมาก และร้อยละ 12 มีความพึงพอใจในเรื่องความน่าสนใจของกิจกรรมในระดับน้อย

ภาคผนวก ก

โปรแกรมการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มทดลอง)

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	การประชุมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกันระหว่างครูและนักเรียน 2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการฝึกกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ 3. เพื่อสำรวจลักษณะการมีจิตสำนึกสาธารณะก่อนร่วมกิจกรรม (pretest)	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูแนะนำตัวและให้นักเรียนทุกคนแนะนำตนเอง และร่วมกันร้องเพลง “สวัสดี” 2. ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ <u>ขั้นดำเนินการ</u> 3. ครูและนักเรียนช่วยกันจัดเก้าอี้เป็นวงกลม และให้นักเรียนเลือกนั่งเก้าอี้ที่ตนเองต้องการ และให้คล้องแขนกันและร่วมกันเล่นเกม <u>ขั้นอภิปรายผล</u> 4. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-5 คน อภิปรายตามหัวข้อในใบงานที่ 1 โดยใช้เวลากลุ่มละ 15 นาที <u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u> 5. นักเรียนรวมเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วส่งตัวแทนกลุ่มมารายงานศึกษาไปความรู้และสรุปถึงประโยชน์จากการมีความพร้อมเพรียงกันในการทำงาน ตามใบความรู้ และให้นักเรียนเขียนผลการกระทำของตนที่จะนำไปใช้เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในการเข้ากลุ่มครั้งนี้และครั้งต่อไป

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบจากใบงาน 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	ปะติกรูปจาก กระดาษสี	<p>1. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะ การดูแลรักษาของส่วนรวม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะ ในการใช้สมบัติส่วนรวมอย่าง ประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุด เสียหาย</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง เพลงเก็บของ</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5กลุ่ม กลุ่ม ละ 10 คนให้แต่ละคนปะติภาพสัตว์ ให้มีสีสันสวยงามด้วยกระดาษสี ต่างๆ คนละ 1 ภาพแล้วนำภาพสัตว์ ของตนมาติดรวมกันบนกระดาษ แผ่นใหญ่ของกลุ่ม และช่วยกันตกแต่ง โดยใช้รูปบ้านและต้นไม้ที่ครู เตรียมไว้ให้</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกัน แสดงความคิดเห็นต่องานของกลุ่ม</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูแจกใบความรู้และชี้แจง จุดประสงค์พร้อมทั้งแจกแจง รายละเอียดในการเข้ากลุ่ม และให้ นักเรียนเขียนผลการกระทำของตน ในใบงาน ที่จะนำไปใช้เพื่อให้เกิด จิตสำนึกสาธารณะในการเข้ากลุ่ม ครั้งนี้และครั้งต่อไป</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <p>1. ตรวจผลจากใบงาน</p> <p>2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและ รายบุคคล</p> <p>3. สังเกตจากการอภิปรายสรุป</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	ฉันทำได้....	<p>เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ในตนเอง (Self - Awareness) มีการเข้าใจในความรู้สึก และเกิดความเชื่อที่ดีในตนเอง และมีความเพียรพยายามในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ (Perseverance/ Effort)</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูให้นักเรียนเล่นเกมระเบิดเวลาภายในเวลา 5 นาที</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ครูอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมในหัวข้อ “ฉันทำได้” โดยให้นักเรียนกำหนดสิ่งที่นักเรียนจะทำหนึ่งอย่างในแต่ละวัน และในวันนั้นจะต้องทำเช่นนั้นให้ได้โดยเขียนลงในการ์ด “หนูทำได้” เป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยวางไว้บนโต๊ะเรียนทุก ๆ วัน</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.หลังจากระยะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ครูให้นักเรียนอภิปรายผลจาก การ์ด “หนูทำได้” ของตนเองว่าสามารถปฏิบัติตามสิ่งที่เขียนลงไป ใน การ์ด “หนูทำได้” หรือไม่</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการที่เรารับรู้ว่าคุณเองสามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้นั้นจะทำให้เราได้รับผลตอบแทนตามที่เรต้องการและรู้ว่าเราควรกระทำพฤติกรรมใดบ้างที่ดีและมีความพยายามมุ่งมั่นทำงานจนกว่างานจะสำเร็จ</p>

ครึ่ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบจากใบงาน การ์ด ทำได้ 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุป ข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	ความมุ่งมั่นใน อนาคต	<p>เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในตนเอง และเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) เข้าใจในความรู้สึก นิสัย ของตนเอง มีความใฝ่รู้ (Curiosity) ปรรายณาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อ ให้ ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และสามารถตั้ง เป้าหมายความมุ่งมั่นให้กับตนเองว่า ต้องการเป็นอะไรในอนาคตได้ และ พร้อมจะดำเนินการ ไป สู่เป้าหมายนั้น ๆ</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูเล่านิทาน เรื่อง ชีวิตที่มีคุณค่า</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ให้นักเรียนร่วมกันระดมความคิด รวบรวมคุณลักษณะบุคลิกภาพที่ นักเรียนอยากจะมี เช่น ความหวังใ ความจริง ใจ อาจให้รวม ไปถึงอาชีพ การงานในอนาคตและวิธีที่จะก้าว ไปสู่ความสำเร็จ ยกตัวอย่าง ที่ สามารถแสดงออกได้ถึงคุณ ลักษณะ และบุคลิกภาพเหล่านั้น</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.ให้นักเรียนแต่ละคนเลือก คุณลักษณะจากที่ได้ร่วมกันระดม ความคิด ใ้มาสัก 3 อย่าง พร้อม แสดงรายละเอียดด้วยว่า นักเรียนจะ ทำ คุณ ลักษณะบุคลิกภาพนั้นให้ สำเร็จได้ด้วยวิธีใด</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป คุณลักษณะบุคลิกภาพที่เพื่อน ๆ นำมาเสนอ ว่ามีลักษณะคืออะไร ก่อให้เกิดประ โยชน์ในชีวิตของตัว นักเรียนอย่างไร</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบจากใบงาน 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5	ประกอบช่อดอกไม้	<p>1. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีความเต็มใจที่จะรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง “อย่าทิ้ง”</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ครูเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้นักเรียนใช้ร่วมกัน นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้ช่วย กันประกอบช่อดอกไม้หลายสีคนละ 1 ช่อแล้ว ให้นำช่อดอกไม้ของทุกคนในกลุ่มมาผูกโบว์รวมกัน นำถุงแก้วมาตัดปลายออก หุ้มช่อดอกไม้ ทั้ง 5 ช่อรวมกัน แล้วใช้ริบบิ้น</p> <p>ขนาดเล็กที่เตรียมไว้ให้ผูกเป็นโบว์ให้เรียบร้อย ภายในเวลาที่กำหนด</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกัน อภิปรายถึงผลงานของแต่ละกลุ่ม และบันทึกลงในใบงานที่ 4 พร้อมทั้งออกมาแข่งปิ่นเพื่อน ๆ</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4. ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปและ อภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการ ทำกิจกรรม การร่วมมือร่วมแรง ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน จนทำงานได้สำเร็จ</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบผลจากผลงาน และใบงาน 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุป <p>ข้อคิดเห็น</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6	จับคู่ แล้ววาด	<p>1. เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยการทำงานเป็นทีม (Teamwork)</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มกับเพื่อนอย่างแข็งขัน เกิดการให้ความร่วมมือ (Cooperation) ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่อง ความ สามัคคี และครูเล่านิทานเรื่อง ผึ้งน้อยสามัคคีให้นักเรียนฟัง</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ให้นักเรียนจับคู่กัน แล้วช่วยกันวาดภาพจากลิเกียนที่ได้รับไปคนละ 1 ลิ (ทั้งคู่ – ลิไม่เหมือนกัน) โดยวางกระดาษไว้ตรงกลางระหว่างกันโดยฟังหัวข้อของสิ่งที่จะให้วาด โดยกติกามืออยู่ให้นักเรียนผลัดกันวาดภาพสลับกันคนละ 1 ครั้ง(1 เส้น) โดยห้ามนักเรียนเปล่งคำพูดใดๆ ออกมา ให้เวลา 5 นาที สำหรับภาพหนึ่ง ๆ จำนวน 4 ภาพ</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่านักเรียนมีวิธีช่วยกันวาดภาพได้อย่างไร ในเมื่อมีกติกาว่าห้ามพูดกัน</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ความสามัคคีและให้นักเรียนนำภาพที่ได้จากการทำกิจกรรมไปจัดแสดงเป็นนิทรรศการย่อย ๆ โดยการคิดไว้บนผนังห้องเรียน</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จากการตอบคำถาม 2. ตรวจสอบผลจากใบงาน 3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล 4. สังเกตจากการอภิปรายสรุป ข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7	ปัญหาของเรา ...	<p>เพื่อให้นักเรียนเกิดสามัญสำนึก (Common Sense) มีการตื่นตัว (Alertness) ต่อเหตุการณ์ปัญหารอบ ๆ ตัว และพร้อมจะแสดงความรับผิดชอบ (Responsibility) โดยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีและสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง เด็กเอ๋ย..เด็กดี</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มไปศึกษาสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน คือ ร้านขนม สนามเด็กเล่น 1 สนามเด็กเล่น 2 ลานวงกลม หน้าร้านสหกรณ์ ตามลำดับ ให้ดูด้านความสะอาด โดยให้ไปสำรวจและบันทึกลงในใบงาน ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และเสนอว่าทำอย่างไรให้บริเวณที่สำรวจจะสะอาด เรียบร้อย และลงมือพัฒนาบริเวณนั้น</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.แต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติงานว่าได้ปฏิบัติอะไรอย่างไร ไปบ้าง โดยบันทึกลงในใบงาน</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความรับผิดชอบ และร่วมกันสรุปแนวทางปฏิบัติงาน วิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงานพัฒนาร่วมกันในกิจกรรมนี้</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบจากใบงาน และผลการพัฒนา 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุป ข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
8	ฉันทเคย ... แต่ตอนนี้ฉัน...	<p>เพื่อให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อนิสัยและความเชื่อต่าง ๆ และยอมรับให้เกียรติในควมมีคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่น ยอม รับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตนเองไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือไม่ดี ไม่ปิดความผิดไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเรื่องความซื่อสัตย์ โดยยกตัวอย่างสถานการณ์จริงในท้องถิ่น ข่าว นิทานเหตุการณ์ ของบุคคลที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ให้นักเรียนคิดถึงสิ่งที่นักเรียนได้เปลี่ยนไป โดยใช้รูปแบบประโยค ดังนี้ “ฉันทเคย... แต่ตอนนี้ฉัน...”. ครูอาจเป็นผู้เริ่มด้วยตัวอย่างง่าย ๆ ที่ใกล้ตัว หรือที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อนักเรียนจะได้ไม่วิตกกังวลกับการที่ต้องเปิดเผยเรื่องส่วนตัว เช่น “หนู / ผม/ฉันชอบทำการบ้านด้วยตนเอง แต่ตอนนี้ลอกการบ้านเพื่อนบางครั้ง” แล้วครูช่วยบันทึกบนกระดาน</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.ครูยกสถานการณ์จำลองขึ้นมา 2 สถานการณ์ ในใบงาน แล้วให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์นั้นว่าบุคคลแต่ละสถานการณ์มีความซื่อสัตย์ด้านใดบ้าง</p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลของความซื่อสัตย์ของแต่ละสถานการณ์ และตอบคำถาม</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p>โดยเน้นประโยชน์และโทษของ ความซื่อสัตย์ แล้วครูช่วยบันทึกบน กระดาน</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4. ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับ ความสำคัญของความซื่อสัตย์และตกลง ช่วยกันปฏิบัติตนเป็นผู้มีความ ซื่อสัตย์ และให้ศึกษาใบความรู้ ประกอบกิจกรรม เรื่อง การพัฒนา ตนเองด้านความซื่อสัตย์</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบจากใบงาน 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุป ข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
9	รถไฟของเล่น จากเศษวัสดุ	<p>1. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะในด้านการดูแลรักษา การใช้อย่างประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์ใช้สิ่งของต่าง ๆ แก่ผู้อื่น</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูให้นักเรียนฝึกการนั่งสมาธิ โดยการกำหนดลมหายใจเข้า ออก เป็นเวลา 10 นาที</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ครูเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ให้บนโต๊ะ สำหรับนักเรียนร่วมกันใช้อุปกรณ์ให้นักเรียนประกอบรถไฟจากวัสดุที่เตรียมไว้ให้ คนละ 1 คัน รถไฟ 1 คันประกอบด้วยแกนกระดาษทิชชู 1 อัน ไม้ยาว 2 อัน และล้อรถ 4 ล้อ ทำโดยใช้ยางรัดที่ไม้สำหรับยึดล้อให้ติดกับตัวรถไฟทั้ง 4 ด้านหลัง จากนั้นนักเรียนทำรถไฟของตนเองเสร็จแล้ว ให้ใช้เชือกผูกรถไฟของตนเองให้ติดกับรถไฟของเพื่อนนักเรียน ต้องผูกเชือกด้วยตนเอง 1 ด้าน โดย เหลืออีกด้านหนึ่งไว้ให้เพื่อนคนต่อไปทุกคนในกลุ่มร่วมกันประดิษฐ์ รถไฟ 1 ขบวน ซึ่งประกอบด้วย 5 คัน และดำเนินกิจกรรมเสร็จตามเวลาที่กำหนด</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกัน อภิปรายถึงผลงานที่แต่ละกลุ่ม สร้างสรรค์ออกมา และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม และ บันทึกลงในใบงานที่ 9 และ นำเสนอหน้าชั้นเรียน</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปและ อภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการ ทำกิจกรรม การร่วมมือร่วมแรง ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน จน ทำงานได้สำเร็จ</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบผลจากผลงาน 2. ตรวจสอบผลจากใบงาน 3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล 4. สังเกตจากการอภิปรายสรุป ข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	ให้ก่อน.....แล้วเราจะได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการแบ่งปัน มี การเสียสละประ โยชน์ส่วนตนเพื่อ ส่วนรวม 2. เพื่อให้นักเรียนเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะเกิดผลดีและปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ ได้ผลดียิ่งขึ้น 	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูกับนักเรียนร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับการแบ่งปัน ความเสียสละ แรงกายเพื่อช่วยงาน ส่วนรวมที่นักเรียนเคยปฏิบัติผ่านมา <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ให้แต่ละกลุ่มร่วมกัน ศึกษาใบงานเรื่องการตัดสินใจ ของขวัญ และให้แต่ละกลุ่มออกมา รายงานตามใบงาน <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องความ เสียสละและการแบ่งปัน และ แบ่งปันร่วมกันว่าใครเลยเสียสละ เวลาหรือแบ่งปันอะไรเพื่อเพื่อนบ้าง <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป แนวทางในการปฏิบัติตนด้านความ เสียสละ การแบ่งปัน การให้ <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบผลจากใบงาน 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุป ข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
11	น้ำใจแบ่งปันไม่ ต้องหาซื้อที่ ไหน	เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการช่วยเหลือ การแบ่งปันและเห็นประโยชน์ของ การช่วยเหลือและแบ่งปัน	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูเล่านิทานประกอบภาพ และหุ่น มือ เรื่อง ลูกหมีใจดี ให้นักเรียนฟัง <u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ครูเปิด โอกาสให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของ ลูกหมี ให้จับคู่กันแสดงบทบาทของ ลูกหมีในการช่วยเหลือและแบ่งปัน และเพื่อนแสดงบทบาทของลูกหมี ตามที่พอใจ ครูซักถามนักเรียนใน ประเด็นต่างๆ เช่น</p> <p>ลูกหมีมีนิสัยอย่างไร ลูกหมีช่วย เพื่อนทำอะไรบ้าง</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.ให้นักเรียนแต่ละคนเสนอแนวทาง ปฏิบัติตนช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปัน แก่เพื่อน ครูเขียนบนกระดานดำและ ให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาเลือกแนว ปฏิบัติที่เหมาะสม นักเรียนทุกคน แสดงบทบาทสมมุติปฏิบัติตน ช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปันสิ่งต่าง ๆ แก่ เพื่อนและการนำไปปฏิบัติจริง</p>

ครึ่ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามแนวคิดของกิจกรรมว่า “การเป็นเพื่อนกันจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปันกันเท่าที่เราสามารถจะช่วยให้ได้ การช่วยเหลือและการแบ่งปันแสดงว่าเรามีน้ำใจต่อเพื่อน เพื่อนจะชอบเราและรักเรา ทำให้เรามีความสุข” ครูช่วยเขียนใส่กระดาษติดไว้ในห้องเรียน</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบผลจากใบงาน 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล 3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อสรุปจิตสำนึกสาธารณะและแบบสำรวจความพึงพอใจของการจัดกิจกรรม	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูให้นักเรียนเล่นเกม กระชิบรัก โดยแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน คนแรกของแต่ละกลุ่มอ่านข้อความที่ครูเตรียมไว้ คือ “ การรู้จักให้ แบ่งปัน และการมีจิตสำนึกที่ดี จะทำให้สังคมเจริญ ” แล้วกระชิบบอกเพื่อนคนถัดไป กระชิบบอกกันไปเรื่อย ๆ จนถึงคนสุดท้าย และคนสุดท้ายของแต่ละกลุ่มจะมาเขียนข้อความที่รับมาได้บนกระดาน นักเรียนและครูจะมาดูพร้อมกันว่า กลุ่มไหนรับข้อความสมบูรณ์ที่สุด เป็นกลุ่มที่จะได้รางวัล</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ครูทบทวนกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ดำเนินการมาและให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ทำมาให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p><u>ขั้นอภิปรายผล</u></p> <p>3.ให้นักเรียนแบ่งปันข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากแนวทางในการทำกิจกรรม ความหมายของการมีจิตสำนึกสาธารณะรวมถึงจะนำไปใช้</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p>ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างไรบ้างให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญ ๆ ของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ผลดี ผลเสียแล้วให้ทุกคนร่วมกันแสดงความรู้สึที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ชักถามเพิ่มเติม2. ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะแล้ว ครูกล่าวขอบคุณสำหรับความร่วมมือในครั้งนี้</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จากแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ 2. จากแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ 3. จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน 4. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล 5. สังเกตจากการอภิปรายสรุป

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม ปฐมนิเทศ ...รวมใจเป็นหนึ่ง..

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน ระหว่างครูและนักเรียน
2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการฝึกกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา

จิตสำนึกสาธารณะ

3. เพื่อสำรวจลักษณะการมีจิตสำนึกสาธารณะก่อนร่วมกิจกรรม (pretest)

แนวคิด

การมีข้อตกลงเบื้องต้นจะช่วยให้การทำกิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น และเป็น การสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. แก้วน้ำ
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ความสามัคคี
3. ใบงานที่ 1 และใบงานที่ 2
4. เพลง สวัสดิ์
5. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูแนะนำตัวและให้นักเรียนทุกคนแนะนำตัว และร่วมกันร้องเพลง “สวัสดิ์”
สวัสดิ์ สวัสดิ์ ยินดีที่พบกัน
เธอกับฉัน พบกันสวัสดิ์
สวัสดิ์ครับ สวัสดิ์ค่ะ
2. ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นดำเนินการ

3. ครูและนักเรียนช่วยกันจัดแก้วน้ำเป็นวงกลม และให้นักเรียนเลือกนั่งแก้วน้ำที่ตนเองต้องการ และให้คล้องแขนกัน และร่วมกันเล่นเกม ดังนี้

- 3.1 นับ 1 ให้นักเรียนทุกคนขยับไปนั่งเก้าอี้ทางขวามือถัดไป 1 ตัว
- 3.2 นับ 2 ให้นักเรียนทุกคนขยับไปนั่งเก้าอี้ทางซ้ายมือถัดไป 1 ตัว
- 3.3 นับ 3 ให้นักเรียนทุกคนขยับไปนั่งเก้าอี้ทางขวามือถัดไป 2 ตัว
- 3.4 นับ 4 ให้นักเรียนทุกคนขยับไปนั่งเก้าอี้ทางซ้ายมือถัดไป 2 ตัว

4. ครูนับตัวเลข ตามลำดับดังนี้ 1-2-3-4 แล้วปฏิบัติตามคำแนะนำประมาณ 2 – 3 ครั้ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันและปฏิบัติได้ถูกต้อง

5. ครูนับตัวเลขสลับกัน เช่น 1-3-4 , 2-4-3 , 4-2-1 ฯลฯ และให้นักเรียนปฏิบัติตามความหมายของตัวเลขนั้น ๆ

ขั้นอภิปรายผล

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน จำนวน 10 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อกลุ่มและให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อในใบงานที่ 1 โดยใช้เวลาดังกล่าว กลุ่มละ 3 นาที

ใบงานที่ 1

ชื่อกลุ่ม.....

ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายผลจากการกระทำ กิจกรรมตามหัวข้อดังต่อไปนี้และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายหน้าห้องเรียน

1. การที่นักเรียนจัดเก้าอี้ได้อย่างรวดเร็ว เป็นผลจากการกระทำ ไคของนักเรียน

.....

2. การทำ กิจกรรมในครั้งนี้ หากนักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มไม่ทำ ตามคำ สั่งหรือทำ ผิดคำ สั่ง จะเกิดอะไรขึ้น

.....

.....

3. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้

.....

.....

ขั้นสรุปและนำไปใช้

7. นักเรียนรวมเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วส่งตัวแทนกลุ่มมารายงาน
8. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนและสรุปประโยชน์จากการมีความพร้อมเพรียงกันในการทำงาน ตามใบความรู้ที่ 1
9. ครูชี้แจงจุดประสงค์พร้อมทั้งแจกแจงรายละเอียดในการเข้ากลุ่ม และให้นักเรียนเขียนผลการกระทำของคนที่จะนำไปใช้เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในการเข้ากลุ่มครั้งนี้ และครั้งต่อไป

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบจากใบงาน
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ใบความรู้ที่ 1 “ความสามัคคี”

การทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ต้องอาศัยความสามัคคี โดยทุกคนต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังเช่น คุณธรรมประจำโรงเรียนของเราที่กล่าวว่า “สุชา สังค สส สามัคคี ความพร้อมเพรียงแห่งหมู่ทำให้เกิดสุข” การเรียนหรือการทำกิจกรรมของนักเรียนก็เช่นกันต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจในการทำ หากไม่ร่วมมือกันจะไม่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการเรียนหรือการทำกิจกรรมนั้น ๆ การร่วมมือเป็นหนึ่งเดียวกัน ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ ไม่เกี่ยงงานกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และช่วยกันแก้ปัญหาเพื่อขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ให้หมดไป

ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงาน หรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงความรักใคร่กลมเกลียวไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเขียนการกระทำ ของตนเองที่จะทำให้เกิดความร่วมมือเป็นหนึ่งเดียวในการปฏิบัติ

กิจกรรม

1.....

2.....

3.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม “ ประติกรูปจากกระดาษสี”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะการดูแลรักษาของส่วนรวม
2. เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะในการใช้สมบัติส่วนรวมอย่างประหยัด

ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การเกิด “จิตสำนึกสาธารณะ”

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษสี 6 สี พร้อมกาว
2. ภาพการ์ตูนรูปบ้านและต้นไม้ ขนาด 5 x 8 นิ้ว เท่าจำนวนคนในกลุ่ม
3. กระดาษโปสเตอร์
4. ผ้าเช็ดโต๊ะ
5. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง จิตสำนึกสาธารณะและความมีระเบียบวินัย
6. ใบงานที่ 3
7. เพลง เกือบของ
8. โต๊ะ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง เพลง “เกือบของ”

เกือบ เกือบ เกือบ มาช่วยกันเกือบของที
เร็วคนดี มาเกือบเข้าที่กันเอ๋ย

ขั้นดำเนินการ

2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจกลุ่ม ๆ ละ 10 คน จำนวน 5 กลุ่ม
3. ครูเตรียมอุปกรณ์ต่างๆไว้ให้บน โต๊ะ เพื่อให้ นักเรียนใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

4. ครูอธิบายการทำกิจกรรม ดังนี้

4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนปะติดภาพสัตว์ให้มีสีสันสวยงามด้วยกระดาษสีต่าง ๆ คนละ 1 ภาพ

4.2 หลังจากที่นักเรียนทำภาพสัตว์ของตนเองเสร็จแล้ว ให้ทากาวด้านหลังภาพสัตว์ของตนเอง แล้วนำมาติดรวมกันบนกระดาษแผ่นใหญ่ของแต่ละกลุ่ม และสมาชิกในกลุ่มร่วมกันตกแต่งโดยใช้รูปบ้านและต้นไม้ที่ครูเตรียมไว้ให้

4.3 ดำเนินกิจกรรมให้เสร็จในเวลา 20 นาที

5. เมื่อนักเรียนเข้าประจำกลุ่ม ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคนใดรับอาสาเก็บอุปกรณ์ เช็ด โต๊ะ จัด โต๊ะ ปิดไฟ ปิดพัดลม ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้องเรียน

ขั้นอภิปรายผล

6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่องานของกลุ่มดังนี้

6.1 มีความสมบูรณ์และตรงเป้าหมายที่กลุ่มตั้งไว้เพียงใด

6.2 เกิดปัญหาอะไรขึ้นมาบ้าง และแก้ไขอย่างไร ภายในเวลา 5 นาที

ขั้นสรุปและนำไปใช้

7. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 ให้นักเรียน และสรุปความหมาย ประโยชน์จากการที่นักเรียนมีจิตสาธารณะรู้จักดูแลรักษา ใช้อย่างประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม มีความเต็มใจที่จะรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม และรู้จักแบ่งปันเปิดโอกาสให้ผู้อื่น ได้ใช้ของส่วนรวม

8. ครูให้นักเรียนเขียนผลการกระทำของตนในใบงานที่ 3 ที่จะนำไปใช้เพื่อให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะในการเข้ากลุ่มครั้งนี้และครั้งต่อไป

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจผลจากใบงาน
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง จิตสำนึกสาธารณะและความมีระเบียบวินัย

จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ หรือ หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ผู้ใด จิตสาธารณะจึงเป็นความรู้สึกรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาส่วนรวมกัน เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การดูแลรักษา สาธารณสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ การเรียนหรือการทำกิจกรรมหรือการดำรงชีวิตของนักเรียนในปัจจุบันต้องสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน และนำไปสู่ความเจริญของประเทศชาติต่อไป

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่นักเรียนควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน และสม่ำเสมอ ในการรักษาความสะอาด ความมีระเบียบวินัยของบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโรงเรียนและสาธารณะสถาน สาธารณสมบัติ จัดตกแต่งที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่ ไม่รับประทานอาหารในห้องนอน ห้องเรียน จัดแบ่งเนื้อที่ภายในบ้านให้สัดส่วนที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่คุยหัวเราะ จัดงานเลี้ยงเปิดทีวีเสียงดัง รบกวนผู้อื่น

ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยการเคารพสิทธิผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนเขียนการกระทำ ของตนเองที่จะทำให้เกิดความมีจิตสำนึกสาธารณะในการเข้าร่วม

กิจกรรม

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 3

ชื่อกิจกรรม

ฉันทำได้ ...

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกตระหนักรู้ในตนเอง (Self - Awareness) มีการเข้าใจในความรู้สึก และเกิดความรักที่ดีในตนเอง และมีความเพียรพยายามในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ (Perseverance/ Effort)

แนวคิด

การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณสามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้ ทำให้บุคคลนั้นคาดการณ์ได้ว่าเขาควรจะทำพฤติกรรมใดบ้าง มากน้อยเพียงใด จึงจะทำให้เขาได้รับผลตอบแทนตามที่เขาต้องการ และทำให้บุคคลนั้นคาดการณ์ได้ว่าเขาควรจะทำพฤติกรรมใดบ้างที่ดี

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. โทรศัพท์มือถือตั้งจับเวลาได้
2. การ์ด “หนู / ผม ทำได้”

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนเล่นเกม “ระเบิดเวลา” โดยขออาสาสมัคร 3 คน ส่วนนักเรียนที่เหลืออยู่จะเป็นกรรมการร่วมกับคุณครู แล้วอธิบายคิดว่า ครูให้นักเรียนทั้ง 3 ไปหาของที่ครูระบุ เช่น ปฏิทินตั้งโต๊ะที่ห้องพักครู ลูกบอลที่ห้องเก็บอุปกรณ์กีฬา ไม้กวาดและที่โกยขยะที่ห้องคณงาน แล้วกลับมาภายในเวลา 5 นาที นักเรียนต้องนำของกลับมาภายในเวลาที่ครูกำหนดจึงจะถือว่าชนะ

เมื่อนักเรียนทั้งหมดกลับมาพร้อมแล้ว ครูถามนักเรียนทั้ง 3 คนว่าเมื่อได้รับคำสั่งจากครูนักเรียนได้คิดวางแผนทำอย่างไร พร้อมแบ่งปันให้เพื่อน ๆ ฟังและครูสรุปถึงสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้

ขั้นดำเนินการ

2. ครูอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม ในหัวข้อ “ฉันทำได้” โดยให้นักเรียนกำหนดสิ่งที่นักเรียนจะทำหนึ่งอย่างในแต่ละวันและในวันนั้นจะต้องทำเช่นนั้นให้ได้และต้องเป็น

พฤติกรรมที่ดี โดยเขียนลงในการ์ด “หนู / ผมทำได้” เช่น วันนี้จะไม่ทิ้งขยะลงพื้น วันนี้จะทานอาหารกลางวันให้หมด วันนี้จะค้มนมให้หมด วันนี้จะช่วยครูทำความสะอาดห้องเรียน วันนี้จะไม่คุยเวลาเรียน วันนี้จะตั้งใจเรียน วันนี้จะไม่เล่นขณะเดินแถว เป็นต้น

3. แจกการ์ด “หนู / ผมทำได้” ให้แก่นักเรียนและให้พวกเขานำการ์ดเหล่านี้มาโรงเรียนทุกวัน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ติดต่อกัน พร้อมอธิบายว่าการที่เรามีเจตคติในการ “ทำได้” นั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ากว่าเงินจำนวนใด ๆ ไม่ว่าจะกี่แสน กี่ล้านก็ตาม เพราะการ “ทำได้” นี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในชีวิตตลอดไปเพราะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีให้เป็นพฤติกรรมที่ดีได้

4. จัดให้มีการรณรงค์กิจกรรม “ฉันทำได้” นี้เป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนนำการ์ด “หนู / ผมทำได้” นี้มาวางไว้บนโต๊ะเรียนทุก ๆ วัน

ขั้นอภิปรายผล

5. หลังจากระยะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ ครูให้นักเรียนแต่ละคนอภิปรายผลจากการ์ด “หนู / ผมทำได้” ของตนเอง ว่าสามารถปฏิบัติตามสิ่งที่เขียนลงไปในการ์ด “หนู / ผมทำได้” หรือไม่ อย่างไร

ขั้นสรุปและนำไปใช้

6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการที่เรารับรู้ว่าคุณเองสามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้นั้น จะทำให้เราได้รับผลตอบแทนตามที่เรต้องการ และทำให้เรานั้นคาดการณ์ได้ว่าเราควรจะทำพฤติกรรมใดบ้างที่ดี และมีความพยายามมุ่งมั่นในการทำงานจนกว่างานจะสำเร็จ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบผลจากใบงาน การ์ด “หนู / ผมทำได้”
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

การ์ด “หนู/ผมทำได้”

ฉัน ชื่อ..... ชั้น ป.2 ห้อง..... เลขที่

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

วันที่..... ฉันทำได้

สรุป ฉันทำได้..... ครั้ง

ฉันทำไม่ได้..... ครั้ง

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 4

ชื่อกิจกรรม ความมุ่งมั่นในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในตนเอง และเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) เข้าใจในความรู้สึก นิสัย ของตนเอง มีความใฝ่รู้ (Curiosity) ประารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และสามารถตั้งเป้าหมายความมุ่งมั่นให้กับตนเองว่าต้องการเป็นอะไรในอนาคตได้ และพร้อมจะดำเนินการไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ

แนวคิด

การที่บุคคลมีความเชื่อว่าตนสามารถควบคุมปริมาณของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้ บุคคลจะมีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จเพื่อที่ตนจะได้รับผลตอบแทนตามที่ตนต้องการ

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. อุปกรณ์การวาดเขียน
2. นิทาน เรื่อง “ชีวิตที่มีคุณค่า”

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทาน เรื่อง “ชีวิตที่มีคุณค่า” นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดของนิทานร่วมกันสรุปบุคลิกภาพของตัวละครแต่ละตัว

ขั้นดำเนินการ

2. ให้นักเรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกัน ระดมความคิดรวบรวมคุณลักษณะบุคลิกภาพที่นักเรียนอยากจะมี เช่น ความหวังใญ่ ความจริงใจ ความขยัน ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความเอื้ออาทร ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อนตนเองและต่อผู้อื่น อาจให้รวมไปถึงอาชีพการงานในอนาคต และวิธีที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จหลังจากได้รายการคุณลักษณะบุคลิกภาพในขั้นต้น ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างมา 3 ถึง 4 ตัวอย่าง ที่สามารถแสดงออกได้ถึงคุณลักษณะและบุคลิกภาพเหล่านั้น ซึ่งตัวอย่างดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่นักเรียนเคยได้พบเห็นผู้อื่นปฏิบัติอยู่ หรือจะเป็นสิ่งที่นักเรียนเคยปฏิบัติมาแล้วก็ได้

ขั้นอภิปรายผล

3. ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกคุณลักษณะจากที่ได้ร่วมกันระดมความคิดไว้มาสัก 3 อย่าง พร้อมแสดงรายละเอียดด้วยว่า นักเรียนจะทำคุณลักษณะบุคลิกภาพนั้นให้สำเร็จได้ด้วยวิธีใด อาจจะวาดรูปตนเองในลักษณะที่พวกเขาอยากจะเป็น และทำโปสเตอร์ขนาดเล็กแล้วนำไปติดไว้ที่บ้านเพื่อได้อ่านเตือนใจทุก ๆ วัน

ขั้นสรุปและนำไปใช้

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคุณลักษณะบุคลิกภาพที่เพื่อน ๆ นำมาเสนอ ว่ามีลักษณะคืออะไร ก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตของตัวนักเรียนอย่างไร

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบผลจากใบงาน
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

นิทาน เรื่อง “ชีวิตที่มีคุณค่า”

ครอบครัวของฟ้าเป็นครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง ฟ้าเป็นลูกคนสุดท้องในบรรดาพี่น้องสามคน คุณพ่อของฟ้าเป็นพนักงานธนาคารแห่งหนึ่งที่อยู่ไม่ไกลจากบ้านและโรงเรียนนัก ส่วนคุณแม่เปิดร้านขายข้าวแกงบริเวณหน้าบ้าน พี่คนพี่ชายของฟ้าเรียนอยู่ชั้น ป.6 ส่วนพี่น้ำกำลังเรียนชั้น ป.4 และฟ้ากำลังเรียนในชั้น ป.2 ซึ่งทุกๆ วัน ตอนเช้ามีคุณแม่พ่อกับคุณแม่ไปซื้อของที่ตลาด เมื่อมาถึงบ้านก็จะช่วยกันจัดเตรียมสิ่งของ เพื่อขายอาหารในแต่ละวัน ขณะเดียวกันคุณแม่ก็เตรียมอาหารเช้าสำหรับทุกคน เมื่อรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้วคุณแม่พ่อก็รีบไปส่งลูกทั้งสามที่โรงเรียนแล้วจึงไปทำงาน

แต่ละวันฟ้ามีหน้าที่ที่ต้องทำทุกวัน ในตอนเช้าก็คือ กวาดบ้านและกวาดพื้นบริเวณร้านอาหารหน้าบ้าน พี่คนพี่ชายของฟ้ามีหน้าที่กรอกน้ำใส่ใน ถังน้ำดื่มที่ตั้งเตรียมไว้ตามโต๊ะและมีหน้าที่เลี้ยงปลาในกระชังที่บ้าน ส่วนพี่น้ำมีหน้าที่ ทำความสะอาดโต๊ะอาหารและช่วยจัดโต๊ะอาหารที่ร้านอาหารเตรียมเครื่องปรุงต่างๆ ไว้ให้ลูกค้า หากวันไหนที่ฟ้าและพี่น้ำทำงานที่รับผิดชอบเสร็จเร็ว ก็จะไปช่วยคุณแม่ทำอาหารเช้าสำหรับทุกคน เพื่อคุณแม่พ่อกับคุณแม่จะได้เตรียมของสำหรับขายต่อไป

ทุกวันหลังเลิกเรียนฟ้ากับพี่น้ำจะนั่งทำการบ้านที่โรงเรียนระหว่างที่นั่งรอคุณแม่เลิกงานและแวะมารับ เมื่อกลับถึงบ้าน พี่น้ำก็จะออกไปเลี้ยงปลาและดูแลแปลงผักสวนครัวที่ปลูกไว้ที่บ้าน ทำให้หลายครั้งที่คุณแม่ไม่ต้องซื้อต้นหอม ผักชี พริกขี้หนู ใบกะเพรา ใบโหระพา และบางครั้งฟ้าสามารถเก็บมะเขือเปราะ คำลิ่ง ถั่วฝักยาว มาวางขายที่หน้าร้าน มีเพื่อนบ้านมาแวะซื้อไปประกอบอาหาร ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอีก

พี่คน เมื่อกลับจากโรงเรียน ซึ่งหลายครั้งที่กลับมาถึงบ้านก็จะเข้าห้อง เพื่อเล่นเกมคอมพิวเตอร์ แล้วจึงลงมารับประทานอาหารเช้า ก่อนที่จะกลับขึ้นไปคุยโทรศัพท์กับเพื่อน ๆ ในห้องนอนต่อไป

ส่วนฟ้า นั้น เมื่อได้คลุกคลีอยู่กับพี่น้ำ และได้เห็นการแบ่งเวลาสำหรับจัดการงานที่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว และใช้เวลาเพื่อช่วยเหลืองานของคุณแม่แล้ว ฟ้าก็พยายามที่จะรับผิดชอบและจัดแบ่งเวลาตามแบบอย่างของพี่น้ำ ทำให้คุณแม่พ่อกับคุณแม่ชมฟ้าและพี่น้ำ ด้วยความชื่นชม ว่าเป็นคนที่มีชีวิตทำตนให้มีคุณค่าและมีประโยชน์แก่ส่วนรวม

ลักษณะบุคลิกภาพของฟ้า

เป็นลูกสาวคนสุดท้องของครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง ทุก ๆ เช้า ฟ้าจะเห็นคุณพ่อคุณแม่ตื่นตั้งแต่เช้าแต่มีดเพื่อซื้อของมา และเตรียมของสำหรับขายในแต่ละวัน ฟ้าจึงตื่นแต่เช้าเพื่อทำหน้าที่ ที่ต้องรับผิดชอบให้เสร็จและมีเวลาเหลือพอที่จะช่วยงานอื่นได้ อีกทั้งระหว่างรอคุณแม่มารับตอนโรงเรียนเลิก จะนั่งทำการบ้านกับพิน้ำ และชวนเพื่อน ๆ มานั่งทำด้วยกัน เพื่อให้งานที่ครุมอบหมายเสร็จสิ้นไป จึงทำให้มีเวลาทำอย่างอื่นเมื่อกลับถึงบ้านในตอนเย็น แม้จะเป็นลูกสาวคนเล็กแต่ก็สามารถช่วยเหลืองานบ้านได้

ลักษณะบุคลิกภาพของพ่อ

คุณพ่อรักครอบครัว ใจดี พุดจาไพเราะ ทำงานเป็นพนักงานธนาคาร ทุก ๆ เช้าพ่อจะต้องตื่นแต่เช้ามีด เพื่อพาคุณแม่ไปซื้อผักกับข้าวและซื้อของที่ตลาด กลับจากตลาดจะช่วยแม่แยกข้าวของที่ซื้อมา เพื่อให้แม่เตรียมสำหรับปรุงอาหารขายในแต่ละวัน ทุกวันเมื่อไปทำงานจะพาลูก ๆ 3 คน ไปส่งที่โรงเรียนเพราะเป็นทางผ่านพอดี และจะแวะรับกลับบ้านด้วย

ลักษณะบุคลิกภาพของแม่

คุณแม่เป็นแม่บ้านและหารายได้เสริมช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครอบครัวด้วยการเปิดร้านขายข้าวแกงที่หน้าบ้าน แม่พยายามสอนให้ลูก ๆ ทุกคนทำงาน มอบหมายภาระหน้าที่ให้แต่ละคน อาจทำได้บ้างไม่ได้บ้าง เพื่อให้ลูก ๆ เรียนรู้ที่จะใช้เวลาว่างเพื่อช่วยเหลือครอบครัวและผู้อื่นบ้าง

ลักษณะบุคลิกภาพของพิน้ำ

พิน้ำ เป็นพี่ชายคนโต กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.6 ไม่ค่อยช่วยงานบ้าน เพราะพิน้ำคิดว่า การช่วยเหลืองานบ้านเป็นหน้าที่ของผู้หญิง เวลาว่างส่วนใหญ่พิน้ำมักคุยโทรศัพท์กับเพื่อน ๆ ตลอดจนเล่นเกมคอมพิวเตอร์

ลักษณะบุคลิกภาพของพิน้ำ

พิน้ำ เป็นพี่คนกลาง ที่ช่วยเหลืองานบ้าน ช่วยเหลือคุณพ่อ คุณแม่ ดูแลน้องฟ้า และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้อง ให้น้องปฏิบัติตาม ในเรื่องความรับผิดชอบ ช่วยแบ่งเบาภาระงานของครอบครัว และในเรื่องการเรียน จึงจะได้รับคำชมเชยจากคุณพ่อคุณแม่

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 5

ชื่อกิจกรรม “ประกอบช่อดอกไม้”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
2. เพื่อให้นักเรียนมีความเต็มใจที่จะรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

แนวคิด

การดูรักษาและการประหยัดของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้คนรู้สึกเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายในจิตใจ

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ดอกไม้ผ้า มี 5 สี สีละ 30 ดอก รวม 150 ดอก
2. ใบไม้ จำนวน 50 ใบ
3. ก้านดอกไม้ 1 ก้านมี 3 กิ่ง จำนวน 50 ก้าน
4. ถูงแก้ว จำนวน 10 ใบ
5. ริบบิ้นขนาดใหญ่ 1 ม้วนเล็ก และ ริบบิ้นขนาดเล็ก 2 ม้วนเล็ก
6. กรรไกร 10 เล่ม
7. ผ้าเช็ดโต๊ะ 2 ผืน
8. เพลง “อย่าทิ้ง”
9. ใบงานที่ 4

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง “อย่าทิ้ง”

เพลงอย่าทิ้ง

อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง ทิ้งแล้วจะสกปรก

ถ้าเราเห็นมันรก ต้องเก็บ ต้องเก็บ ต้องเก็บ

ขั้นตอนการ

2. ครูเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ไว้บน โต๊ะ สำหรับนักเรียนใช้ร่วมกัน
3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน จำนวน 10 กลุ่ม
4. ครูอธิบายวิธีการทำช็อคโกแลต
5. หลังจากนักเรียนทุกคนทำช็อคโกแลตของตัวเองเสร็จแล้ว ให้นำช็อคโกแลตของ

ทุกคนใน

กลุ่มมาผูกโบว์รวมกันอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ริบบิ้นขนาดใหญ่เสร็จแล้วตัดปลายริบบิ้นให้เรียบร้อย

6. นำถุงแก้วมาตัดปลายออก จากนั้นนำถุงมาหุ้มช็อคโกแลตให้ทั้ง 5 ช่อรวมกัน แล้ว

ใช้ริบบิ้น

ขนาดเล็กที่เตรียมไว้ให้ผูกเป็น โบว์ เสร็จแล้วตัดปลายริบบิ้นให้เรียบร้อย ภายในเวลา 30 นาที

7. เมื่อนักเรียนเข้าประจำแต่ละกลุ่ม ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคนใดรับอาสาเก็บอุปกรณ์ เช็ดโต๊ะ จัดโต๊ะ ปิดไฟ ปิดพัดลม ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้องเรียน

ขั้นอภิปรายผล

8. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงผลงานของแต่ละกลุ่ม สร้างสรรค์ออกมา และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม และบันทึกลงในใบงานที่ 4 พร้อมทั้งออกมาแบ่งปันเพื่อน ๆ

ขั้นสรุปและนำไปใช้

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม การร่วมมือร่วมแรง ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน จนทำงานได้สำเร็จ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจผลจากผลงาน และใบงาน
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ใบงานที่ 4

กลุ่มที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง..... เลขที่สมาชิกในกลุ่ม

.....

ความพึงพอใจผลงาน พอใจเพียงเล็กน้อยพอใจปานกลางพอใจมาก

ความร่วมมือทำงาน ร่วมมือเพียงเล็กน้อยร่วมมือปานกลางร่วมมือดีมาก

ประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม

.....

.....

สิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุง

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 6

ชื่อกิจกรรม “จับคู่คู่ แล้ววาด”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยการทำงานเป็นทีม (Teamwork)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มกับเพื่อนอย่างแข็งขัน เกิดการให้ความร่วมมือ (Cooperation) ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลทำตามหน้าที่อย่างเต็มใจเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ และการอยู่ร่วมกัน ทำงานด้วยกัน ควรมีความสามัคคี ทำงานกันเป็นทีม

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษขาวขนาดประมาณฟุตสแก็ป 1 คู่
2. สีเทียน 1 แท่ง สำหรับนักเรียนแต่ละคน
3. ใบงานที่ 5 แบบฝึกหัด เรื่อง ความสามัคคี
4. นิทาน เรื่อง ผีน้อยสามัคคี

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ความสามัคคี (Pre – test)
2. ครูเล่านิทาน เรื่อง ผีน้อยสามัคคี ให้นักเรียนฟัง

ขั้นดำเนินการ

3. ครูจับคู่ให้นักเรียน แล้วให้ช่วยกันวาดภาพจากสีเทียนที่ได้รับไปคนละ 1 สี (ทั้งคู่ – สีไม่เหมือนกัน) โดยวางกระดาษไว้ตรงกลางระหว่างกัน

4. ครูเป็นผู้บอกหัวข้อของสิ่งที่จะให้วาด โดยมีคิดว่าให้นักเรียนผลัดกันวาดภาพสลับกันคนละ 1 ครั้ง (1 เส้น) โดยห้ามนักเรียนเปล่งคำพูดใด ๆ ออกมา และใช้เวลาในการวาดภาพ ๆ ละ 5 นาที

ขั้นอภิปรายผล

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้

5.1 นักเรียนมีวิธีช่วยกันวาดภาพได้อย่างไร ในเมื่อมีคิดว่าห้ามพูดกัน?

5.2 นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมนี้หรือไม่?

5.3 นักเรียนทั้งคู่รู้สึกประหลาดใจกับผลงานที่ได้ออกมาหรือไม่?

5.4 นักเรียนคิดว่าผลงานแตกต่างจากสิ่ง que นักเรียนแต่ละคนคิดเอาไว้ก่อน

ทำกิจกรรมอย่างไรบ้าง?

ขั้นสรุปและนำไปใช้

6. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่อง ความสามัคคี (Post – test) และให้นักเรียนนำภาพที่ได้จากการทำกิจกรรมไปจัดแสดงเป็นนิทรรศการย่อย ๆ โดยการคิดเอาไว้บนผนังห้องเรียน

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม
2. ตรวจสอบผลจากใบงาน
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
4. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

นิทาน เรื่อง ผึ้งน้อยสามัคคี

ในป่านั้น เป็นที่รู้จักกันว่าราชสีห์ตั้งตนเป็นใหญ่ สัตว์ทุกตัวต่างรู้จักกันดี และเกรงกลัวอำนาจของราชสีห์ไปทั่วทั้งป่า

วันหนึ่งขณะที่ราชสีห์กำลังออกล่าสัตว์เพื่อมาเป็นอาหาร เห็นฝูงผึ้งบินผ่านมา จึงพูดเยาะเย้ยและแสดงอำนาจข่มขู่

“ ไร้...เอ๊ย ผึ้งน้อยผู้นำสงสาร ตัวเล็กนิดเดียวแค่นี้แล้วจะบินไปหาอะไรกินได้ จะไปต่อสู้อะไรกับใครเขาคงไม่ได้เพราะตัวเล็กนิดเดียว ดูตัวข้าสิเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในป่าใครเห็นข้าก็ต้องหลบต้องซ่อน ด้วยกลัวอำนาจของข้าทั้งนั้น ฮ่า ฮ่า ฮา ” ผึ้งได้แต่น้อยใจและเสียใจ พวกมันบินหนีไปอย่างรวดเร็ว ราชสีห์จึงตะโกนตามหลังไปว่า “ ข้าแค่ขู่นิดเดียวก็กลัวแล้ว พวกเจ้าฉลาด คาขาว ”

ต่อมาราชสีห์ออกหาอาหาร ได้พบฝูงผึ้งอีกครั้ง จึงพูดจาเยาะเย้ยเหมือนคราวที่แล้ว คราวนี้ฝูงผึ้งรู้สึกไม่พอใจจึงได้ตอบกลับไปบ้าง “ เจ้านะตัวใหญ่ แต่ไม่มีพิษสงอะไรให้พวกเรากลัว อย่าอวดเบ่งไปเลย ”

ราชสีห์รู้สึกโมโหมาก จึงทำทนายฝูงผึ้งให้มาต่อสู้อัน “ แน่จริงมาสู้กันดีกว่า เจ้าจะได้รู้ว่าข้ามีฤทธิ์เดชขนาดไหน หรือว่าพวกเจ้ากลัวจึงไม่กล้ามาสู้กับข้า ”

ฝูงผึ้งได้ยินจึงปรึกษากัน และรวมพลังเพื่อต่อสู้กับราชสีห์

“ ท่านแน่ใจแล้วหรือ ราชสีห์ผู้ยิ่งใหญ่ ที่จะสู้กับพวกเรา ผึ้งตัวเล็ก ๆ ถ้าท่านคิดอย่างนั้นเราก็พร้อมจะสู้ ” ฝูงผึ้งพูด

“ เข้ามาเลย ชักช้าอยู่ทำไมละ ” แล้วฝูงผึ้งก็รุกกันเข้าไปต่อยลูกตา ใบนุ จมูก และทั่วทั้งตัวราชสีห์ ทำให้ราชสีห์เจ็บปวดไปหมดทั้งตัว ราชสีห์ก็ทนพิษบาดแผลไม่ไหวตายไปในที่สุด

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 7

ชื่อกิจกรรม ปัญหาของเรา ...

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนเกิดสามัญสำนึก (Common Sense) มีการตื่นตัว (Alertness) ต่อเหตุการณ์ปัญหารอบ ๆ ตัว และพร้อมจะแสดงความรับผิดชอบ (Responsibility) โดยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีและสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

แนวคิด

งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ไม่ว่าจะป็นงานกลุ่มหรืองานรายบุคคล นักเรียนจะต้องถือเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องทำให้เสร็จ ทันเวลาที่กำหนด และให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องรับผิดชอบไม่ควรผัดวันประกันพรุ่ง เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้ทั้งตนเองและสมาชิกในกลุ่มเดือดร้อน และจะเปลี่ยนเป็นนิสัยที่ไม่เหมาะสม

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 6 เรื่อง แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
2. ใบงานที่ 7 เรื่อง แบบบันทึกการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความ

สะอาดบริเวณโรงเรียน

3. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อ
4. อุปกรณ์ทำความสะอาด เช่น ไม้กวาด ถังขยะ ที่ตักผง
5. เพลง เด็กเอ๋ย..เด็กดี

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง เด็กเอ๋ย..เด็กดี

เด็กเอ๋ย..เด็กดี ต้องมีหน้าที่ 10 อย่างด้วยกัน

หนึ่ง...นับถือศาสนา

สอง...รักษาธรรมเนียมมั่น

สาม...เชื่อพ่อแม่ครูอาจารย์

ลี...วajanันต้องสุภาพอ่อนหวาน
 ห้า...ยึดมั่นกตัญญู
 หก...เป็นผู้รักการงาน
 เจ็ด...ต้องศึกษาให้เชี่ยวชาญ ต้องมานะบากบั่น ไม่เกียจไม่คร้าน
 แปด...รู้จักออมประหยัด
 เก้า...ต้องซื่อสัตย์ตลอดกาล
 น้ำใจนักกีฬา กล้าหาญ ให้เหมาะกับกาล สมัยชาติพัฒนา
 สิบล...บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ รู้บาปบุญคุณโทษ
 สมบัติชาติต้องรักษา
 เด็กสมัยชาติพัฒนา จะเป็นเด็กที่พา ชาติไทยเจริญ

ขั้นตอนการ

2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน และให้แต่ละกลุ่มไปสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน คือ ร้านขนม สนามเด็กเล่น 1 สนามเด็กเล่น 2 ลานวงกลม หน้าร้านสหกรณ์ ตามลำดับ โดยดูด้านความสะดวก ความสวยงามแล้วบันทึกลงในใบงานที่ 6 หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และเสนอว่าทำอะไรให้บริเวณที่นักเรียนไปสำรวจมาจะสะอาดเรียบร้อย

3. เมื่อแต่ละกลุ่มได้ข้อสรุป ก็ให้ลงมือพัฒนาบริเวณที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้เวลา 25 นาที

ขั้นอภิปรายผล

4. เมื่อนักเรียนพัฒนาเสร็จสิ้น พร้อมทั้งเก็บอุปกรณ์เครื่องมือเรียบร้อย ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติงาน ว่าได้ปฏิบัติอะไรอย่างไรไปบ้าง โดยบันทึกลงในใบงานที่ 7 ในเวลา 5 นาที

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ความรับผิดชอบ และร่วมกันสรุปแนวทางการปฏิบัติงานของนักเรียน วิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบจากใบงาน และผลการพัฒนา
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ใบงานที่ 6

แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
กลุ่มที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง..... สถานที่สำรวจ

.....

สภาพที่เห็น

1. ความสะอาด

.....

2. ความสวยงาม

.....

ใบงานที่ 7

แบบบันทึกการปฏิบัติงานการรับผิดชอบความสะอาดบริเวณโรงเรียน

กลุ่มที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง..... วันที่.....

บริเวณที่รับผิดชอบ

.....

งานที่ได้ปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลที่ได้รับ

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 3

ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในใจ เมื่อทำอะไรหรือมีหน้าที่อะไร แล้วจะต้องทำให้เสร็จสิ้นและได้ผลดี และจะต้องรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ไม่ได้รับแต่ความชอบอย่างเดียว แล้วโยนความผิดให้เพื่อนหรือผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์เรียกว่า เป็นผู้มีความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ มี 2 อย่าง คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง หน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติต่อตนเอง เช่น
 - 1.1 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
 - 1.2 เอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง
 - 1.3 ประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม
 - 1.4 ดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพที่ดี
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเริ่มตั้งแต่ครอบครัว ในห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน ที่จะต้องมีต่อประเทศชาติ เรามีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เพื่อความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของสังคม

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 8

ชื่อกิจกรรม ฉันทเคย ... แต่ตอนนี้ฉัน...

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ค่อนิสัยและความเชื่อต่าง ๆ และยอมรับให้เกียรติในควมมีคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่น ยอมรับผลการกระทำของตนเองไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือไม่ดี ไม่ปิดความผิดไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นย่อมสามารถสร้างนิสัยรักตนเองและรักผู้อื่น นำไปสู่การรักส่วนรวมมากขึ้น และเมื่อบุคคลรักการทำงาน เกิดความรู้สึกรักอยากทำงานด้วยความเต็มใจ โดยไม่รู้สึกรำคาญบังคับ

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์
2. ใบงานที่ 8 สถานการณ์สมมติ เรื่อง ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเรื่องความซื่อสัตย์ โดยยกตัวอย่างสถานการณ์จริงในท้องถิ่น ข่าว เหตุการณ์ นิทาน ของบุคคลที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

ขั้นดำเนินการ

2. ให้นักเรียนลองนึกถึงสิ่งที่นักเรียนได้เปลี่ยนไป โดยใช้รูปแบบประโยคดังนี้
“ฉันทเคย..

แต่ตอนนี้ฉัน...”

3. ครูอาจเป็นผู้เริ่มด้วยตัวอย่างง่าย ๆ ที่ใกล้ตัว หรือที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อที่นักเรียนจะได้ไม่วิตกกังวลกับการที่ต้องเปิดเผยเรื่องส่วนตัว เช่น “ฉันทชอบทำกรบ้านด้วยตนเอง แต่ตอนนี้ฉันทลอกกรบ้านเพื่อนบางครั้ง” “ฉันทเคยโกหก แต่ตอนนี้ฉันทไม่ได้โกหกแล้ว” “ฉันทเคยหยิบของของเพื่อนมาใช้โดยไม่ได้ขออนุญาต แต่ตอนนี้ฉันทจะขออนุญาตเพื่อนก่อน” แล้วครูช่วยบันทึกบนกระดาน

ขั้นอภิปรายผล

4. ครูยกสถานการณ์จำลองขึ้นมา 2 สถานการณ์ ตามใบงานที่ 8 เรื่อง สถานการณ์สมมติ เรื่อง ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์ แล้วให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์นั้นว่า บุคคลแต่ละสถานการณ์มีความซื่อสัตย์ด้านใดบ้าง

4.1 ด้านประพฤติกอบและจริงใจกับผู้อื่น

4.2 ด้านปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่น

4.3 ด้านความซื่อสัตย์ทางวาจา พูดแต่ความจริงไม่พูดปด ไม่เอาของผู้อื่นเป็นของตน

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลของความซื่อสัตย์ของแต่ละสถานการณ์ และตอบคำถามโดยเน้นประโยชน์และโทษของความซื่อสัตย์ โดยครูช่วยบันทึกบนกระดาน

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์และสัญญากันว่าจะปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ และให้ศึกษาใบความรู้ที่ 5 เรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจผลจากใบงาน
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ใบความรู้ที่ 5

เรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์

ขอบข่ายลักษณะนิสัยด้าน ความซื่อสัตย์ สามารถแบ่งออกเป็นความซื่อสัตย์ทางกาย ความซื่อสัตย์ทางวาจา และความซื่อสัตย์ทางใจ ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จำแนกความซื่อสัตย์ไว้ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การไม่พูดปด หลอกหลวง การไม่คิดโลภในของผู้อื่น ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางเลื่อมเลี้ยว มั่นคงต่อการทำความดีของตน ไม่คดโกง มีความตั้งใจทำงาน ประพฤติตรงตามคำพูดและตรงตามที่คิด เป็นต้น

2. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น คือ ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นต่อมิตรต่อหัวหน้างานต่อผู้มีพระคุณ มีลักษณะสำคัญ คือ ความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางเลื่อมเลี้ยว ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว เตือนสติแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำคัญของผู้อื่น ไม่คิดริษยา กลั่นแกล้งไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยการลักขโมย น้อโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ยอมรับผิดหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น ไม่ผิวนัด รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบของใช้ของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ความซื่อสัตย์ คือ การประพฤติชอบและจริงใจ ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา หรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่น และพูดแต่ความจริง ไม่พูดปด ไม่คดโกง ไม่หลอกหลวง และไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

ใบงานที่ 8
เรื่อง ไกรกันแม่ที่ซื่อสัตย์

ชื่อ.....เลขที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง.....

สถานการณ์ที่ 1

ต้น อายุ 8 ปี วันหนึ่งคุณแม่ใช้ให้ต้นไปชื้อน้ำตาลที่ร้านปากซอย ราคาน้ำตาล 13 บาท ต้นให้เงินคนขายไป 20 บาท คนขายซึ่งแก่มาก ก็ทอนมาให้เป็นเหรียญ สิบบาท 1 เหรียญ และเหรียญบาท อีก 6 เหรียญ ด้วยความเข้าใจผิดว่าเป็นเหรียญ 1 บาท ต้น กำเหรียญนั้นไว้แน่น ตั้งใจว่าจะเอาเงินนั้นไปซื้อหนังสือการ์ตูนอ่านเล่น พอคุณแม่ทราบเรื่องก็บอกให้ต้นเอาเงินไปคืนเจ้าของร้านเสีย ต้นตัดสินใจไม่ได้เพราะถ้าเอาไปคืนตนก็ไม่มีเงินซื้อหนังสือการ์ตูน แต่ถ้าไม่เอาไปคืนคุณแม่ก็อาจจะทำโทษก็ได้

คำถาม หากนักเรียนเป็นต้น นักเรียนจะทำอย่างไร?

ตอบ

.....

.....

สถานการณ์ที่ 2

น้ำมาถึงโรงเรียนหลังเคารพธงชาติเกือบทุกวัน เพราะการจราจรติดขัด ทั้งที่น้ำพยายามออกจากบ้านเช้าทุกวัน ทางฝ่ายปกครองต้องบันทึกการมาสายของน้ำไว้เป็นข้อมูล สำหรับพิจารณาการมาสายของน้ำ ซึ่งตามระเบียบของโรงเรียนห้ามใครมาสายเกิน 10 ครั้ง ฝ่ายปกครองถามน้ำว่ามาสายครั้งที่เท่าไรแล้ว น้ำควรตอบว่าอย่างไร เพราะน้ำหวังจะได้รับทุนการศึกษาของโรงเรียน

คำถาม หากนักเรียนเป็นน้ำ นักเรียนจะตอบคุณครูฝ่ายปกครองว่าอย่างไร?

ตอบ

.....

.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 9

ชื่อกิจกรรม “ รถไฟของเล่นจากเศษวัสดุ “

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะในด้านการดูแลรักษา การใช้อย่างประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์ การใช้สิ่งของต่าง ๆ แก่ผู้อื่น

แนวคิด

การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ไม่ยึดครองเป็นของตนเอง สามารถแบ่งปันให้บุคคลอื่น เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน “จิตสาธารณะ” และจะพัฒนาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมในอนาคต

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่ออุปกรณ์

1. แกนกระดาษทิชชู 50 อัน
2. ไม้ยาว 100 อัน
3. กระดาษแข็งตัดเป็นวงกลม เพื่อทำล้อรถ 200 ชิ้น
4. สายยางรัดของ 200 เส้น
5. เชือกยาว 1 เมตร จำนวน 10 เส้น

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนฝึกการนั่งสมาธิ โดยการกำหนดลมหายใจเข้า ออก เป็นเวลา 10 นาที

ขั้นดำเนินการ

2. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน เป็นกลุ่ม 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน
3. ครูเตรียมอุปกรณ์ต่างๆไว้บนโต๊ะ เพื่อให้นักเรียนใช้ร่วมกัน
4. ให้นักเรียนประกอบรถไฟจากวัสดุที่เตรียมไว้ให้ คนละ 1 คัน รถไฟ 1 คัน

ประกอบด้วย แกนกระดาษทิชชู 1 อัน ไม้ยาว 2 อัน และล้อรถ 4 ล้อ ใช้ยางรัดที่ไม้ สำหรับยึดล้อให้ติดกับตัวรถไฟทั้ง 4 ค้าน

5. หลังจากที่นักเรียนทำรถไฟของตนเองเสร็จแล้ว ให้ใช้เชือกผูกรถไฟของตนเองให้ติดกับรถไฟของเพื่อน นักเรียนต้องผูกเชือกด้วยตนเอง 1 ด้าน โดยเหลืออีกด้านหนึ่งไว้ให้เพื่อนคนต่อไป

6. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันประดิษฐ์รถไฟ 1 ขบวน ซึ่งประกอบด้วย 5 คัน ภายในเวลา 30 นาที

ขั้นอภิปรายผล

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงผลงานของแต่ละกลุ่ม สร้างสรรค์ออกมา และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม และบันทึกลงในใบงานที่ 9 พร้อมทั้งออกมาแบ่งปันเพื่อน ๆ

ขั้นสรุปและนำไปใช้

8. ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม การร่วมมือร่วมแรง ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน จนทำงานได้สำเร็จ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบผลจากผลงาน
2. ตรวจสอบผลจากใบงาน
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
4. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ใบงานที่ 9

กลุ่มที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง..... เลขที่สมาชิกในกลุ่ม

.....

ความพึงพอใจต่อผลงาน พอดีเพียงเล็กน้อยพอปานกลางพอใจมาก
ความร่วมมือทำงาน ร่วมมือเพียงเล็กน้อยร่วมมือปานกลางร่วมมือดีมาก
ประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม

.....
.....

สิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุง

.....
.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ครั้งที่ 10

ชื่อกิจกรรม ให้ก่อน...แล้วเราจะได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการแบ่งปัน มีการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม
2. เพื่อให้นักเรียนเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะเกิดผลดีและปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดี

ยิ่งขึ้น

แนวคิด

การพัฒนาเด็กในภาวะที่สังคมมีแต่การแข่งขัน จำเป็นต้องเน้นให้เด็กมีจิตสำนึกในด้านความเสียสละ การแบ่งปัน การให้ ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่ออุปกรณ์

1. ใบงานที่ 10 เรื่อง การตัดสินใจของ ขวัญ
2. ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูกับนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับความเสียสละ การแบ่งปัน

ขั้นดำเนินการ

2. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา

ใบงาน เรื่อง การตัดสินใจของขวัญ

3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงานหน้าชั้น เกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการศึกษาใบงาน การปฏิบัติของบุคคลในเรื่อง และหากเป็นนักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจ

เช่นนั้น

ขั้นอภิปรายผล

4. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน

5. ครูถามนักเรียนว่าใครเคยเสียสละเวลาในการช่วยสอนการบ้านเพื่อนบ้าง หรือ

แบ่งปันอุปกรณ์การเรียนแก่เพื่อนบ้าง ให้นักเรียนออกมาเล่า

ขั้นสรุปและนำไปใช้

6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อดี ประโยชน์ของการแบ่งปัน การเสียสละ การให้ ที่ควรปฏิบัติแก่บุคคลอื่น และช่วยกันนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติ การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบผลจากใบงาน
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ใบงานที่ 10
เรื่อง การตัดสินใจของขวัญ

คำสั่ง ให้นักเรียนทุกกลุ่มอ่านข้อความและอภิปรายพร้อมทั้งตอบคำถาม
กลุ่มที่..... เลขที่สมาชิกในกลุ่ม.....ชั้น ป.2 ห้อง.....

ขวัญเป็นนักเรียนที่ขยันเรียน สอบได้คะแนนระดับ 4 มาโดยตลอด มีความรับผิดชอบสูง ขวัญจะมีสมุดการบ้าน หรือแบบฝึกหัดที่ครูให้ทำแต่ละวัน แล้วจะจัดส่วนเวลาที่จะทำแบบฝึกหัดเหล่านี้และมีงานพิเศษอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อให้มีงานส่งครูตามกำหนดทุกครั้ง โดยขวัญจะทำงานที่เป็นของส่วนรวมทุกงานให้เรียบร้อยก่อนที่จะทำงานอันเป็นประโยชน์โดยตรงแก่ตนเอง วันหนึ่งครูประจำชั้นบอกทุกคนในชั้นเรียนว่า วันนี้โรงเรียนจะจัดงานวันไหว้ครูในวันอังคารที่จะถึงนี้ ครูต้องการให้นักเรียนทุกคนมาช่วยจัด โต๊ะเก้าอี้และเวทีในงานตอนเย็นวันนี้ ขวัญคิดว่าตอนเย็นวันนี้เขาต้องกลับไปทำการบ้านหลายวิชาให้เสร็จ ถ้ามีเวลาเหลือเขาก็จะได้ไปเล่นกับน้อง ขวัญควรจะตัดสินใจอย่างไร(นักเรียนเลือก 1 ข้อ)

1. ขวัญ ควร ไปช่วยคุณครูจัด โต๊ะ เก้าอี้ในงานวันไหว้ครู

เพราะ

.....

.....

.....

.....

2. ขวัญควรกลับบ้านไปทำการบ้านให้เสร็จและจะได้ไปเล่นกับน้อง

เพราะ

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 6

เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน

ช่วยกันคนละไม้คนละมือ
 ไม่ต้องถือว่าเป็นงานของใคร
 ช่วยกันอย่างเต็มอกเต็มใจ
 งานสำเร็จลงได้เพราะทุกคนร่วมมือ
 ให้กันทั้งกำลังกายและทรัพย์
 ทั้งคนให้และรับล้วนแต่สุขใจ
 ให้กันเถิดไม่ว่าที่ใด
 สังคมสุขได้ถ้าคนให้กัน
 เสียสละทำได้ไม่ยาก
 และไม่ลำบากที่จะกระทำ
 ช่วยกันเถิดช่วยกันจดจำ
 เราจะสุขล้ำถ้าไม่เห็นแก่ตัว
 สังคมเราจะอบอุ่น
 ตามัคคีเกื้อหนุนกันให้ถ้วนทั่ว
 เสียสละ โดยไม่ต้องกลัว
 ชื่นชมกันทั่วสุขกายสุขใจ

อาจารย์ เต็มยอด ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความเสียสละ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พ.ศ. 2537 หน้า 112

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ
ครั้งที่ 11

ชื่อกิจกรรม น้ำใจแบ่งปันไม่ต้องหาซื้อที่ไหน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการช่วยเหลือ การแบ่งปันและเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือและแบ่งปัน

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่สำคัญในการอยู่ร่วมกัน และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะที่ดี

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. นิทานประกอบภาพและหุ่นมือ เรื่อง ลูกหมีใจดี

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทานประกอบภาพ และหุ่นมือ เรื่อง ลูกหมีใจดี ให้นักเรียนฟัง

ขั้นดำเนินการ

2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของลูกหมี
3. ให้นักเรียนจับคู่กันแสดงบทบาทของลูกหมีในการช่วยเหลือและแบ่งปัน และเพื่อนแสดงบทบาทของลูกหมีตามที่พอใจ

4. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 4.1 ลูกหมีมีนิสัยอย่างไร
- 4.2 ลูกหมีช่วยเพื่อนทำอะไรบ้าง
- 4.3 ลูกหมีได้รับผลดีอย่างไรในการช่วยเหลือและแบ่งปันเพื่อน
- 4.4 นักเรียนอยากเป็นอย่างลูกหมีหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 4.5 นักเรียนเคยช่วยเหลือเพื่อนอย่างลูกหมีหรือไม่
- 4.6 นักเรียนเคยแบ่งปันอย่างลูกหมีหรือไม่
- 4.7 นักเรียนจะช่วยเพื่อนทำอะไรบ้าง
- 4.8 นักเรียนจะแบ่งปันสิ่งใดแก่เพื่อนได้บ้าง

ขั้นอภิปรายผล

5. ครูให้นักเรียนแต่ละคนเสนอแนวทางปฏิบัติตนช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปันแก่เพื่อน ครูเขียนบนกระดานดำและให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาเลือกแนวปฏิบัติที่เหมาะสม

6. นักเรียนทุกคนแสดงบทบาทสมมุติปฏิบัติตนช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปันสิ่งต่าง ๆ แก่เพื่อนและนำไปปฏิบัติจริง

ขั้นสรุปและนำไปใช้

7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามแนวคิดของกิจกรรมว่า “การเป็นเพื่อนกัน จำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปันกันเท่าที่เราสามารถจะช่วยให้ การช่วยเหลือและการแบ่งปันแสดงว่าเรามีน้ำใจต่อเพื่อน ทำให้เราและเพื่อนมีความสุข” ครูช่วยเขียนใต้กระดานดำไว้ในห้องเรียน

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบผลจากใบงาน
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
3. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ครั้งที่ 12

ชื่อกิจกรรม การปิ้งจิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อสรุปจิตสำนึกสาธารณะและแบบสำรวจความพึงพอใจของการจัดกิจกรรม

แนวคิด

การสรุปเนื้อหาและการดำเนินการทั้งหมดที่ผ่านมา เป็นการทบทวนและตกย้ำความรู้ความเข้าใจ ย้ำให้ไม่ลืมกระบวนการที่นำไปสู่การปฏิบัติและส่งผลให้นักเรียนเกิด “จิตสำนึกสาธารณะ” อันเป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและเป็นเป้าหมายของกิจกรรม

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. เกม กระชิบรัก
2. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
3. แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนเล่นเกม กระชิบรัก โดยแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน คนแรกของแต่ละกลุ่มอ่านข้อความที่ครูเตรียมไว้ คือ “ การรู้จักให้ แบ่งปัน และการมีจิตสำนึกที่ดี จะทำให้สังคมเจริญ ” แล้วกระชิบบอกเพื่อนคนถัดไป กระชิบบอกกันไปเรื่อย ๆ จนถึงคนสุดท้าย และคนสุดท้ายของแต่ละกลุ่มเป็นผู้เขียนข้อความที่รับมาได้บนกระดาน หลังจากนั้นนักเรียนและครูดูพร้อมกันว่า กลุ่มไหนสามารถเขียนข้อความสมบูรณ์ที่สุด เป็นกลุ่มที่จะได้รับรางวัล

2. ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นดำเนินการ

3. ครูทบทวนกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ดำเนินการมา และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ทำมา

4. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นอภิปรายผล

5. ให้นักเรียนแบ่งปันข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากแนวทางในการทำกิจกรรม ความหมายของการมีจิตสำนึกสาธารณะ รวมถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

6. ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นสรุปและนำไปใช้

7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญ ๆ ของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ผลดี ผลเสียแล้วให้ทุกคนร่วมกันแสดงความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ชักถามเพิ่มเติม ครูกล่าวขอบคุณ สำหรับความร่วมมือในครั้งนี้

การวัดและประเมินผล

1. ผลจากแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
2. ผลจากแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ
3. ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้
4. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
5. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ภาคผนวก ง
โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

โปรแกรมการให้ข้อสนเทศ (กลุ่มควบคุม)

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	การปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกันระหว่างครูและนักเรียน 2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการฝึกกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ 3. เพื่อสำรวจลักษณะการมีจิตสำนึกสาธารณะก่อนร่วมกิจกรรม (pretest)	<u>ขั้นนำ</u> 1.ครูแนะนำตัวและให้นักเรียนทุกคนแนะนำตนเอง <u>ขั้นดำเนินการ</u> 2.ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่องความสามัคคี ช่วยกันคิดว่าการกระทำใด หรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี บันทึกลงในใบงาน 3. นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน <u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u> 4.ครูสรุปถึงประโยชน์ของการมีความสามัคคี และผลเสียของการขาดความสามัคคี <u>การวัดและประเมินผล</u> 1. จากการตอบคำถาม 2. ตรวจสอบผลจากใบงาน 3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	ความมีระเบียบวินัย	<p>1. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะ การดูแลรักษาของส่วนรวม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะ ในการใช้สมบัติส่วนรวมอย่างประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่องความมีระเบียบวินัย</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ศึกษาไปความรู้ เรื่องความมีระเบียบวินัยในครอบครัว ให้นักเรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของการมีระเบียบวินัย และตอบคำถาม</p> <p>3. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกก่อนเรียนเรื่องความมีระเบียบวินัย และร่วมกันสรุปข้อคิด</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <p>1. จากการตอบคำถาม</p> <p>2. ตรวจสอบจากใบงาน</p> <p>3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	ฉันทำได้....	<p>เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ในตนเอง (Self - Awareness) มีการเข้าใจในความรู้สึก และเกิดความเชื่อที่ดีในตนเอง และมีความเพียรพยายามในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ (Perseverance/ Effort)</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม ในหัวข้อ “ฉันทำได้” โดยให้นักเรียนกำหนดสิ่งที่นักเรียนจะทำหนึ่งอย่างในแต่ละวันและในวันนั้นจะต้องทำเช่นนั้นให้ได้โดยเขียนลงในการ์ด “ทำได้” เช่น วันนี้จะไม่ทิ้งขยะลงพื้น</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2. แจกการ์ด “ทำได้” ให้แก่นักเรียนที่ยอมรับในกติกาที่ว่าพวกเขาจะต้องนำการ์ดเหล่านี้มาโรงเรียนทุกวัน เป็นเวลา 2 สัปดาห์</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>3. ครูสรุปความสำคัญของการที่เรารับรู้ว่าคุณสามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้นั้นจะทำให้เราได้รับผลตอบแทนตามที่เราต้องการและรู้ว่าเราควรกระทำพฤติกรรมใดบ้างที่ดีและมีความพยายามมุ่งมั่นทำงานจนกว่างานจะสำเร็จ</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จากการตอบคำถาม 2. ตรวจสอบจากใบงาน 3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	ความมุ่งมั่นใน อนาคต	<p>เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในตนเอง และเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) เข้าใจในความรู้สึก นิสัย ของตนเอง มีความใฝ่รู้ (Curiosity) บรรณาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และสามารถตั้ง เป้า หมายความมุ่งมั่นให้กับตนเองว่า ต้องการเป็นอะไรในอนาคตได้ และ พร้อมจะดำเนินการ ไป สู่เป้าหมายนั้น ๆ</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1. ให้นักเรียนทั้งชั้นเรียนร่วม กัน ระดมความคิดรวบรวม คุณลักษณะบุคลิกภาพที่นักเรียน อยากจะมี เช่น ความห่วงใย ความ จริงใจ อาจให้รวมไปถึงอาชีพ การงานในอนาคต และวิธีที่จะ ก้าวไปสู่ความสำเร็จหลังจากได้ รายการคุณลักษณะบุคลิกภาพใน ขั้นต้น</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2. ครูยกตัวอย่างที่สามารถแสดง ออกได้ถึงคุณลักษณะและ บุคลิกภาพเหล่านั้นซึ่งตัวอย่าง ดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่นักเรียนเคย ได้พบเห็นผู้อื่นปฏิบัติอยู่ หรือจะ เป็นสิ่งที่นักเรียนเคยปฏิบัติ มาแล้วก็ได้</p> <p>3. ให้นักเรียนแต่ละคนเลือก คุณลักษณะพร้อมแสดง รายละเอียดด้วยว่า นักเรียนจะทำ คุณลักษณะบุคลิกภาพนั้นให้ สำเร็จได้ด้วยวิธีใด</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4. ครูสรุปว่ามีลักษณะคืออะไร ก่อให้เกิดประ โยชน์ในชีวิตของ ตัวนักเรียนอย่างไร</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <p>1. สังเกตจากการทำงาน</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5	ความมีน้ำใจ	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม 2. เพื่อให้นักเรียนมีความเต็มใจที่จะรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม	<u>ขั้นนำ</u> 1.ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน เรื่อง ความมีน้ำใจ <u>ขั้นดำเนินการ</u> 2.ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ 3.ครูสนทนาถึงความหมายของความมีน้ำใจต่อเพื่อน ๆ ที่นักเรียนปฏิบัติตามทุกวัน ว่าปฏิบัติอย่างไร และหากนักเรียนต้องทำงานกลุ่มร่วมกันและไม่มี การแบ่งปันซึ่งกันและกันเลย นักเรียนคิดว่างานนั้นจะสำเร็จ ลุล่วงไปได้เพียงใด <u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u> 4. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียนครูสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม <u>การวัดและประเมินผล</u> 1. จากการตอบคำถาม 2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6	สามัคคีคือพลัง	<p>1. เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยการทำงานเป็นทีม (Teamwork)</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มกับเพื่อนอย่างแข็งขัน เกิดการให้ความร่วมมือ (Cooperation) ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่องสามัคคี</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 10 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง สามัคคี และตอบคำถาม</p> <p>3.ให้นักเรียนร่วมกันค้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสามัคคีต่อหมู่คณะและสังคม ไม่ให้เกิดความแตกแยกทะเลาะวิวาทกันให้แต่ละกลุ่มร่วมกันแต่งนิทานสั้น เรื่องสามัคคี และส่งตัวแทนมาแบ่งปันให้เพื่อนฟัง</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดนักเรียน และครูสรุปประโยชน์ของการมีความสามัคคี และโทษของการขาดความสามัคคี</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <p>1. จากการตอบคำถาม</p> <p>2. ตรวจสอบผลจากใบงาน</p> <p>3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7	ปัญหาของเรา ...	<p>เพื่อให้นักเรียนเกิดสามัญสำนึก (Common Sense) มีการตื่นตัว (Alertness) ต่อเหตุการณ์ปัญหารอบ ๆ ตัว และพร้อมจะแสดงความรับผิดชอบ (Responsibility) โดยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีและสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่อง ความรับผิดชอบ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 2.ครูกำหนดสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน คือ ร้านขนม สนามเด็กเล่น 1 สนามเด็กเล่น 2 ลานวงกลม หน้าร้านสหกรณ์ ให้แต่ละกลุ่มไปศึกษาหนึ่งสถานที่โดยไม่ซ้ำกัน ให้ดูด้านความสะดวก ความสวยงาม โดยให้ไปสำรวจ 3. บันทึกลงในใบงานให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และเสนอว่าทำอย่างไรให้บริเวณที่นักเรียนไปสำรวจมาจะสะอาดเรียบร้อย <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4.นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความรับผิดชอบ และทำแบบฝึกหัด และครูสรุปการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ได้จากกิจกรรมนี้ <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จากการตอบคำถาม 2. ตรวจสอบจากใบงาน แบบสำรวจ 3. สังเกตจากการทำงาน

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
8	ฉันเคย ... แต่ ตอนนี้ฉัน...	เพื่อให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อ ตนเอง ต่อนิสัยและความเชื่อต่าง ๆ และยอมรับให้เกิดริติในความมีคุณค่า ของตนเองและบุคคลอื่น ยอม รับผิดชอบ การกระทำของตนเองไม่ว่าจะเป็นผลดี หรือไม่ดี ไม่ปิดความผิดไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข	<u>ขั้นนำ</u> 1.ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ความซื่อสัตย์ <u>ขั้นดำเนินการ</u> 2.ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 10 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คนร่วมกันศึกษาใบ ความรู้ และช่วยกันในแต่ละกลุ่ม ทำใบงานช่วย กันวิเคราะห์ สถานการณ์นั้นบุคคลแต่ละ สถานการณ์มีความซื่อสัตย์ด้าน ใดบ้าง <u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u> 3.ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่อง ความซื่อสัตย์ <u>การวัดและประเมินผล</u> 1. จากการตอบคำถาม 2. ตรวจสอบผลจากใบงาน 3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
9	ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่	<p>1. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะในด้านการดูแลรักษา การใช้อย่างประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์ใช้สิ่งของต่าง ๆ แก่ผู้อื่น</p>	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มมีผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2. ครูชี้แจงกติกาให้นักเรียนฟัง คือ ให้นักเรียนนำของที่ตนเองมีอยู่คนละ 1 ชิ้นไปซ่อนไว้ แล้วฟังสัญญาณให้ดี ห้ามพูดให้ใช้ภาษาใบ้ท่าทางต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนในกลุ่มจับมือให้แน่นอย่าให้หลุดไปหาของให้ครบทุกคนในกลุ่ม แล้วนำมารวมไว้กลุ่มไหนเสร็จก่อนไม่ผิดกติกา กลุ่มนั้นชนะ กลุ่มไหนช้า แล้วผิดกติกาปรับแพ้จะถูกกลุ่มชนะลงโทษ</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4. ครูสรุปเกี่ยวกับการกระตือรือร้น เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <p>1. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล</p> <p>2. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	ให้ก่อน.....แล้ว เราจะได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการแบ่งปัน มี การเสียสละประ โยชน์ส่วนตนเพื่อ ส่วนรวม 2. เพื่อให้นักเรียนเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะเกิดผลดีและปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ ได้ผลดียิ่งขึ้น 	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อน ทำกิจกรรม เรื่อง ความเสียสละ และการแบ่งปันนักเรียนแบ่งเป็น กลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน แต่ละ กลุ่มร่วมกันศึกษาใบงาน เรื่อง การตัดสินใจของขวัญ และตอบ คำถาม <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารายงาน หน้าชั้น เกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จาก การศึกษาใบงาน การปฏิบัติของ บุคคลในเรื่อง และหากเป็น นักเรียนจะได้อย่างไร เพราะเหตุ ไฉจึงตัดสินใจเช่นนั้น 3. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังทำ กิจกรรม <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. ครูสรุปข้อดี ประ โยชน์ของ การแบ่งปัน การเสียสละ การให้ ที่ควรปฏิบัติแก่บุคคลอื่น และ ช่วยกันนำเสนอแนวทางในการ ปฏิบัติ <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จากการตอบคำถาม 2. ตรวจสอบจากใบงาน 3. สังเกตจากการทำงาน

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
11	น้ำใจแบ่งปันไม่ ต้องหาซื้อที่ ไหน	เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการช่วยเหลือ การแบ่ง ปันและเห็นประ โยชน์ของ การช่วยเหลือและแบ่งปัน	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึก หัด ก่อนทำกิจกรรม</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2.ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน และให้ นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ ครูให้นักเรียน ศึกษาใบงาน เรื่อง ตัดสินใจ อย่างไรดี และตอบคำถาม</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>3. ครูสรุปตามแนวคิดของ กิจกรรมว่า “การเป็นเพื่อนกัน จำเป็น ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและ กัน รู้จักแบ่งปันกันเท่าที่เร สามารถจะช่วยให้ การช่วยเหลือ และการแบ่งปันแสดงว่าเรามีน้ำมี ต่อเพื่อน เพื่อนจะชอบเราและรัก เรา ทำให้เรามีความสุข”</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <p>1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความมีน้ำใจ</p> <p>2. ตรวจสอบผลจากใบงาน ตัดสินใจ อย่างไรดี</p> <p>3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม และรายบุคคล</p>

ครั้ง	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อสรุปจิตสำนึกสาธารณะและแบบสำรวจความพึงพอใจของการจัดกิจกรรม	<p><u>ขั้นนำ</u></p> <p>1.ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ</p> <p><u>ขั้นดำเนินการ</u></p> <p>2. ครูทบทวนกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ดำเนินการมา ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>3. ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ</p> <p><u>ขั้นสรุปและนำไปใช้</u></p> <p>4.ครูสรุปสาระสำคัญ ๆ ของการมีจิตสำนึกสาธารณะผลดีผลเสียแล้วให้ทุกคนร่วมกันแสดงความรู้สึที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมซักถามเพิ่มเติม แล้วครูกล่าวขอบคุณสำหรับความร่วมมือในครั้งนี้</p> <p><u>การวัดและประเมินผล</u></p> <p>1.จากแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ</p> <p>2.จากแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ</p> <p>3.จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้</p>

ชุดข้อสนทนเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม ปฐมนิเทศ ...รวมใจเป็นหนึ่ง..

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน ระหว่างครูและนักเรียน
2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการฝึกกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา

จิตสำนึกสาธารณะ

3. เพื่อสำรวจลักษณะการมีจิตสำนึกสาธารณะก่อนร่วมกิจกรรม (pretest)

แนวคิด

การมีข้อตกลงเบื้องต้นจะช่วยให้การทำกิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น และเป็น การสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบความรู้ เรื่อง ความสามัคคี
2. ใบงาน เรื่อง ความสามัคคี
3. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
4. แบบฝึกหัด เรื่อง ความสามัคคี

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูแนะนำตัวและให้นักเรียนทุกคนแนะนำตนเอง

ขั้นดำเนินการ

2. ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
3. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน
4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่อง ความสามัคคี และให้นักเรียน ช่วยกันคิดว่าการกระทำใด หรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคีมีกิจกรรมใดบ้าง บันทึกลงในใบงาน

5. ครูถามนักเรียนว่าเมื่อนักเรียนมีความสามัคคีจะเกิดผลต่อตนเอง สังคม และชาติอย่างไร

6. นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เรื่อง ความสามัคคี

ขั้นสรุปและนำไปใช้

7. ครูสรุปถึงประโยชน์ของการมีความสามัคคี และผลเสียของการขาดความสามัคคี

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความสามัคคี
2. ตรวจสอบผลจากใบงาน เรื่อง ความสามัคคี
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ใบความรู้ เรื่อง ความสามัคคี

การทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ต้องอาศัยความสามัคคี โดยทุกคนต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังเช่น คุณธรรมประจำโรงเรียนของเราที่กล่าวว่า “สุชา สัจ สส สามัคคี ความพร้อมเพรียงแห่งหมู่ทำให้เกิดสุข” การเรียนหรือการทำกิจกรรมของนักเรียนก็เช่นกันต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจในการทำ หากไม่ร่วมมือกันจะไม่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการเรียนหรือการทำกิจกรรมนั้น ๆ การร่วมมือเป็นหนึ่งเดียวกัน ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ ไม่เกี่ยงงานกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และช่วยกันแก้ปัญหาเพื่อขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ให้หมดไป

ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองคองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงาน หรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงความรักใคร่กลมเกลียวไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

ใบงาน	
ให้นักเรียนเขียนการกระทำ หรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม	
1.....	
2.....	
3.....	
แบบฝึกหัด เรื่อง ความสามัคคี	
ชื่อ..... ชั้น เลขที่	
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน	
1. การทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัย คุณธรรมใด ก. การให้อภัย ข. ความสามัคคี ค. ความเห็นอกเห็นใจ ง. การแสดงความคิดเห็น	6. ผลของความสามัคคีจะช่วยให้หมู่คณะเป็น อย่างไร ก. มีความอดทน ข. มีความเสียสละ ค. มีระเบียบวินัย ง. มีความกลมเกลียวกัน
2. ข้อใดตรงความหมายกับความสามัคคีมากที่สุด ก. น้ำขึ้นให้รีบตัก ข. หัวเดียวคอกว่าสองหัว ค. รวมกันเราอยู่แยกกันเราตาย ง. คนเดียวหัวหายสองคนเพื่อนตาย	7. การกระทำข้อใดแสดงถึงความสามัคคีมากที่สุด ก. สมบูรณ์มาทำงานที่โรงเรียน ข. สมชัยช่วยสอนการบ้านเพื่อน ค. สมบัติแบ่งขนมให้เพื่อน ง. สมชายกับสมปองช่วยกันกวาดถนน
3. ผลของความสามัคคีจะเกิดอะไรขึ้น ก. การให้อภัย ข. ความอิจฉาริษยา ค. ความโกรธเกลียด ง. ความรักใคร่กลมเกลียว	8. ข้อใดแสดงถึงความสามัคคี ก. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ข. นักเรียนช่วยกันส่งการบ้าน ค. นักเรียนช่วยกันลอกการบ้าน ง. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน

<p>4. ข้อใดเป็นการพูดให้แตกแยก</p> <p>ก. สุคาแอบถามเพื่อนตอนสอบ</p> <p>ข. สุพจน์ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน</p> <p>ค. สุชาติเล่าเรื่องตนเองให้เพื่อนฟัง</p> <p>ง. สุภา บอกสุชาติว่า สุคาค่าสุชาติ</p>	<p>9. สิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานกลุ่มคืออะไร</p> <p>ก. ความมีวินัย</p> <p>ข. ความอดทน</p> <p>ค. ความซื่อสัตย์</p> <p>ง. ความสามัคคี</p>
<p>5. ข้อใดแสดงถึงความสามัคคี</p> <p>ก. สุชาติ รับผิดแทนเพื่อน</p> <p>ข. สุชดา ใส่บาตรทุกเช้า</p> <p>ค. สุภา ให้เพื่อนลอกการบ้าน</p> <p>ง. สุพจน์ กับสุธี ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน</p>	<p>10. สิ่งใดช่วยให้งานกลุ่มสำเร็จอย่างรวดเร็ว</p> <p>ก. ความอดทน</p> <p>ข. ความเสียสละ</p> <p>ค. ความสามัคคี</p> <p>ง. ความเห็นอกเห็นใจ</p>

ชุดข้อสนทนาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม “ความมีระเบียบวินัย”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะการดูแลรักษาของส่วนรวม
2. เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกสาธารณะในการใช้สมบัติส่วนรวมอย่างประหยัด

ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลมีความเป็นระเบียบวินัย รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การเกิด “จิตสำนึกสาธารณะ”

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. แบบฝึกหัดก่อนและหลัง เรื่อง ความมีระเบียบวินัย
2. ใบงาน เรื่อง หยิบง่าย หายรู้ คุณงามความดี
3. ใบความรู้ เรื่อง ความมีระเบียบวินัย

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน เรื่อง ความมีระเบียบวินัย

ขั้นดำเนินการ

2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน จำนวน 10 กลุ่ม ศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความมีระเบียบวินัยในครอบครัว ให้นักเรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของการมีระเบียบวินัย และ

ตอบคำถาม

ขั้นสรุปและนำไปใช้

3. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เรื่อง ความมีระเบียบวินัย
4. ครูสรุปข้อคิดที่ได้ ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความมีระเบียบวินัย
2. ตรวจสอบผลจากใบงาน เรื่อง ความมีระเบียบวินัย
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ใบความรู้

เรื่อง จิตสาธารณะและความมีระเบียบวินัย

จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ หรือ หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ผู้ใด จิตสาธารณะจึงเป็นความรู้สึกรู้สึกนึกการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาร่วมกัน เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การดูแลรักษา สาธารณสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ การเรียนหรือการทำกิจกรรมหรือการดำรงชีวิตของนักเรียนในปัจจุบันต้องสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน และนำไปสู่ความเจริญของประเทศชาติต่อไป

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่นักเรียนควบคุมตนเองประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน และสม่ำเสมอ ในการรักษาความสะอาด ความมีระเบียบวินัยของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียนและสาธารณะสถาน สาธารณะสมบัติ จัดตกแต่งที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่ ไม่รับประทานอาหารในห้องนอน ห้องเรียน จัดแบ่งเนื้อที่ภายในบ้านให้สัดส่วนที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่คุยหัวเราะ จัดงานเลี้ยงเปิดทีวีเสียงดัง รบกวนผู้อื่น

ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยการเคารพสิทธิผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

ใบงาน

เรื่อง หยิบง่าย หายรู้ ดูงามตา

ชื่อ.....ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความและตอบคำถาม

เย็นวันหนึ่ง แม่กลับเข้าบ้านด้วยท่าทางอิดโรย ลูก ๆ วิ่งมารับข้าวของที่แม่หอบพะรุงพะรัง เสียงโทรทัศน์ดังแข่งกับเสียงเพลงจากวิทยุ แม่เดินไปปิดโทรทัศน์ และกลับมานั่งพักผ่อนสักครู่ แม่ก็เดินเข้าไปในครัว เพื่อจะทำอาหารแม่เริ่มอารมณ์เสียเมื่อพบว่ามีจานสกปรกวางซ้อนกันมากมายมีเศษอาหารตกอยู่บนพื้นครัว แม่เริ่มลงมือทำความสะอาดครัว ตั้งชามและทำอาหาร แม่เริ่มไม่พอใจมากขึ้นเมื่อพบว่าเครื่องครัวไม่วางที่เดิม ทำให้แม่ต้องเสียเวลาค้นหา

แม่ ใครเห็นมีดปลายแหลมที่อยู่ในลิ้นชักนี้บ้าง

แดง ไม่เห็นคะ อันเอาไม้กวาด ตรงนี้ไปไว้ตรงไหนที่จะกวาดบ้าน

อัน หาเอาเองซิ เมื่อเช้าอันตัดเล็บ ยังเที่ยวหาที่ตัดเล็บเองเลย

แม่ ลูก ๆ มานั่งตรงนี้สิ แล้วฟังแม่นะ แม่รู้สิที่บ้านของเราชักไม่เป็นบ้าน

แล้วสิ่งของไม่อยู่ที่เดิมของมัน เพราะลูกวางไม่เป็นที่ ใครกินอาหารคนนั้นก็ควรล้างจาน ไม่เปิดวิทยุ โทรทัศน์เสียงดัง และช่วยกันจัดบ้านของเราให้น่าอยู่ ถ้าเราจัดบ้านให้สะอาดเรียบร้อย น่าอยู่ ส่วนของอะไร หายไปเราก็จะรู้ได้ทันที หยิบใช้ก็ง่าย ใครมาเห็นเข้าก็ชมเชยว่าลูกแม่มีระเบียบวินัย และอีกอย่างหนึ่งเป็นการปลูกฝังความมีระเบียบให้ติดตัวลูก ๆ ตลอดไป บ้านเรือนที่ไม่มีระเบียบวินัยจะเป็นบ่อเกิดของโรคภัยต่าง ๆ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การมีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัยหมายความว่าอย่างไร

.....

.....

2. การปฏิบัติตนให้มีระเบียบวินัยในที่อยู่นั้น นักเรียนปฏิบัติได้อย่างไร

.....

.....

3. การกระทำของใครบ้างที่แสดงถึงการไม่รักษาระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย

.....

.....

แบบฝึกหัด เรื่อง ความมีระเบียบวินัย	
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....	
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน	
1. เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานบ้านสิ่งแรกที่ต้องทำ คือ ก. ขอคนช่วย ข. รีบลงมือทำ ค. วางแผนการทำงาน ง. รอไว้ก่อนจนกว่าจะมีเวลา	6. ระเบียบวินัยในบ้านมีไว้เพื่ออะไร ก. เพื่อป้องกันบุคคลในบ้านทำตัวเกร ข. เพื่อป้องกันบุคคลในบ้านปฏิบัติตาม ค. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของคนในบ้าน ง. เพื่อเป็นแนวทางในการลงโทษลูกที่ไม่ปฏิบัติตาม
2. การทำงานบ้านเป็นหน้าที่ของใคร ก. ทุกคนในบ้าน ข. พ่อแม่ ค. คนรับใช้ ง. คุณน้ำ คุณอา	7. สถาบันแรกที่สอนความมีระเบียบวินัยได้แก่ ก. สังคม ข. ครอบครัว ค. โรงเรียน ง. ประเทศชาติ
3. สิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานบ้านคือ ก. ความพร้อม ข. ความรักในงาน ค. การควบคุมงาน ง. การได้รับค่าตอบแทน	8. ผู้ที่ไม่มีระเบียบวินัยมักขาดคุณธรรมข้อใด ก. ความเสียสละ ข. ความเมตตากรุณา ค. ความรับผิดชอบ ง. ความขยันหมั่นเพียร
4. ระเบียบวินัยภายในบ้านมีไว้เพื่ออะไร ก. ศักดิ์ศรีของบ้าน ข. ความยิ่งใหญ่ของบ้าน ค. ความสงบเรียบร้อยในบ้าน ง. พิทักษ์คนพาล อภิบาลคนดี	9. ระเบียบวินัยในตนเองต้องอาศัยสิ่งใดเป็นสำคัญ ก. ความมีเหตุผล ข. การบังคับจิตใจ ค. ความสุภาพเรียบร้อย ง. การละอายต่อการทำชั่ว
5. ข้อใดเป็นระเบียบวินัยภายในบ้าน ก. ทั้งขยะที่ริมรั้ว ข. ไม่สบายต้องไปหาหมอ ค. ไม่ใส่รองเท้าเข้าห้องเรียน ง. รับประทานอาหารที่ไม่ใส่ผงชูรส	10. การกระทำใดได้ชื่อว่าเป็นผู้มีระเบียบวินัยที่สุด ก. เดินช่วยรดน้ำต้นไม้ ข. ควางเก็บสะสมเงินกินขนมทุกวัน ค. ดาวไหว้พ่อแม่ก่อนไปโรงเรียน

	ง. คำแต่งเครื่องแบบนักเรียนไปโรงเรียนทุกวัน
--	---

เฉลย ๑.ก ๒.ก ๓.ข ๔.ค ๕.ค ๖.ค ๗.ข ๘.ค ๙.ข ๑๐.ง

ชุดข้อสมทศเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 3

ชื่อกิจกรรม ฉันททำได้ ...

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ในตนเอง (Self - Awareness) มีการเข้าใจในความรู้สึก และเกิดความเชื่อที่ดีในตนเอง และมีความเพียรพยายามในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ (Perseverance/ Effort)

แนวคิด

การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณสามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้ ทำให้บุคคลนั้นคาดการณ์ได้ว่าคุณจะกระทำพฤติกรรมใดบ้าง มากน้อยเพียงใด จึงจะทำให้เขาได้รับผลตอบแทนตามที่เขาต้องการ และทำให้บุคคลนั้นคาดการณ์ได้ว่าคุณจะกระทำพฤติกรรมใดบ้างที่ดี

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. การ์ด “หนู/ผม ทำได้”

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม ในหัวข้อ “ฉันททำได้” โดยให้นักเรียนกำหนดสิ่งที่นักเรียนจะทำหนึ่งอย่างในแต่ละวันและในวันนั้นจะต้องทำเช่นนั้นให้ได้โดยเขียนลงในการ์ด “หนู / ผมทำได้” เช่น วันนี้จะไม่ทิ้งขยะลงพื้น วันนี้จะทานอาหารกลางวันให้หมด วันนี้จะดื่มนมให้หมด วันนี้จะช่วยครูทำความสะอาดห้องเรียน วันนี้จะไม่คุยเวลาเรียน วันนี้จะตั้งใจเรียน วันนี้จะไม่เล่นขณะเดินแถว เป็นต้น

ขั้นดำเนินการ

2. แจกการ์ด “หนู / ผมทำได้” ให้แก่นักเรียนที่ยอมรับในกติกาที่ว่า พวกเขาจะต้องนำการ์ดเหล่านี้มาโรงเรียนทุกวัน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ติดต่อกัน พร้อมอธิบายว่าการที่เรา

เจตคติในการ “ทำได้” นั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ากว่าเงินจำนวนใด ๆ ไม่ว่าจะกี่แสน กี่ล้านก็ตาม เพราะการ “ทำได้” นี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในชีวิตตลอดไป

3. จัดให้มีการรณรงค์กิจกรรม “ฉันทำได้” นี้เป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยให้นักเรียน นำการ์ด “ทำได้” นี้มาวางไว้บน โต๊ะเรียนทุก ๆ วัน

4. หลังจากระยะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ ครูให้นักเรียนอภิปรายผลจาก การ์ด “หนู / ผมทำได้” ของตนเอง ว่าสามารถปฏิบัติตามสิ่งที่เขียนลงไป ใน การ์ด “หนู / ผม ทำได้” หรือไม่ อย่างไร

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ครูสรุปความสำคัญของการที่เราเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้นั้น จะทำให้เราได้รับผลตอบแทนตามที่เรากำลังต้องการ และทำให้เรานั้นคาดการณ์ได้ว่าเราควรจะทำพฤติกรรมใดบ้างที่ดี และมีความพยายามมุ่งมั่นทำงานจนกว่างานจะสำเร็จ

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบผลจากการ์ด “หนู / ผมทำได้”
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

การ์ด “หนู/ผม ทำได้”

ฉัน ชื่อ..... ชั้น ป.2 ห้อง..... เลขที่.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

วันที่..... ฉันทำได้

.....

สรุป ฉันทำได้.....ครั้ง

ฉันทำไม่ได้.....ครั้ง

ชุดข้อสนทนาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 4

ชื่อกิจกรรม ความมุ่งมั่นในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในตนเอง และเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) เข้าใจในความรู้สึก นิสัย ของตนเอง มีความใฝ่รู้ (Curiosity) ประารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และสามารถตั้งวิสัยทัศน์ความมุ่งมั่นให้กับตนเองว่า ต้องการเป็นอะไรในอนาคตได้ และพร้อมจะดำเนินการ ไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ

แนวคิด

การที่บุคคลมีความเชื่อว่าตนสามารถควบคุมปริมาณของผลตอบแทนที่จะได้รับจากการกระทำของตนได้ บุคคลจะมีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อที่ตนจะได้รับผลตอบแทนตามที่ตนต้องการ

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. อุปกรณ์การวาดเขียน
2. แบบฝึกหัดก่อนและหลัง เรื่อง คุณลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน เรื่อง คุณลักษณะบุคลิกภาพที่

เหมาะสม

2. ให้นักเรียนบอกคุณลักษณะบุคลิกภาพที่นักเรียนอยากจะมี เช่น ความหวังใญ ความจริงใจ ความขยัน ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความเอื้ออาทร ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อนตนเองและต่อผู้อื่น อาจให้รวมไปถึงอาชีพการงานในอนาคต และวิธีที่จะก้าว ไปสู่ความสำเร็จหลังจากได้รายการคุณลักษณะบุคลิกภาพในขั้นต้น

ขั้นดำเนินการ

3. ครูช่วยกันยกตัวอย่างมา 3 ถึง 4 ตัวอย่าง ที่สามารถแสดงออกได้ถึงคุณลักษณะ และบุคลิกภาพเหล่านั้น ซึ่งตัวอย่างดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่นักเรียนเคยได้พบเห็นผู้อื่นปฏิบัติอยู่ หรือจะเป็นสิ่งที่นักเรียนเคยปฏิบัติมาแล้วก็ได้

4. ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกคุณลักษณะจากที่ได้ร่วมกันระดมความคิดไว้มาสัก 3 อย่าง พร้อมแสดงรายละเอียดด้วยว่า นักเรียนจะทำคุณลักษณะบุคลิกภาพนั้นให้สำเร็จได้ด้วยวิธีใด อาจจะวาดรูปตนเองในลักษณะที่พวกเขาอยากจะเป็น และทำโปสเตอร์ขนาดเล็กแล้วนำไปติดไว้ที่บ้านเพื่อได้อ่านเตือนใจทุก ๆ วัน

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เรื่อง คุณลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสม

6. ครูสรุปคุณลักษณะบุคลิกภาพที่เพื่อน ๆ นำมาเสนอ ว่ามีลักษณะคืออะไร

ก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตของตัวนักเรียนอย่างไร

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจผลงานภาพวาด

2. จากการตอบคำถาม เรื่อง คุณลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสม

2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

แบบฝึกหัด เรื่อง คุณลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสม คำชี้แจง ให้นักเรียน X ทับข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน	
<p>1. บุคลิกภาพในข้อใดทำให้เราอยู่ในสังคมได้</p> <p>ก. การเสียสละ</p> <p>ข. การให้อภัย</p> <p>ค. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่</p> <p>ง. ถูกต้องทุกข้อ</p>	<p>6. น้อยเป็นเด็กยากจนแต่ตั้งใจเรียนจนจบ น้อย ยึดคุณธรรมข้อใด</p> <p>ก. ความรับผิดชอบ</p> <p>ข. ความมีสติ</p> <p>ค. ความอดกลั้น ง. ความซื่อสัตย์</p>
<p>2. ใครมีความเสียสละเพื่อสังคม</p> <p>ก. คำ ไปสมัครเป็นตำรวจ</p> <p>ข. แดง ขอบไปดูภาพยนตร์</p> <p>ค. ขาว นำสินค้าไปขายชายแดน</p> <p>ง. เขียว บริจาคโลหิตให้สภาอากาศ</p>	<p>7. ข้อใดแสดงถึงความสามัคคี</p> <p>ก. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม</p> <p>ข. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน</p> <p>ค. นักเรียนช่วยกันลอกการบ้าน</p> <p>ง. นักเรียนช่วยกันส่งการบ้าน</p>
<p>3. ถ้าโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ในวันหยุดนักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. นำต้นไม้มาให้</p> <p>ข. มาช่วยทำอาหารเลี้ยง</p> <p>ค. ปฏิบัติตนตามสบาย</p> <p>ง. ช่วยกันปลูกและรักษาต้นไม้</p>	<p>8. พลอยมีหน้าที่จัดห้องเรียนในทุกวันพุธ และพลอยก็มาเข้าทุกวัน แสดงว่าพลอยเป็นคนเช่นไร</p> <p>ก. ไม่เสียเวลา</p> <p>ข. เห็นแก่ตัว</p> <p>ค. มีความรับผิดชอบ</p> <p>ง. เกียจคร้าน</p>
<p>4. ถ้าน้ำท่วมบ้านของเพื่อนนักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. เยาะเย้ย</p> <p>ข. แสดงความเสียใจ</p> <p>ค. แสดงความดีใจ</p> <p>ง. นำเสื้อผ้าเครื่องใช้มาแบ่งให้เพื่อน</p>	<p>9. การกระทำข้อใดแสดงถึงความสามัคคีมากที่สุด</p> <p>ก. มีความอดทน</p> <p>ข. มีความเสียสละ</p> <p>ค. มีความกลมเกลียว</p> <p>ง. ความมีระเบียบวินัย</p>
<p>5. การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภคคือ</p> <p>ก. เดินรับประทานอาหาร</p> <p>ข. รับประทานอาหารนอกสถานที่</p>	<p>10. ผลของการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมคือข้อใด</p> <p>ก. มีอาหารกลางวันทาน</p> <p>ข.</p>

ค. ชื่อผลไม้ที่ชอบรับประทาน	
ง. รับประทานอาหารที่ถูกอนามัยและสุขลักษณะ	

เฉลย ๑.ง ๒.ง ๓.ง ๔.ง ๕.ง ๖.ก ๗.ข ๘.ก ๙.ก ๑๐.

ชุดข้อสอบเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 5

ชื่อกิจกรรม “ความมีน้ำใจ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
2. เพื่อให้นักเรียนมีความเต็มใจที่จะรับอาสาทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

แนวคิด

การศรัทธาและการประหยัของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้คนรู้สึกเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายในจิตใจ

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่อง ความมีน้ำใจ
2. ใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน เรื่อง ความมีน้ำใจ

ขั้นดำเนินการ

2. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ
3. ครูสนทนาถึงความหมายของความมีน้ำใจต่อเพื่อน ๆ ที่นักเรียนปฏิบัติตามทุกวัน ว่าปฏิบัติอย่างไร และหากนักเรียนต้องทำงานกลุ่มร่วมกันและไม่มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน

เลย นักเรียนคิดว่างานนั้นจะสำเร็จลุล่วงไปได้เพียงใด

ขั้นสรุปและนำไปใช้

4. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เรื่อง ความมีน้ำใจ
5. ครูสรุปและอภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม การมีน้ำใจต่อ

เพื่อน ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และในชีวิตประจำวัน

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความมีน้ำใจ
2. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจ หมายถึง การแสดงออกด้วยใจจริงถึงความเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยช่วยในทางที่ถูกต้อง และกระทำตามความสามารถที่ตนมีอยู่ และรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตลอดจนรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

การเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีน้ำใจหรือการช่วยเหลือ ตามกำลังความสามารถจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ อันจะทำให้ผู้ให้และผู้รับมีความสุข และเป็นการส่งเสริมความสงบสุขในสังคม

องค์ประกอบของความมีน้ำใจ

น้ำใจอันดีงามประกอบด้วย

1. กล่าวยกย่องให้เกียรติและนับถือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ
2. การช่วยเหลือแบ่งปันร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ
3. การเข้าใจที่จะใช้ปัญญา ในการร่วมมือช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาทั้งปวง ไม่ใช่ความ

โกรธ ความโลภและความหลงผิดเข้าปฏิบัติต่อกัน

คุณสมบัติของผู้มีน้ำใจ

1. มีความกล้าหาญ เสียสละ
2. มีจิตใจหนักแน่น ควบคุมอารมณ์ตนเอง และให้อภัย
3. ละอายเกรงกลัวต่อการทำชั่ว มีใจเป็นกลาง
4. ซื่อสัตย์ สุจริต ประพฤติชอบและจริงใจ
5. มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น
6. ขยันหมั่นเพียร มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ

แบบฝึกหัด เรื่อง ความมีน้ำใจ	
คำชี้แจง ให้นักเรียน X ทับข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน	
1. ถ้าเพื่อนในห้องเรียน บ้านถูกไฟไหม้ นักเรียนควรทำอย่างไร ก. เยาะเย้ย ข. แสดงความมีน้ำใจ ค. แสดงความเสียใจ ง. บริจาคเสื้อผ้าให้เพื่อน	6. สมศรีแบ่งอาหารและขนมให้เพื่อนแสดงว่า สมศรี เป็นคนอย่างไร ก. ไม่เห็นแก่ตัว ข. ความมีน้ำใจ ค. ความร่วมมือ ง. มีความเมตตา
2. นักเรียนที่มีน้ำใจต่อเพื่อนมีคุณธรรมข้อใด ก. ความอดทน ข. ความเสียสละ ค. ความเมตตากรุณา ง. ความมีน้ำใจเป็นธรรม	7. ถ้าทุกคนมีน้ำใจต่อกันโลกนี้จะเป็นอย่างไร ก. ไม่มีความทุกข์ ข. สังคมเป็นสุข ค. ฐานะเท่าเทียมกัน ง. ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส
3. ถ้านักเรียนเห็นเพื่อนกำลังทำความสะอาด ห้องเรียน นักเรียนจะมีความคิดอย่างไร ก. เขาเป็นคนดี ข. เพื่อนในห้องนี้แย่มาก ค. บอกให้เพื่อนทำเร็ว ๆ ง. ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องดีกว่า	8. นักเรียนสามารถแสดงความมีน้ำใจกับเพื่อนได้ อย่างไร จึงจะเหมาะกับวัยของนักเรียน ก. จ้างรถพาคนเจ็บไปโรงพยาบาล ข. บริจาคเลือดให้สภากาชาด ค. ซื้อข้าวสารมาแจกคนในหมู่บ้าน ง. ออกเงินช่วยเหลือกษัตริย์ตามกำลังทรัพย์
4. ถ้าห้องเรียนนักเรียนมีน้ำใจต่อกันห้องเรียน เราจะเป็นอย่างไร ก. มีความสับสนวุ่นวาย ข. จะมีแต่ความเป็นกันเอง ค. จะมีแต่ความน่าอยู่ขึ้น ง. มีอิสระเสรีที่ทุกคนชื่นชอบ	9. ถ้าโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ในวัน แม่แห่งชาติ นักเรียนควรทำอย่างไร ก. นำต้นไม้มาให้ ข. ช่วยกันปลูกและรักษา ค. มาช่วยทำอาหารเลี้ยง ง. เอาจอบเสียมมาจากบ้าน
5. การมีน้ำใจต่อกันต้องอาศัยสิ่งใดเป็นสำคัญ ก. ช่วยเหลือตามเพื่อน ๆ	10. นักเรียนมีเหตุผลใดในการจูงคนชราข้ามถนน ก. ใคร ๆ ก็ชมเชยเราแน่

ข. ช่วยเหลือเพราะครอบครัว	ข. เพื่อน ๆ คงทำเช่นเรา
ค. ช่วยเหลือเพราะอยากเป็นคนดัง	ค. อยากให้ทุกคนมีน้ำใจต่อกัน
ง. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ง. ดีใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ที่ควรช่วยเหลือ

เฉลย เรื่องความมีน้ำใจ ๑.ง ๒.ง ๓.ง ๔.ค ๕.ง ๖.ข ๗.ข ๘.ง ๙.ข ๑๐.ค

ชุดข้อสอบเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 6

ชื่อกิจกรรม “สามัคคีคือพลัง”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยการทำงานเป็นทีม (Teamwork)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มกับเพื่อนอย่างแข็งขัน เกิดการให้ความร่วมมือ (Cooperation) ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลทำตามหน้าที่อย่างเต็มใจเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ และการอยู่ร่วมกัน ทำงานด้วยกัน ควรมีความสามัคคี ทำงานกันเป็นทีม

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบความรู้ เรื่อง สามัคคี
2. แบบฝึกหัดก่อนและหลังทำกิจกรรม เรื่อง ความสามัคคี

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่องความสามัคคี

ขั้นดำเนินการ

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 10 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่องความสามัคคี และอภิปรายตอบคำถาม

3. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ความสามัคคี

ขั้นสรุปและนำไปใช้

4. ครูสรุปประโยชน์ของการมีความสามัคคี และโทษของการขาดความสามัคคี

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความสามัคคี

2. ตรวจสอบผลจากใบงาน เรื่อง ผึ้งน้อยสามัคคี
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

นิทาน เรื่อง ผึ้งน้อยสามัคคี

ในป่านั้น เป็นที่รู้จักกันว่าราชสีห์ตั้งตนเป็นใหญ่ สัตว์ทุกตัวต่างรู้จักกันดี และเกรงกลัวอำนาจของราชสีห์ไปทั่วทั้งป่า

วันหนึ่งขณะที่ราชสีห์กำลังออกล่าสัตว์เพื่อมาเป็นอาหาร เห็นฝูงผึ้งบินผ่านมา จึงพูดเยาะเย้ยและแสดงอำนาจข่มขู่ “โฮ..เฮ้ย ผึ้งน้อยผู้นำสงสาร ตัวเล็กนิดเดียวแค่นี้แล้วจะบินไปหาอะไรกินได้ จะไปต่อสู้อะไรกับใครเขาคงไม่ได้เพราะตัวเล็กนิดเดียว ดูตัวข้าสิเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในป่าใครเห็นข้าก็ต้องหลบ ต้องซ่อน ด้วยกลัวอำนาจของข้าทั้งนั้น ฮ่า ฮ่า ฮา ” ผึ้งได้แต่น้อยใจและเสียใจ พวกมันบินหนีไปอย่างรวดเร็ว ราชสีห์จึงตะโกนตามหลังไปว่า “ ข้าแค่ขุ่นนิดเดียวก็กลัวแล้ว พวกข้าฉลาด ตาขาว “

ต่อมาราชสีห์หิวออกหาอาหาร ได้พบฝูงผึ้งอีกครั้ง จึงพูดจาเยาะเย้ยเหมือนคราวที่แล้ว คราวนี้ฝูงผึ้งรู้สึกไม่พอใจจึงได้ตอบกลับไปยัง “ เจ้านะตัวใหญ่ แต่ไม่มีพิษสงอะไรให้พวกเรากลัว อย่าอวดเบ่งไปเลย ”

ราชสีห์รู้สึกโมโหมาก จึงทำทนายฝูงผึ้งให้มาต่อสู้กัน “ แน่จริงมาสู้กันดีกว่า เจ้าจะคิดว่าข้ามีฤทธิ์เดชขนาดไหน หรือว่าพวกเจ้ากลัวจึงไม่กล้ามาสู้กับข้า “

ฝูงผึ้งได้ยินจึงปรึกษากัน และรวมพลังเพื่อต่อสู้กับราชสีห์ “ ท่านแน่ใจแล้วหรือ ราชสีห์ผู้ยิ่งใหญ่ ที่จะสู้กับพวกเรา ผึ้งตัวเล็ก ๆ ถ้าท่านคิดอย่างนั้น เราก็พร้อมจะสู้ “ ผึ้งฝูงพูด

“ เข้ามาเลย ชักช้าอยู่ทำไมละ “ แล้วฝูงผึ้งก็รุกกันเข้าไปต่อยลูกตา ใบหู จมูก และทั่วทั้งตัวราชสีห์ ทำให้ราชสีห์เจ็บปวดไปหมดทั้งตัว ราชสีห์ก็ทนพิษบาดแผลไม่ไหวตายไปในที่สุด

คำชี้แจง อ่านเรื่องและตอบคำถาม

1. ผึ้งน้อยพูดไต่อบราชสีห์อย่างไร

ตอบ.....

2. ผึ้งน้อยมีวิธีการอย่างไรที่จะตอบโต้ราชสีห์

ตอบ.....

3. ทำไมราชสีห์จึงทำทนายฝูงผึ้งน้อยให้มาต่อสู้กัน

ตอบ.....

<p>4. ผึ้งน้อยคิดวิธีได้ตอบราชสีห์อย่างไร</p> <p>ตอบ.....</p> <p>5. นักเรียนคิดว่า การกระทำของผึ้งน้อยสามารถเอาชนะราชสีห์ได้เพราะเหตุใด</p> <p>ตอบ.....</p>	
<p>แบบฝึกหัดเรื่อง ความสามัคคี</p> <p>ชื่อ..... ชั้น ป.2 ห้อง..... เลขที่.....</p> <p>คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน</p>	
<p>1. สัตว์ชนิดใดที่เป็นตัวอย่างของความสามัคคี</p> <p>ก. ผึ้ง</p> <p>ข. หนู</p> <p>ค. แมว</p> <p>ง. นกพิราบ</p>	<p>6. การกระทำใดแสดงถึงความสามัคคี</p> <p>ก. นำสิ่งของไปบริจาค</p> <p>ข. นำเงินไปมอบมูลนิธิเด็ก</p> <p>ค. นำสิ่งของไปให้คนยากจน</p> <p>ง. ช่วยกันสร้างสะพานเข้าหมู่บ้าน</p>
<p>2. ผึ้งตัวเล็ก ๆ แต่สามารถสร้างรังได้ใหญ่โต เพราะมีคุณธรรมข้อใด</p> <p>ก. อธิปไตย 4</p> <p>ข. ความรับผิดชอบ</p> <p>ค. ความสามัคคี</p> <p>ง. ความเอาใจใส่ในการทำงาน</p>	<p>7. ข้อความใดตรงกับความสามัคคี</p> <p>ก. เจ็นครกขึ้นภูเขา</p> <p>ข. น้ำขึ้นให้รีบตัก</p> <p>ค. ร่วมแรงร่วมใจ</p> <p>ง. ฝนทิ้งให้เป็นเจ็บ</p>
<p>3. ชาติไทยจะเป็นเอกราชได้เพราะข้อใด</p> <p>ก. ความเมตตา</p> <p>ข. ความรับผิดชอบ</p> <p>ค. ความสามัคคี</p> <p>ง. ความเห็นแก่ตัว</p>	<p>8. การเล่นเกมกีฬาอะไรที่ต้องอาศัยความสามัคคี</p> <p>ก. ว่ายน้ำ</p> <p>ข. ฟุตบอล</p> <p>ค. ยิมนาสติก</p> <p>ง. ยิงธนู</p>
<p>4. การร่วมแรงร่วมใจกันเอาชนะอุปสรรคได้ ต้องอาศัยสิ่งใด</p> <p>ก. การศึกษา</p> <p>ข. ความขยัน</p> <p>ค. ความอดทน ง. ความสามัคคี</p>	<p>9. การกระทำข้อใดแสดงถึงความสามัคคี</p> <p>ก. ท่องสูตรคูณ</p> <p>ข. ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน</p> <p>ค. เก็บเศษกระดาษ</p> <p>ง. นักเรียนทุกคนช่วยกันทำความสะอาดห้อง</p>
<p>5. ข้อใดเป็นประโยชน์ของความสามัคคี</p> <p>ก. ทำงานรวดเร็ว</p>	<p>10. ความสามัคคีจะก่อให้เกิดผลอย่างไร</p> <p>ก. ความอดทน</p>

ข. ทำงานให้สำเร็จได้	ข. ความเสียสละ
ค. ทำงานให้เห็นนอกเห็นใจกัน	ค. ความเห็นอกเห็นใจ
ง. ทำให้เกิดการโต้แย้ง	ง. ความรักใคร่กลมเกลียว

เฉลย ๑.ก ๒.ค ๓.ค ๔.ง ๕.ข ๖.ง ๗.ค ๘.ข ๙.ง ๑๐.ง

ชุดข้อสมมติเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 7

ชื่อกิจกรรม ปัญหาของเรา ...

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนเกิดสามัญสำนึก (Common Sense) มีการตื่นตัว (Alertness) ต่อเหตุการณ์ปัญหารอบ ๆ ตัว และพร้อมจะแสดงความรับผิดชอบ (Responsibility) โดยการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีและสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

แนวคิด

งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ไม่ว่าจะเป็งานกลุ่มหรืองานรายบุคคล นักเรียนจะต้องถือเป็นการกิจสำคัญที่ต้องทำให้เสร็จ ทันเวลาที่กำหนด และให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และต้องรีบดำเนินการไม่ควรผัดวันประกันพรุ่ง เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้ทั้งตนเองและสมาชิกในกลุ่มเดือดร้อน และจะเปลี่ยนเป็นนิสัยที่ไม่เหมาะสม

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงาน เรื่อง แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
2. ใบงาน เรื่อง แบบบันทึกการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความสะอาด

บริเวณโรงเรียน

3. ใบความรู้ เรื่อง ความรับผิดชอบต่อ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ความรับผิดชอบต่อ
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน

ขั้นดำเนินการ

3. ครูกำหนดสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน คือ ร้านขนม สนามเด็กเล่น 1 สนามเด็กเล่น 2 ลานวงกลม หน้าร้านสหกรณ์ ให้แต่ละกลุ่มไปสำรวจหนึ่งสถานที่ โดยไม่ซ้ำกัน ให้ดูด้านความสะอาด ความสวยงาม โดยให้ไปสำรวจและบันทึกลงในใบงานให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิด และเสนอว่าทำอะไรให้บริเวณที่นักเรียนไปสำรวจมาจะสะอาดเรียบร้อย

4. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความรับผิดชอบ และทำแบบฝึกหัด เรื่องความรับผิดชอบ

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ครูสรุปแนวทางปฏิบัติงานของนักเรียน วิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความรับผิดชอบ
2. ตรวจสอบผลจากใบงาน แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
3. ตรวจสอบผลจากใบงาน แบบบันทึกการปฏิบัติงานการรับผิดชอบต่อความสะอาดบริเวณโรงเรียน
4. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

<p>ใบงาน</p> <p>แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในโรงเรียน</p> <p>กลุ่มที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง..... สถานที่สำรวจ</p> <p>.....</p> <p>สภาพที่เห็น</p> <p>1.ความสะอาด</p> <p>.....</p> <p>2.ความสวยงาม</p> <p>.....</p>

ใบงาน

แบบบันทึกการปฏิบัติงานการรับผิดชอบความสะอาดบริเวณโรงเรียน

กลุ่มที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง..... วันที่.....

บริเวณที่รับผิดชอบ

.....

งานที่ได้ปฏิบัติ

.....

.....

ผลที่ได้รับ

.....

.....

ใบความรู้

ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในใจ เมื่อทำอะไรหรือมีหน้าที่อะไร แล้วจะต้องทำให้เสร็จสิ้นและได้ผลดี และจะต้องรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ไม่ได้รับแต่ความชอบอย่างเดียวแล้วโยนความผิดให้เพื่อนหรือผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์เรียกว่า เป็นผู้มีความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ มี 2 อย่าง คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง หน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติต่อตนเอง เช่น
 - 1.1 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
 - 1.2 เอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง
 - 1.3 ประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม
 - 1.4 ดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพที่ดี
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเริ่มตั้งแต่ครอบครัว ในห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน ที่จะต้องรักประเทศชาติ เรามีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เพื่อความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของสังคม

สมศักดิ์ สินธุระเวชกุล หนังสือเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2

แบบฝึกหัด เรื่อง ความรับผิดชอบ	
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน	
<p>1. ข้อใดแสดงถึงความ ไม่ รับผิดชอบต่อตนเอง</p> <p>ก. ฐน กลับบ้านเย็นเพราะซ่อมกีฬา</p> <p>ข. เจน ไม่ทำเลขเพราะทำไม่ได้</p> <p>ค. จอย ไม่มาโรงเรียนเพราะไม่สบาย</p> <p>ง. โจ มาโรงเรียนสายเพราะรถติด</p>	<p>6. นักเรียนตื่นนอนสายแสดงว่าเป็นคนอย่างไร</p> <p>ก. ไม่รับผิดชอบต่อตนเอง</p> <p>ข. ไม่รับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>ค. ไม่รับผิดชอบต่อโรงเรียน</p> <p>ง. ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว</p>
<p>2. ข้อใดถือเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>ก. นิด ตื่นนอนตีห้าทุกวัน</p> <p>ข. น้อย ไม่เคยมาโรงเรียนสาย</p> <p>ค. นุช ทำการบ้านด้วยตนเอง</p> <p>ง. เนย ช่วยทำความสะอาดวัด</p>	<p>7. การรักษาสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนให้สวยงามเป็นหน้าที่ของใคร</p> <p>ก. ครูทุกคน ข. นักเรียนทุกคน</p> <p>ค. ภารโรง ง. ทุกคนในโรงเรียน</p>
<p>3. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนเก็บขยะในโรงเรียน ทั้งถึงขยะนักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. นั่งดูเฉย ๆ</p> <p>ข. ทำเป็นมองไม่เห็น</p> <p>ค. บอกให้เขาไปเก็บที่อื่น</p> <p>ง. ช่วยเพื่อนเก็บขยะไปทิ้ง</p>	<p>8. การปฏิบัติข้อใดเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อโรงเรียน</p> <p>ก. มาโรงเรียนทุกวัน</p> <p>ข. ทิ้งเศษกระดาษในถังขยะ</p> <p>ค. ใช้ห้องน้ำแล้วไม่ลาดน้ำ</p> <p>ง. รับประทานอาหารหกเลอะเทอะ</p>
<p>4. ข้อใดเป็นการกระทำที่ขาดความรับผิดชอบต่อโรงเรียน</p> <p>ก. เศษลูกบอลในสนามบอล</p> <p>ข. ช่วยปลูกต้นไม้ที่สวนหย่อม</p> <p>ค. เต็ดดอกไม้ที่ปลูกไว้ริมรั้วโรงเรียน</p> <p>ง. ช่วยทำความสะอาดห้องน้ำโรงเรียน</p>	<p>9. เมื่อนักเรียนพบสนามเด็กเล่นชำรุดนักเรียนควรทำอย่างไร</p> <p>ก. ทำเฉย ๆ</p> <p>ข. หาตัวคนทำ</p> <p>ค. ไปบอกครู</p> <p>ง. ห้ามเพื่อนไม่ให้เล่น</p>

5. นักเรียนคิดว่าเราควรรับผิดชอบงานโรงเรียนหรือไม่	10. สุธีมีหน้าที่ดูแลคนน้ำดื่มไม่บริเวณโรงเรียน แต่เขาไม่เคยทำ แสดงว่าเขาเป็นคนอย่างไร
ก. ควร เพราะ โรงเรียนเป็นของเราทุกคน	ก. เกียจคร้าน
ข. ควร เพราะเป็นหน้าที่ ๆ ต้องทำ	ข. เห็นแก่ตัว
ค. ไม่ควร เพราะเป็นหน้าที่ของภารโรง	ค. ไม่เสียสละ
ง. ไม่ควร เพราะไม่มีเวลาทำ	ง. ไม่รับผิดชอบ

เฉลย ๑.ข ๒.ง ๓.ง ๔.ค ๕.ก ๖.ก ๗.ง ๘.ข ๙.ค ๑๐.ง

ชุดข้อสอบเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 8

ชื่อกิจกรรม

ฉันเคย ... แต่ตอนนี้ฉัน...

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อนิสัยและความเชื่อต่าง ๆ และยอมรับให้เกียรติในควมมีคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่น ยอมรับผลการกระทำของตนเองไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือไม่ดี ไม่ปิดความผิดไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นย่อมสามารถสร้างนิสัยรักตนเองและรักผู้อื่น นำไปสู่การรักส่วนรวมมากขึ้น และเมื่อบุคคลรักการทำงาน เกิดความรู้สึกรักอยากทำงานด้วยความเต็มใจ โดยไม่รู้สึกรำคาญบังคับ

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบความรู้ เรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์
2. ใบงานสถานการณ์สมมติ เรื่อง ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์
3. แบบฝึกหัดก่อนและหลังทำกิจกรรม เรื่อง ความซื่อสัตย์

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ความซื่อสัตย์

ขั้นดำเนินการ

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 10 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์ และตอบคำถาม

4. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ความซื่อสัตย์

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ครูสรุปลักษณะที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ ประโยชน์ของการมีความซื่อสัตย์และโทษของการขาดความซื่อสัตย์

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความซื่อสัตย์
2. ตรวจสอบผลจากใบงาน สถานการณ์สมมติ เรื่อง ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ใบบทความรู้

เรื่อง การพัฒนาตนเองด้านความซื่อสัตย์

ขอบข่ายลักษณะนิสัยด้าน ความซื่อสัตย์ สามารถแบ่งออกเป็นความซื่อสัตย์ทางกาย ความซื่อสัตย์ทางวาจา และความซื่อสัตย์ทางใจ ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จำแนกความซื่อสัตย์ ไว้ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีและความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การไม่พูดปด หลอกลวง การไม่คิดโลกในของผู้อื่น ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย มั่นคงต่อการทำความดีของตน ไม่คดโกง มีความตั้งใจทำงาน ประพฤติตรงตามคำพูดและตรงตามที่คิด เป็นต้น

2. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น คือ ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นต่อมิตรต่อหัวหน้างานต่อผู้มีพระคุณ มีลักษณะสำคัญ คือ ความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว เตือนสติแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำคัญ of ผู้อื่น ไม่คิดริษยา กลั่นแกล้งไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยการลักขโมย ฉ้อโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ขอมรับผิดหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น ไม่คิดนินทา รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบยืมของใช้ของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ความซื่อสัตย์ คือ การประพฤติชอบและจริงใจ ประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา หรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและผู้อื่น และพูดแต่ความจริง ไม่พูดปด ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง และไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

ใบงาน

เรื่อง ใครกันแน่ที่ซื่อสัตย์

ชื่อ.....เลขที่..... ชั้น ป. 2 ห้อง.....

สถานการณ์ที่ 1

ต้น อายุ 8 ปี วันหนึ่งคุณแม่ใช้ให้ต้นไปซื้อน้ำตาลที่ร้านปากซอย ราคาน้ำตาล 13 บาท ต้นให้เงินคนขายไป 20 บาท คนขายซึ่งแก่่มาก ก็ทอนมาให้เป็นเหรียญ สิบบาท 1 เหรียญ และเหรียญบาท อีก 6 เหรียญ ด้วยความเข้าใจผิดว่าเป็นเหรียญ 1 บาท ต้น กำเหรียญนั้นไว้แน่นตั้งใจว่าจะเอาเงินนั้นไปซื้อหนังสือการ์ตูนอ่านเล่น พอคุณแม่ทราบเรื่องก็บอกให้ต้นเอาเงินไปคืนเจ้าของร้านเสีย ต้นตัดสินใจไม่ได้เพราะถ้าเอาไปคืนตนก็ไม่มีเงินซื้อหนังสือการ์ตูน แต่ถ้าไม่เอาไปคืนคุณแม่ก็อาจจะทำโทษก็ได้

คำถาม หากนักเรียนเป็นต้น นักเรียนจะอย่างไรดี

ตอบ

.....

สถานการณ์ที่ 2

น้ำมาถึงโรงเรียนหลังเคารพธงชาติเกือบทุกวัน เพราะการจราจรติดขัด ทั้งที่น้ำพยายามออกจากบ้านเช้าทุกวัน ทางฝ่ายปกครองต้องบันทึกการมาสายของน้ำไว้เป็นข้อมูล สำหรับพิจารณาการมาสายของน้ำ ซึ่งตามระเบียบของโรงเรียนห้ามใครมาสายเกิน 10 ครั้ง ฝ่ายปกครองถามน้ำว่า มาสายครั้งที่เท่าไรแล้ว น้ำควรตอบว่าอย่างไร เพราะน้ำหวังจะได้รับทุนการศึกษาของโรงเรียน

คำถาม หากนักเรียนเป็นน้ำ นักเรียนจะตอบคุณครูฝ่ายปกครองว่าอย่างไร

ตอบ

.....

ชุดข้อสนทนาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 9

ชื่อกิจกรรม “ความรับผิดชอบต่อหน้าที่”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะในด้านการดูแลรักษา การใช้อย่างประหยัด ไม่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย

2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแบ่งปันอุปกรณ์ การใช้สิ่งของต่าง ๆ แก่ผู้อื่น

แนวคิด

การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ไม่ยึดครองเป็นของตนเอง สามารถแบ่งปันให้บุคคลอื่น เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากภายใน “จิตสาธารณะ” และจะพัฒนาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมในอนาคต

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่ออุปกรณ์

1. สิ่งต่าง ๆ ที่นำไปซ่อนไว้

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน

ขั้นดำเนินการ

2. ครูชี้แจงกติกาให้นักเรียนฟัง คือ ให้นักเรียนนำของที่ตนเองมีอยู่คนละ 1 ชิ้นไปซ่อนไว้ แล้วฟังสัญญาณให้ดี ห้ามพูดให้ใช้ภาษาใบ้ทำท่าทางต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนในกลุ่มจับมือให้แน่น อย่าให้หลุดไปหาของให้ครบทุกคนในกลุ่ม แล้วนำมารวมไว้ กลุ่มไหนเสร็จก่อนไม่ผิดกติกา กลุ่มนั้นชนะ กลุ่มไหนช้า แล้วผิดกติกาปรับแพ้จะถูกกลุ่มชนะลงโทษ

3. ครูถามนักเรียนแต่ละกลุ่ม ถึงผลจากการร่วมกิจกรรม เช่น กลุ่มที่ชนะมีวิธีการทำงานอย่างไร , ในขณะที่จับมือไปหยาบของสมาชิกในกลุ่มแสดงพฤติกรรมอย่างไร , จากการร่วมกิจกรรมนักเรียนได้แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบและความกระตือรือร้นต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายอย่างไร

ขั้นสรุปและนำไปใช้

4. ครูสรุปเกี่ยวกับการกระตือรือร้น เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล
2. สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

ชุดข้อสนทนาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 10

ชื่อกิจกรรม

ให้ก่อน...แล้วเราจะได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการแบ่งปัน มีการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม
2. เพื่อให้นักเรียนเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะเกิดผลดีและปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดี

ยิ่งขึ้น

แนวคิด

การพัฒนาเด็กในภาวะที่สังคมมีแต่การแข่งขัน จำเป็นต้องเน้นให้เด็กมีจิตสำนึกในด้านความเสียสละ การแบ่งปัน การให้ ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่ออุปกรณ์

1. ใบงานที่ 10 เรื่อง การตัดสินใจของ ขวัญ
2. ใบความรู้ที่ 6 เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน
3. แบบฝึกหัดก่อนและหลังทำกิจกรรม เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน
2. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา

ใบงาน เรื่อง การตัดสินใจของขวัญ และตอบคำถาม

ขั้นดำเนินการ

3. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน
4. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังทำกิจกรรม เรื่อง ความเสียสละและการ

แบ่งปัน

ขั้นสรุปและนำไปใช้

6. ครูสรุปข้อดี ประโยชน์ของการแบ่งปัน การเสียสละ การให้ ที่ควรปฏิบัติแก่บุคคลอื่น และช่วยกันนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติ

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน
2. ตรวจสอบจากใบงาน ความเสียสละและการแบ่งปัน
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ใบงาน
เรื่อง การตัดสินใจของขวัญ

คำสั่ง ให้นักเรียนทุกกลุ่มอ่านข้อความและอภิปรายพร้อมทั้งตอบคำถาม

กลุ่มที่..... เลขที่สมาชิกในกลุ่ม.....ชั้น ป.2

ห้อง.....

ขวัญเป็นนักเรียนที่ขยันเรียน สอบได้คะแนนระดับ 4 มาโดยตลอด มีความรับผิดชอบสูง ขวัญจะมีสมุดการบ้าน หรือแบบฝึกหัดที่ครูให้ทำแต่ละวัน แล้วจะจัดส่วนเวลาที่จะทำแบบฝึกหัดเหล่านี้และมีงานพิเศษอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อให้มีงานส่งครูตามกำหนดทุกครั้ง โดยขวัญจะทำงานที่เป็นของส่วนรวมทุกงานให้เรียบร้อยก่อนที่จะทำงานอันเป็นประโยชน์โดยตรงแก่ตนเอง วันหนึ่งครูประจำชั้นบอกทุกคนในชั้นเรียนว่า วันนี้โรงเรียนจะจัดงานวันไหว้ครูในวันอังคารที่จะถึงนี้ ครูต้องการให้นักเรียนทุกคนมาช่วยจัด โต๊ะเก้าอี้และเวทีในงานตอนเย็นวันนี้ ขวัญคิดว่าตอนเย็นวันนี้เขาต้องกลับไปทำการบ้านหลายวิชาให้เสร็จ ถ้ามีเวลาเหลือเขาก็จะไปเล่นกับน้อง ขวัญควรจะตัดสินใจอย่างไร(นักเรียนเลือก 1 ข้อ)

1. ขวัญ ควรไปช่วยคุณครูจัด โต๊ะ เก้าอี้ในงานวันไหว้ครู

เพราะ

.....

.....

.....

2. ขวัญควรกลับบ้านไปทำการบ้านให้เสร็จและจะไปเล่นเกมกับน้อง

เพราะ

.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน

ช่วยกันคนละไม้คนละมือ
 ไม่ต้องถือว่าเป็นงานของใคร
 ช่วยกันอย่างเต็มอกเต็มใจ
 งานถ้าเสร็จลงได้เพราะทุกคนร่วมมือ
 ให้กันทั้งกำลังกายและทรัพย์
 ทั้งคนให้และรับล้วนแต่สุขใจ
 ให้กันเกิดไม่ว่าที่ใด
 สังคมสุขได้ถ้าคนให้กัน
 เสียสละทำได้ไม่ยาก
 และไม่ลำบากที่จะกระทำ
 ช่วยกันเกิดช่วยกันจดจำ
 เราจะสุขถ้าไม่เห็นแก่ตัว
 สังคมเราจะอบอุ่น
 สามัคคีเกื้อหนุนกันให้ถ้วนทั่ว
 เสียสละโดยไม่ต้องกลัว
 ชื่นชมกันทั่วสุขกายสุขใจ

อาจารย์ เต็มยอด ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความเสียสละ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พ.ศ. 2537 หน้า 112

แบบฝึกหัด เรื่อง ความเสียสละและการแบ่งปัน	
ชื่อ..... ชั้น ป.2 ห้อง..... เลขที่.....	
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน	
1. สมพรให้เพื่อนยืมปากกาเป็นประจำแสดงว่าสมพรมีลักษณะเช่นไร ก. เสียสละ ข. ไม่เห็นแก่ตัว ค. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ง. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น	6. ถ้าทุกคนรู้จักเสียสละช่วยเหลือกัน สังคมจะเป็นอย่างไร ก. มีความไม่จริงใจต่อกัน ข. มีแต่ความสุขสงบ ค. มีความเห็นแก่ตัว ง. มีความทุกข์
2. ผู้บริจาคโลหิตเป็นคนอย่างไร ก. เสียสละ ข. มีความรับผิดชอบ ค. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ง. มีความเห็นอกเห็นใจ	7. ลักษณะของผู้มีความเสียสละเป็นเช่นไร ก. ทำทุกอย่างตามใจตนเอง ข. ทำตามความสะดวกของตน ค. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่จะทำได้ ง. ทำตามเพื่อนด้วยความสนุกสนาน
3. ข้อใดแสดงถึงความเสียสละ ก. ซื้อของมาฝากครู ข. ช่วยทำการบ้านให้เพื่อน ค. รับงานมาทำเพื่อหารายได้ ง. ให้ทรัพย์สินของแก่ผู้ยากไร้	8. การให้ที่นั่งคนชราบนรถเมล์เป็นการเสียสละให้ ก. ผู้อ่อนแอ ข. ผู้มีทุกข์ ค. ผู้ที่พิการ ง. ผู้ที่มีร่างกายผิดปกติ
4. ข้อใด ไม่ แสดงออกถึงความเสียสละ ก. บริจาคโลหิตของตน ข. ทำบุญส่งเสริมศาสนา ค. รับใช้ช่วยเหลือบิดามารดา ง. ทำงานเพื่อเพิ่มรายได้แก่ตนเอง	9. สิ่งที่คุณเสียสละจะได้รับ คือ อะไร ก. เงินทอง ข. ชื่อเสียง ค. ความสุข ง. ผลตอบแทนภายหลัง
5. น้อยประสบอุบัติเหตุเมื่อพลได้ข่าวจึงไปเยี่ยมและนำสิ่งของไปให้แสดงว่าพลเป็นคนอย่างไร ก. เสียสละ ข. ให้อภัย ค. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ง. มีความเห็นอกเห็นใจ	10. ให้เสียสละเพื่อประเทศชาติ ก. พงศ ขายเสื้อผ้าที่ตลาด ข. สมใจ บริจาคโลหิตที่โรงพยาบาล ค. สมพร นำเงินไปสร้างศาลาวัด ง. สมศรี สมัครไปเป็นทหารที่ชายแดน

ชุดข้อสนทนาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 11

ชื่อกิจกรรม น้ำใจแบ่งปันไม่ต้องหาซื้อที่ไหน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการช่วยเหลือ การแบ่งปันและเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือและแบ่งปัน

แนวคิด

การปลูกฝังให้บุคคลรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกัน และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะที่ดี

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. แบบฝึกหัดก่อนและหลังร่วมกิจกรรม เรื่อง ความมีน้ำใจ
2. ใบงาน เรื่อง ตัดสินใจอย่างไรดี
3. ใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ความมีน้ำใจ

ขั้นดำเนินการ

2. ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน และให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ

3. ครูให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง ตัดสินใจอย่างไรดี และตอบคำถาม

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ครูสรุปตามแนวคิดของกิจกรรมว่า “การเป็นเพื่อนกันจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปันกันเท่าที่เราสามารถจะช่วยให้ การช่วยเหลือและการแบ่งปันแสดงว่าเรามีน้ำใจต่อเพื่อน ทำให้เราและเพื่อนมีความสุข”

การวัดและประเมินผล

1. จากการตอบคำถาม เรื่อง ความมีน้ำใจ
2. ตรวจสอบผลจากใบงาน ตัดสินใจอย่างไรดี
3. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ใบความรู้ เรื่อง ความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจ คือ การแสดงออกด้วยความเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัวโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจโดยช่วยในสิ่งที่ถูกต้องและกระทำด้วยความเต็มใจโดยช่วยในสิ่งที่ถูกต้องและกระทำตามความสามารถที่ตนมีอยู่ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

คุณสมบัติของผู้มีน้ำใจ

1. มีความกล้าหาญ เสียสละ ยอมรับ ความจริง
2. มีจิตใจหนักแน่น ควบคุมอารมณ์ตนเอง และให้อภัย
3. ละเอียด เกรงกลัวต่อการทำชั่ว มีใจเป็นกลาง
4. ซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติชอบและจริงใจ
5. มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น
6. ขยันหมั่นเพียร มีระเบียบวินัย ความเป็นพิศชอบ

ใบงาน

เรื่อง ตัดสินใจอย่างไรดี

กรณีที่ หนึ่ง

วันเสาร์นักเรียนตั้งใจจะไปเที่ยวสวนสนุกกับเพื่อน ๆ โดยเข้าป่าและปีนเขา เพื่อจะไปเที่ยวน้ำตก เย็นวันศุกร์ครูประจำชั้นบอกว่า วันเสาร์นี้โรงเรียนจะมีประชุมผู้ปกครอง ขอร้องให้นักเรียนในชั้นมาช่วยเสิร์ฟน้ำแก่ผู้ปกครอง ทั้งนี้ไม่บังคับไม่มาก็ได้ เมื่อถึงวันเสาร์นักเรียนจะทำอย่างไร (เลือก 1 ข้อ)

1. ไปช่วยงานที่โรงเรียน
2. ไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ เพราะนัดกันแล้ว

ตอบ เลือก ข้อ..... เพราะ

.....

.....

กรณีที่ สอง

เพื่อนบ้านของนักเรียนผู้หนึ่ง ซึ่งไม่คุ้นเคยกับครอบครัวนักเรียนนัก เพราะเขาไม่ชอบคบค้ากับใคร วันหนึ่งนักเรียนพบเขาหกล้มเท้าเจ็บ เดิน โขยกเขยกกลับบ้านคนเดินผ่านไปผ่านมาก็ไม่มีใครสนใจเขานักเรียนจะทำอย่างไร (เลือก 1 ข้อ)

1. พาเขาไปส่งบ้าน

<p>5. ข้อใด ไม่ใช่ การแสดงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นที่เหมาะสม</p> <p>ก. ให้เพื่อนลอกการบ้าน</p> <p>ข. จูงคนตาบอดข้ามถนน</p> <p>ค. พุดปลอบใจเมื่อเพื่อนไม่สบาย</p> <p>ง. แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนสอบได้คะแนนดี</p>	<p>10. ถ้าเพื่อนได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของโรงเรียนไปแข่งกีฬาจังหวัดนักเรียนคิดว่าอย่างไร</p> <p>ก. ยินดีด้วย เพราะเพื่อนเป็นคนเก่ง</p> <p>ข. ยินดีด้วย เพราะถึงอย่างไรก็เป็นเพื่อนเรา</p> <p>ค. ยินดีด้วย เพราะการแข่งขันเป็นไปอย่างยุติธรรม</p> <p>ง. ยินดีด้วย เพราะเราก็อยู่กลุ่มที่เป็นตัวแทน</p>
---	--

เฉลย ๑.ก ๒.ข ๓.ก ๔.ก ๕.ก ๖.ข ๗.ข ๘.ก ๙.ข ๑๐.ก

ชุดข้อสนทนาเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ (กลุ่มควบคุม)

ครั้งที่ 12

ชื่อกิจกรรม การปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อสรุปจิตสำนึกสาธารณะและแบบสำรวจความพึงพอใจของการจัดกิจกรรม

แนวคิด

การสรุปเนื้อหาและการดำเนินการทั้งหมดที่ผ่านมา เป็นการทบทวนและต่อยอดความรู้ความเข้าใจ ย้ำให้ไม่ลืมกระบวนการที่นำไปสู่การปฏิบัติและส่งผลให้นักเรียนเกิด “จิตสำนึกสาธารณะ” อันเป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและเป็นเป้าหมายของกิจกรรม

ระยะเวลา

ประมาณ 50 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
2. แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นดำเนินการ

2. ครูทบทวนกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ดำเนินการมา และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ทำมา

3. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้
4. ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ

ขั้นสรุปและนำไปใช้

5. ครูสรุปสาระสำคัญ ๆ ของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ผลดี ผลเสียแล้วให้ทุกคนร่วมกันแสดงความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ชักถามเพิ่มเติม ครูกล่าวขอบคุณสำหรับความร่วมมือในครั้งนี้

การวัดและประเมินผล

1. ผลจากแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
2. ผลจากแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ
3. ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้
4. สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

คำชี้แจง แบบวัดความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะนี้ มีจำนวน 24 ข้อ ให้นักเรียน ตั้งใจฟังคำถามที่กำหนดให้ในแต่ละข้อ และตั้งใจฟังตัวเลือก 3 ตัวเลือกในแต่ละข้อ โดยให้นักเรียน เลือกคำตอบที่ถูกที่สุด โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้

ตัวอย่าง

0. ข้อใดเป็นการใช้ หนังสือของห้องสมุดที่ไม่ถูกต้อง

ก. แก้วเปิดหนังสืออ่านเบาๆ

ข. เจียบอ่านหนังสือแล้วเก็บเข้าที่

ค. อ้วนหยิบหนังสือมาอ่านที่ละหลายเล่ม

ในข้อ 1. ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ค. คือ อ้วนหยิบหนังสือมาอ่านที่ละหลายเล่ม ให้นักเรียน ทำเครื่องหมาย กากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ ดังตัวอย่าง

ข้อ	ก	ข	ค
(0)			X

องค์ประกอบที่ 1 วัดจาก 2 ตัวชี้วัด

<p>1. ในขณะที่เซนและเพชร เดินบนถนนหน้าโรงเรียน ทั้งสองคนพบเศษกระดาษตกอยู่ที่พื้นถนนหลายชิ้น หากนักเรียนเป็นเซนหรือเพชร จะทำอะไร?</p> <p>ก. เดินผ่านไป เพราะเราไม่ได้ทิ้ง</p> <p>ข. เก็บขยะทุกชิ้นไปทิ้งถังขยะ</p> <p>ค. เลือกเก็บขยะที่อยู่ใกล้ตัวไปทิ้งถังขยะ</p>	<p>5. ในขณะที่นั่งเรียน สโรชามักจะ โยกเก้าอี้ หากนักเรียนนั่งอยู่ข้างๆ สโรชาและเห็นเพื่อนทำอย่างนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร?</p> <p>ก. บอกสโรชาให้หยุด โยกเก้าอี้</p> <p>ข. ไม่สนใจ</p> <p>ค. บอกคุณครูให้เตือนสโรชา</p>
<p>2. นนทิดาเดินไปพบน้องจันอนุบาลสองคน กำลังใช้สีเทียนวาดรูปที่ผนังอาคารเรียน หากนักเรียนเป็นนนทิดา นักเรียนจะทำอย่างไร?</p> <p>ก. เดินผ่านไป</p> <p>ข. เตือนน้องให้หยุดวาด</p> <p>ค. ไปบอกคุณครูประจำชั้นอนุบาล</p>	<p>6. พงศร ระบายสีภาพด้วยสีเทียน ซึ่งเป็นสีของห้องเรียน ขณะที่ระบายสีนั้น พงศรกดสีเทียนอย่างแรงจนสีหักไปหลายแท่ง หากนักเรียนเป็นพงศร นักเรียนจะทำอย่างไรกับสีที่หัก?</p> <p>ก. นำสีที่หักไปทิ้งถังขยะ</p> <p>ข. เก็บสีที่หักไว้ในกล่องแล้วใช้สีที่ไม่หัก</p> <p>ค. ใช้สีที่หักระบายภาพให้หมดก่อน</p>
<p>3. ในขณะที่กำลังกวาดห้องเรียน ธัญญ์และศุภกร มักจะใช้ไม้กวาดมาเล่นเป็นคาบฟันต่อสู้กัน หากนักเรียนเป็น ธัญญ์และศุภกรนักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่?</p> <p>ก. ทำ เพราะสนุกดี</p> <p>ข. ไม่ทำ เพราะกลัวเชื้อโรค</p> <p>ค. ไม่ทำ เพราะกลัวค้ำไม้กวาดหัก</p>	<p>7. ธาดาเดินผ่านห้องเรียนชั้น ป.1 แล้วพบว่าในห้องเรียนนั้น ไม่มีใครอยู่ แต่ไฟและพัดลม ยังเปิดอยู่ หากนักเรียนเป็นธาดา นักเรียนจะทำอย่างไร?</p> <p>ก. เข้าไปปิดไฟและพัดลมให้เรียบร้อย</p> <p>ข. ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่ห้องเรียนของเรา</p> <p>ค. ไปบอกคุณครูประจำชั้น ป.1</p>
<p>4. ขณะที่เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ธนบดีชอบกดแป้น พิมพ์แรงๆ ถ้านักเรียนนั่งอยู่ข้างๆ ธนบดี นักเรียนจะทำอย่างไร?</p> <p>ก. ไม่สนใจ</p> <p>ข. เตือนให้ธนบดีกดแป้นพิมพ์เบาๆ</p> <p>ค. ลุกขึ้นไปนั่งที่อื่น</p>	<p>8. พิมพ์เปิดน้ำเพื่อดื่มจนเต็มแก้วแต่ดื่มไม่หมด จึงเทน้ำที่เหลือทิ้ง หากนักเรียนเห็นพิมพ์ทำอย่างนั้นอีก นักเรียนจะทำอย่างไร?</p> <p>ก. บอกพิมพ์ให้เปิดน้ำดื่มแค่พอดี</p> <p>ข. เฉยๆ เพราะเป็นเรื่องของเขา</p> <p>ค. บอกเพื่อนคนอื่นให้เตือนพิมพ์</p>

องค์ประกอบที่ 2 วัดจาก 2 ตัวชี้วัด

<p>9. คุณครูเวรได้มอบหมายให้นักเรียนและเพื่อนๆ ช่วยกันเก็บเศษกระดาษบริเวณรอบๆ อาคารเรียน โดยที่นักเรียนไม่ได้เป็นผู้ทิ้งเศษกระดาษเหล่านั้น นักเรียนจะอย่างไร?</p> <p>ก. บอกคุณครูว่าไม่สบาย ข. เก็บบ้างเล็กน้อยให้คุณครูเวรเห็น ค. รีบชวนเพื่อนๆ ไปเก็บให้เรียบร้อย</p>	<p>13. คุณครูให้สิรภพไปชวนเพื่อนๆ มาช่วยกันจัดหนังสือเข้าชั้นหนังสือตอนหลังเลิกเรียน หากนักเรียนเป็น สิรภพ นักเรียนจะอย่างไร?</p> <p>ก. ชวนเพื่อนๆ ช่วยกันจัด ข. ช่วยจัดหากมีเพื่อนหลายคน ค. บอกให้เพื่อนจัดแต่ตัวเองไม่จัด</p>
<p>10. พริมาและอลิซมีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียน พริมามักจะเล่นมากกว่าช่วยอลิซกวาดห้อง จึงทำให้กวาดห้องไม่เสร็จ หากนักเรียนเป็นอลิซ นักเรียนจะอย่างไร?</p> <p>ก. ยืนดูพริมาเล่น ข. หยุดกวาดห้องแล้วเล่นด้วย ค. เตือนพริมาให้รีบกวาดห้อง</p>	<p>14. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังนำถังขยะ ซึ่งมีขยะล้นและหนักมาก นักเรียนจะอย่างไร ?</p> <p>ก. รีบเดินผ่านทันที ข. รีบเข้าไปช่วยยกถังขยะไปเท ค. เดินเข้าไปถามเพื่อนว่า “ให้ช่วยไหม”</p>
<p>11. คุณครูมอบหมายให้นักเรียนทำความสะอาดระเบียงหน้าห้องเรียน ทั้ง ๆ ที่นักเรียนไม่ได้เป็นเวรประจำวัน นักเรียนจะอย่างไร ?</p> <p>ก. ไปทำความสะอาดด้วยความเต็มใจ ข. ไปบอกเวรประจำวันให้ไปทำ ค. พยายามหลีกเลี่ยงเพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา</p>	<p>15. วิชาสิริมาโรงเรียนแต่เช้า เห็นคุณครูกำลังจัดตู้หนังสือของห้องเรียน โดยมีเหนือ และแนน กำลังช่วยคุณครูอยู่ หากนักเรียนเป็นวิชาสิริ นักเรียนจะอย่างไร?</p> <p>ก. หากคุณครูไม่เห็นจะรีบเดินผ่านห้อง ข. หากคุณครูขอให้ช่วยจึงช่วยจัด ค. เข้าไปร่วมกับเพื่อน ๆ ช่วยคุณครูจัด</p>
<p>12. คุณครูให้อารยาช่วยจัดโต๊ะเก้าอี้ในห้องสมุดให้เรียบร้อย จนเย็นมากแล้วอารยาก็ยังทำไม่เสร็จ อติภาเข้ามาหาอารยาเพื่อจะชวนกลับบ้านพร้อมกัน หากนักเรียนเป็น อติภา นักเรียนจะอย่างไร ?</p> <p>ก. รีบกลับบ้าน ไปก่อนโดยไม่รออารยา ข. ชวนอารยากลับบ้านก่อนและบอกว่าพรุ่งนี้จะช่วยทำ ค. รีบช่วยอารยาจัดให้เรียบร้อย</p>	<p>16. เมื่อนักเรียนไปพบเพื่อนำของโรงเรียนรื้อ นักเรียนควรอย่างไร</p> <p>ก. รีบเดินผ่านทันที ข. รีบแจ้งให้คุณครูเวรทราบ ค. ชวนเพื่อน ๆ มาดู</p>

องค์ประกอบที่ 3 วัดจาก 2 ตัวชี้วัด

<p>17. คุณครูให้ป๊อปปี้แจกหนังสือนิทานให้เพื่อนๆ อ่านคนละ 1 เล่ม แต่หนังสือเหลืออีกหลายเล่ม หากนักเรียนเป็นป๊อปปี้ นักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. เขาไปคืนคุณครู ข. นำมาไว้อ่านเองทั้งหมด ค. แจกให้เพื่อนสนิทมากกว่า 1 เล่ม</p>	<p>21. เมื่อมยุรีเข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดและพบว่าที่นั่งว่างใกล้ ๆ ที่ญานิตานั่ง หากนักเรียนเป็น ญานิตา นักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. ขยับและเรียกให้เพื่อนนั่งด้วย ข. ทำเป็นมองไม่เห็น ไม่สนใจ ค. บอกเพื่อนว่ามีที่ว่างอื่นอยู่</p>
<p>18. ในขณะที่สมชายกำลังเล่นชิงช้าที่สนามเด็กเล่นอย่างสนุกสนาน มีน้องๆ มารอเล่นชิงช้าต่อจากสมชายหลายคน ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. เล่นต่อสักครู่แล้วเปลี่ยนให้น้องเล่น ข. เล่นชิงช้าต่อไปโดยไม่สนใจน้อง ๆ ค. รีบเปลี่ยนให้น้องเล่นชิงช้าทันที</p>	<p>22. ในขณะที่กำลังร้อยลูกปัด สมหญิงต้องการร้อยลูกปัดสีแดง แต่สมหญิงเอื้อมหยิบลูกปัดสีแดงไม่ถึง ถ้านักเรียนอยู่ใกล้กับลูกปัดสีแดง นักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. บอกให้สมหญิงเดินมาหยิบเอง ข. ทำเป็นไม่สนใจไม่เห็น ค. ช่วยหยิบส่งให้สมหญิง</p>
<p>19. ในขณะที่ระบายสีภาพพุทธมิ่งต้องการระบายภาพด้วยสีแดง แต่เพ็ญศิริกำลังใช้สีแดงระบายภาพอยู่ หากนักเรียนเป็นพุทธมิ่ง นักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. ขอสีแดงจากเพ็ญศิริมาใช้ทันที ข. บอกให้เพ็ญศิริใช้สีแดงเร็วๆ ค. รอให้เพ็ญศิริใช้สีแดงเสร็จก่อนแล้วจึงนำมาใช้</p>	<p>23. เมื่อทำงานประดิษฐ์เสร็จแล้ว มีกระดาษสีที่คุณครูนำมาให้ใช้เหลืออยู่จำนวนหนึ่ง นิดาจึงชวนเพื่อนเก็บกระดาษสีที่เหลือนั้น ไปใช้ต่อที่บ้าน ถ้านักเรียนมาพบเจ้าพอดิ นักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. บอกนิดา นำมาแบ่งให้ตนด้วย ข. บอกนิดานำไปส่งคืนคุณครู ค. บอกนิดาไปขอคุณครูก่อน</p>
<p>20. วิชัยยืมหนังสือจากห้องสมุดมาไว้อ่านหลายเล่ม เมื่อมีเพื่อนมาขอยืมบางเล่มไปอ่าน หากนักเรียนเป็นวิชัยนักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. ไม่ให้ยืมเพราะเราจะอ่านทั้งหมด ข. ให้เพื่อนยืมโดยให้เล่มที่สนใจและนำมาคืนเมื่ออ่านเสร็จ ค. ให้เพื่อนยืมโดยให้เล่มที่เราไม่สนใจไปอ่าน</p>	<p>24. กัลยา เห็นดอกไม้ในสวนหย่อมของโรงเรียนมีเป็นจำนวนมากและสวยงามเธออยากได้ไปปักแจกันที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นกัลยา นักเรียนจะทำอย่างไร ?</p> <p>ก. รีบเด็ดดอกไม้ที่นั่นทันที ข. ไปขออนุญาตคุณครูก่อนเด็ด ค. ไม่เด็ด ไปหาดอกไม้ที่บ้านดีกว่า</p>

เกณฑ์การให้คะแนน	ถ้ามีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะระดับมาก	จะได้ 3	คะแนน
	ถ้ามีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะระดับน้อย	จะได้ 2	คะแนน
	ถ้าไม่มีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะเลย	จะได้ 1	คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนธิดาแม่พระ

คำชี้แจง แบบประเมินพฤติกรรมฉบับนี้ เป็นแบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน ขอให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ตามรายการ โดยทำเครื่องหมายในช่องให้ตรงกับพฤติกรรมการปฏิบัติจริงของนักเรียนเอง ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติทุกครั้ง
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
3	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง
2	หมายถึง	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
1	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	พฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
1	นักเรียนช่วยดูแลและรักษาความสะอาดของห้องน้ำในโรงเรียน					
2	นักเรียนทำความสะอาดและเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนและการทำกิจกรรมในโรงเรียนเมื่อใช้เสร็จ					
3	นักเรียนเก็บหนังสือของห้องสมุดไว้ในที่ที่กำหนดเมื่อใช้เสร็จ					
4	นักเรียนทิ้งขยะลงในถังขยะ					
5	นักเรียนเคยขีด - เขียน โต๊ะ - เก้าอี้ในโรงเรียน					
6	เมื่อนักเรียนกำลังออกจากห้องหลังเลิกเรียนและพบว่าไฟภายในห้องยังไม่ได้ปิดนักเรียนจะเดินไปปิดไฟนั้น					
7	เมื่อนักเรียนเดินผ่านอ่างล้างมือพบว่ามิก๊อกน้ำถูกเปิดอยู่ นักเรียนจะเดินเข้าไปปิดทันที					
8	นักเรียนเปิดปิดหน้าต่างห้องเรียนและประตูห้องเรียนอย่างระมัดระวัง					
9	นักเรียนกดน้ำดื่มเพียงพอกับความต้องการเท่านั้น					
10	นักเรียนทำเวรรักษาความสะอาดในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
11	นักเรียนจะแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ					
12	เวลาเคลื่อนย้ายโต๊ะ - เก้าอี้ นักเรียนไม่ลาก แต่จะยกด้วยความระมัดระวัง					

ข้อ	พฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
13	นักเรียนตักเตือนเพื่อนที่กำลังจะเด็ดดอกไม้ในโรงเรียน					
14	นักเรียนตักเตือนเพื่อนที่กำลังจะขีดเขียนโต๊ะ – เก้าอี้ในห้องเรียน					
15	นักเรียนอาสาไปช่วยเก็บขยะและกวาดใบไม้ในวัด					
16	เมื่อนักเรียนพบเห็นทรัพย์สินสาธารณะในโรงเรียนเสียหาย เช่น ตู้โทรศัพท์ใช้การไม่ได้ นักเรียนจะแจ้งให้คุณครูทราบ					
17	นักเรียนนำหนังสือในห้องสมุดมาอ่านที่ละหลาย ๆ เล่ม พร้อมกัน					
18	ในขณะที่นักเรียนกำลังอ่านหนังสือพิมพ์ภายในห้องสมุดและพบว่าเพื่อนนักเรียนต้องการอ่านเช่นเดียวกันนักเรียนจะแบ่งหนังสือพิมพ์บางหน้าให้เพื่อนอ่านและรีบอ่านให้เสร็จโดยเร็ว					
19	นักเรียนต้องการใช้กรรไกรตัดกระดาษในขณะที่เพื่อนกำลังใช้ออยู่ นักเรียนจึงรอให้เพื่อนใช้ให้เสร็จก่อน					
20	ในขณะที่คุณครูให้นักเรียนร้อยลูกปัดเป็นกลุ่ม นักเรียนจะช่วยหยิบลูกปัดให้เพื่อนหากเพื่อนหยิบไม่ถึง					
21	หลังจากระบายสีภาพเสร็จนักเรียนพบว่าคุณครูฉันทาลืมสีไม้ไว้ในห้องเรียน นักเรียนจึงรีบนำไปคืนให้คุณครูฉันทา					
22	หลังจากนักเรียนทำงานประดิษฐ์เสร็จแล้ว และพบว่ามีการขาดสีที่ใช้เหลืออยู่จำนวนหนึ่งเพื่อนแนะนำให้นำกลับบ้าน นักเรียนจึงเตือนเพื่อนว่าไม่ควรทำเพราะคุณครูยังสามารถนำมาให้นักเรียนใช้ในครั้งต่อไปได้					
23	แม้ว่าจะมีความจำเป็นเพียงใดก็ตาม นักเรียนจะไม่หยิบหนังสือของห้องสมุดไปโดยไม่ได้ขออนุญาตก่อน					
24	ในขณะที่เดินกลับบ้านนักเรียนพบลูกบอลของโรงเรียนตกอยู่นอกรั้วจึงนำกลับเข้าไปเก็บในโรงเรียนทันที ก่อนที่จะกลับบ้าน					

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียน**

ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สถานที่.....

ชื่อกิจกรรม.....

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / และแสดงความคิดเห็นของนักเรียนลงในช่องว่าง

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจจากการเข้าร่วมกิจกรรม			
2	ความน่าสนใจของกิจกรรม			
3	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม			
4	กิจกรรมนี้ช่วยทำให้นักเรียนได้พัฒนาความมีสำนึกในการใช้ของส่วนรวม			
5	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะมากขึ้น			
6	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนรู้จักการดูแลรักษาของส่วนรวมรู้จักใช้อย่างประหยัดและถนอม			
7	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาพฤติกรรมเคารพกฎระเบียบที่กำหนด			
8	กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาพฤติกรรมการไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน			
9	นักเรียนสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้			
10	นักเรียนได้ข้อสรุปที่ชัดเจนจากกิจกรรม			

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

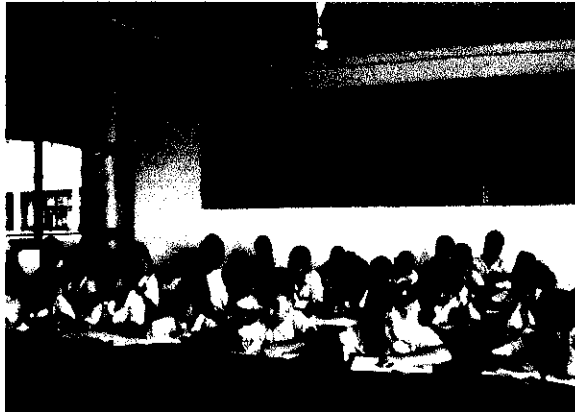
ชื่อนักเรียนผู้ถูกสังเกต.....ชั้นป. 2/..... โรงเรียนธิดาแม่พระ เลขที่.....

พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน				
ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน				
1.1 เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเข้าที่เดิมเมื่อใช้แล้ว				
1.2 ไม่ทิ้งเศษวัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมลงที่พื้นห้องเรียน				
ตัวชี้วัดที่ 2 ลักษณะการใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน				
2.1 ใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างทะนุถนอมระมัดระวัง				
2.2 ใช้วัสดุสิ่งของในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด				
องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้				
ตัวชี้วัดที่ 3 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน				
3.1 ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม				
3.2 ตั้งใจปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลสมบัติของส่วนรวมจนเสร็จสมบูรณ์				
ตัวชี้วัดที่ 4 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน				
4.1 ช่วยเพื่อนภายในกลุ่มเมื่อตนเสร็จหน้าที่				
4.2 อาสาช่วยงานกลุ่มอื่นหรือของห้องเรียนเมื่อกลุ่มตนเสร็จ				

พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนโดยไม่ยึดครองเป็นของตนเอง				
ตัวชี้วัดที่ 5 การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเอง				
5.1 ไม่นำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมาเก็บไว้ที่ตน				
5.2 ไม่ขโมยหรือนำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมไปเป็นของตนเอง				
ตัวชี้วัดที่ 6 มีการแบ่งปันหรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน				
6.1 ช่วยหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เพื่อน				
6.2 ไม่แย่งวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเมื่อไม่ถึงโอกาสตน				

ภาคผนวก จ

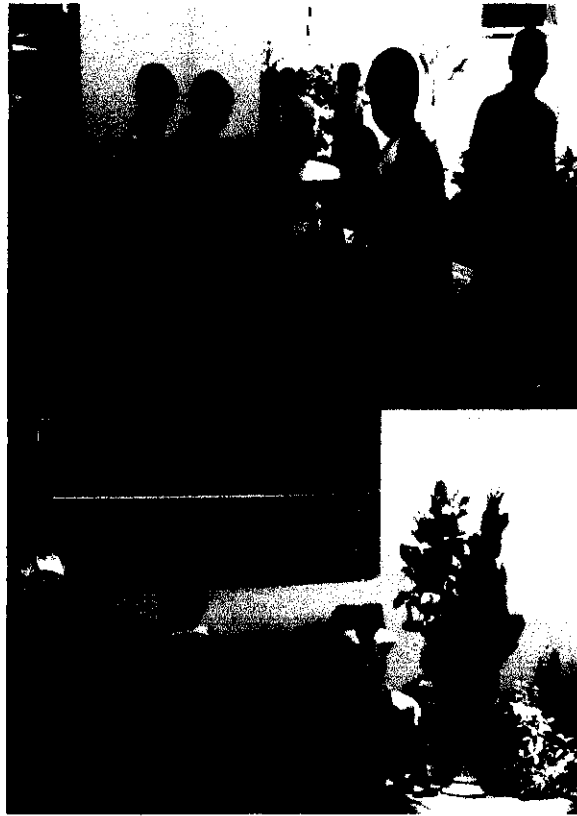
รูปภาพระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางพรพิชญ์ วิริยากุลภัทร์
วัน เดือน ปีเกิด	22 ธันวาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2534
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง	ครูประจำชั้น